

ผลของการจัดการเรียนรู้โดยวิธีโครงงาน เรื่อง ระยองของเรา ที่มีต่อเจตคติ
ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
โรงเรียนชำนาญสามัคคีวิทยา จังหวัดระยอง

นางสาวกวิณทิพย์ บุญห่อ

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2560

The Effects of the Project-Based learning Management in the Topic
of Our Rayong on Attitude toward Local Culture Conservation of
Mathayom Suksa V Students at Chamnan Samakkhi Wittaya
School in Rayong Province

Miss Kawinthip Boonhau

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Curriculum and Instruction

School of Educational Studies

Sukhothai Thammathirat Open University

2017

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ ผลของการจัดการเรียนรู้โดยวิธีโครงการ เรื่อง ระยองของเรา ที่มีต่อ
เจตคติในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 5 โรงเรียนชำนาญสามัคคีวิทยา จังหวัดระยอง

ชื่อและนามสกุล นางสาวกวิณทิพย์ บุญห่อ

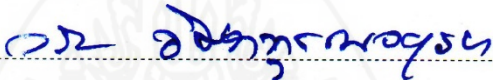
แขนงวิชา หลักสูตรและการสอน

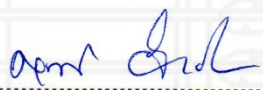
สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2561

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดรุณี จำปาทอง)

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ ผลของการจัดการเรียนรู้โดยวิธีโครงการ เรื่อง ระยองของเรา ที่มีต่อ
เจตคติในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
โรงเรียนชานาญสามัคคีวิทยา จังหวัดระยอง

ผู้ศึกษา นางสาวกวิณทิพย์ บุญห่อ **รหัสนักศึกษา** 2582100414

ปริญญา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน)

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา **ปีการศึกษา** 2560

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบเจตคติในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังเรียนโดยวิธีโครงการ

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชานาญสามัคคีวิทยา จังหวัด
ระยอง ได้มาโดยการเลือกแบบกลุ่ม จำนวน 16 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ (1) แผนการจัดการเรียนรู้
เรื่อง ระยองของเรา โดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยวิธีโครงการ และ (2) แบบวัดเจตคติในการอนุรักษ์
วัฒนธรรมท้องถิ่น ความเที่ยงเท่ากับ 0.76 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วน
เบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนมีเจตคติที่ดีในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นหลังเรียนสูง
กว่าก่อนเรียน โดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยวิธีโครงการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ การเรียนรู้โดยวิธีโครงการ เจตคติ การอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น

Independent Study title: The Effects of the Project-Based learning Management in the Topic of Our Rayong on Attitude toward Local Culture Conservation of Mathayom Suksa V Students at Chamnan Samakkhi Wittaya School in Rayong Province

Author: Miss Kawinthip Boonhau; **ID:** 2582100414;

Degree: Master of Education (Curriculum and Instruction);

Independent study advisor: Dr. Walai Isarankura Na Ayudhaya, Assistant Professor; **Academic year:** 2017

Abstract

The purpose of this research was to compare attitudes toward local culture conservation of Mathayom Suksa V students before and after learning under the project-based learning management.

The research sample consisted of 16 Mathayom Suksa V students of Chamnan Samakkhi Wittaya School in Rayong province, obtained by cluster sampling. The employed research instruments were (1) learning management plans in the topic of Our Rayong for the project-based learning management; and (2) a scale to assess attitude toward local culture conservation, with reliability coefficient of .76. Statistics employed for data analysis were the mean, standard deviation, and t-test.

Research finding showed that the post-learning attitude toward local culture conservation of the students who learned under the project-based learning management was significantly higher than their pre-learning counterpart attitude at the .05 level of statistical significance.

Keywords: Project-Based Learning Management, Attitude, Local Culture Conservation

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความเมตตากรุณา อุทิศเวลา และความใส่ใจของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดรุณี จำปาทอง อาจารย์ประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่ได้ให้ความรู้และแนวคิดหลายประการ ให้คำแนะนำและติดตามการศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้อย่างใกล้ชิดตลอดมา นับตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณคุณกานต์สิริ มาตย์วิเศษ ครูชำนาญการ โรงเรียนชำนาญสามัคคีวิทยา ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ และขอขอบพระคุณคณะผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือจำนวน 3 ท่าน ที่เสียสละเวลาและให้คำแนะนำในการปรับปรุงเครื่องมือเพื่อใช้ดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามจนสำเร็จ

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เพื่อนนักศึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้ทุกท่านที่ได้กรุณาให้การสนับสนุน คำปรึกษาช่วยเหลือ และให้กำลังใจตลอดมา

กวินทิพย์ บุญห่อ

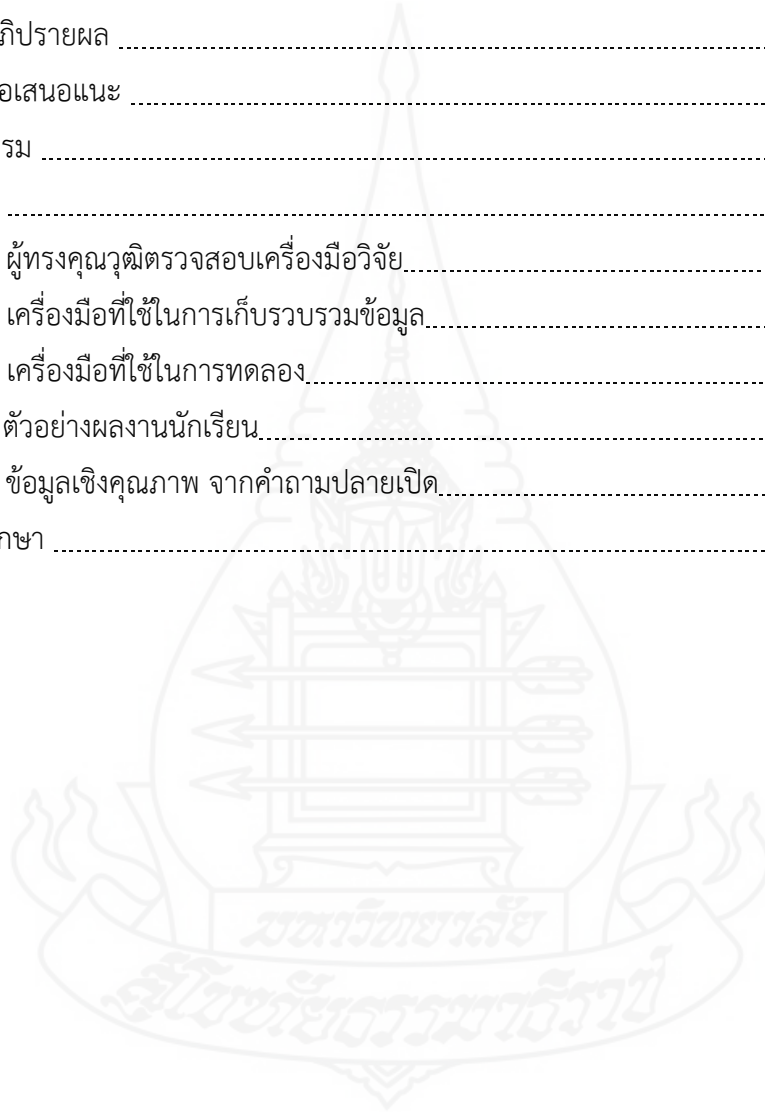
ตุลาคม 2561

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
กรอบแนวคิดการวิจัย	5
สมมติฐานการวิจัย	5
ขอบเขตการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	7
ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551	8
ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยการทำโครงการในวิชาสังคมศึกษา	26
ตอนที่ 3 แนวคิดเกี่ยวกับเจตคติในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น	36
ตอนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	53
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	56
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	56
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	56
การเก็บรวบรวมข้อมูล	61
การวิเคราะห์ข้อมูล	62
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	63
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของเจตคติในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น ของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยวิธีโครงการของกลุ่มตัวอย่าง	64
ตอนที่ 2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ จากคำถามปลายเปิดที่ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นในการ อนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น	65

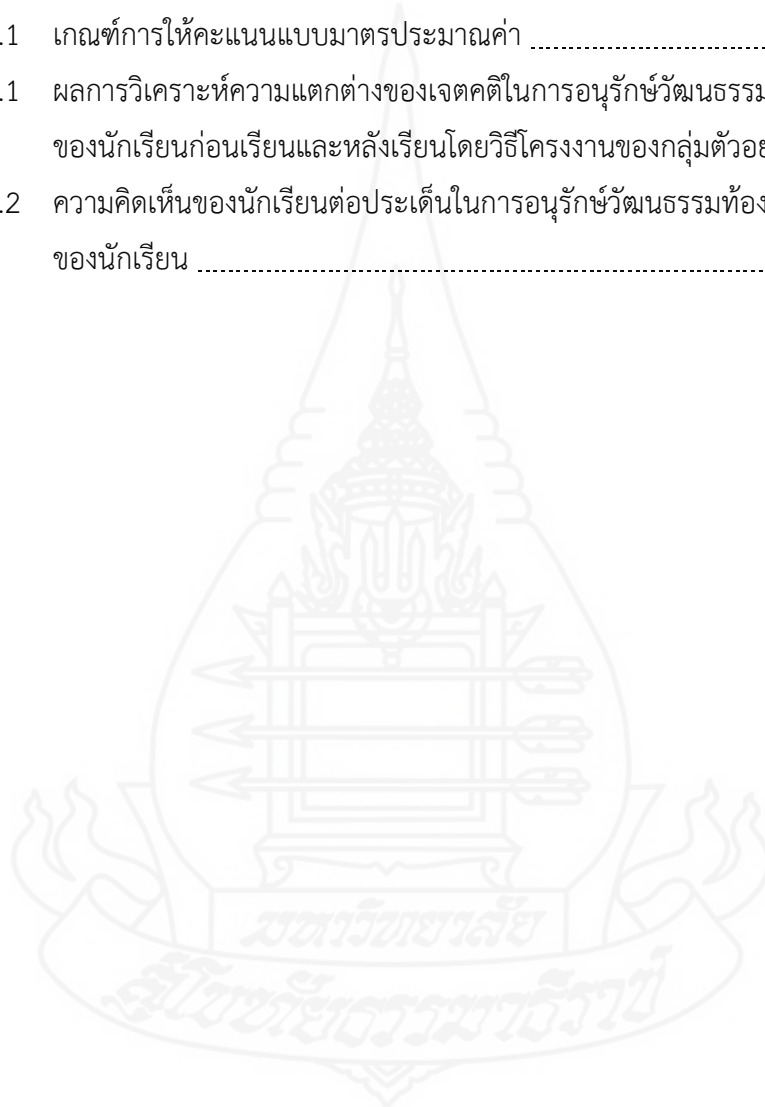
สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	67
สรุปการวิจัย	67
อภิปรายผล	67
ข้อเสนอแนะ	70
บรรณานุกรม	72
ภาคผนวก	77
ก ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย.....	78
ข เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	83
ค เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง.....	87
ง ตัวอย่างผลงานนักเรียน.....	126
จ ข้อมูลเชิงคุณภาพ จากคำถามปลายเปิด.....	131
ประวัติผู้ศึกษา	136

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 โครงสร้างรายวิชา ส 32201 ระยองของเรา	25
ตารางที่ 2.2 แนวคิดในการอนุรักษ์วัฒนธรรม	52
ตารางที่ 3.1 เกณฑ์การให้คะแนนแบบมาตรฐานค่า	57
ตารางที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของเจตคติในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น ของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยวิธีโครงการของกลุ่มตัวอย่าง	64
ตารางที่ 4.2 ความคิดเห็นของนักเรียนต่อประเด็นในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น ของนักเรียน	65

ญ

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดของการวิจัย	5
ภาพที่ 2.1 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน	33
ภาพที่ 2.2 ขั้นตอนและกระบวนการทำกิจกรรมของนักเรียน	35
ภาพที่ 2.3 แนวคิดการจัดลำดับความรู้สึตามของแครธโวลและคณะ	49

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมไทยปัจจุบันมีความเปลี่ยนแปลงไปในหลายด้าน ประเทศไทยต้องเผชิญกับสถานการณ์ทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทั้งการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญระดับโลกและการเปลี่ยนแปลงภายในประเทศ ดังจะเห็นได้จากการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่มุ่งเน้นให้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อตอบสนองความต้องการ สอดคล้องกับความถนัด และยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ ซึ่งเหมาะสมกับช่วงเวลาของการปฏิรูปประเทศท่ามกลางสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและเชื่อมโยงกันใกล้ชิดกันมากขึ้น การพัฒนาคนให้มีศักยภาพและรู้เท่าทันกระแสการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข จึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ในยุคศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องพัฒนาเยาวชนให้เป็นผู้มีความใฝ่รู้และมีความคิดสร้างสรรค์ เพื่อก้าวทันความรู้และนวัตกรรม รวมทั้งต้องสามารถคิดต่อยอดเพื่อสร้างสรรค์องค์ความรู้ใหม่ ๆ ซึ่งมีความจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงสังคมใหม่ให้เป็นสังคมฐานความรู้ มีผู้คนที่รู้จักคิด สร้างหรือผลิตงานใหม่ พร้อมทั้งส่งเสริมศักยภาพของนักเรียนตามความถนัดให้มีความรู้ มีทักษะ เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง มีคุณธรรมค่านิยมที่เหมาะสมเป็นพลเมืองดีที่มีความรับผิดชอบและสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงของโลกได้ตลอดเวลาและทุกสถานที่ โดยจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองได้รอบด้านนั้น เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้พัฒนาความรู้ ความสามารถ เกิดความเชี่ยวชาญในการประกอบอาชีพซึ่งเป็นประโยชน์กับตัวผู้เรียน (คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555)

ในการจัดการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 นั้น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้หนึ่งใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ที่ออกแบบมาเพื่อส่งเสริมศักยภาพการเป็นพลเมืองดีให้แก่ผู้เรียน โดยมีเป้าหมายการพัฒนาความเป็นพลเมืองดี จึงมีความจำเป็นที่ต้องพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความงอกงามในด้านต่าง ๆ คือ

1. ด้านความรู้ จะให้ความรู้แก่ผู้เรียนในเนื้อหาสาระ ความคิดรวบยอด และหลักการสำคัญของวิชาการต่าง ๆ ในสาขาสังคมศาสตร์ ได้แก่ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ รัฐศาสตร์ จริยธรรม

สังคมวิทยา เศรษฐศาสตร์ กฎหมาย ประชากรศึกษา สิ่งแวดล้อม ปรัชญาและศาสนา ตามขอบเขตที่กำหนดให้ไว้ในแต่ละระดับชั้น ในลักษณะบูรณาการ

2. ด้านทักษะกระบวนการ ผู้เรียนจะได้รับการพัฒนาให้เกิดทักษะและกระบวนการต่างๆ เช่น ทักษะทางวิชาการ ทักษะทางสังคม ทักษะการสืบสวนสอบสวน ทักษะการสื่อสาร ทักษะการแสวงหาความรู้ การสืบค้น เป็นต้น

3. ด้านเจตคติและค่านิยม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จะช่วยพัฒนาเจตคติ และค่านิยมเกี่ยวกับประชาธิปไตยและความเป็นมนุษย์ เช่น รู้จักตนเอง พึ่งตนเอง ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย มีความกตัญญู รักเกียรติภูมิแห่งตน มีนิสัยในการเป็นผู้ผลิตที่ดี มีความพอดีในการบริโภค เห็นคุณค่าของการทำงาน รู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม เคารพสิทธิของผู้อื่น และเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มีความผูกพันกับกลุ่ม รักท้องถิ่น รักประเทศชาติ เห็นคุณค่า อนุรักษ์และพัฒนาศิลปวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ศรัทธาในหลักธรรมของศาสนา และการปกครองระบอบประชาธิปไตย (คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 2551)

เมื่อผู้เรียนเข้าใจและสามารถอยู่กับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมได้ โดยมีความรักและความรู้สึกดีต่อวัฒนธรรมท้องถิ่นและวัฒนธรรมไทย ซึ่งสอดคล้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ข้อ 7 รักความเป็นไทย ผู้เรียนต้องมีความภาคภูมิใจ เห็นคุณค่า ร่วมอนุรักษ์ สืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ เพราะความรู้สึกหรือเจตคตินี้มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อเด็กและเยาวชน เพราะวัฒนธรรมท้องถิ่นและวัฒนธรรมไทยเป็นสิ่งที่คู่มากับสังคมไทย ทำให้เกิดเอกลักษณ์ของความเป็นไทย และเอกลักษณ์ของท้องถิ่นนั้นๆ เป็นตัวกำหนดวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น ทั้งยังเป็นเครื่องวัดความเจริญ หรือความเสื่อมของสังคม ซึ่งมีผลต่อความก้าวหน้าของประเทศ เพราะประเทศจะเจริญหรือไม่ นั้นย่อมขึ้นอยู่กับการพัฒนาของคนในสังคม เด็กและเยาวชนต้องตระหนักถึงรากเหง้าของตนเอง ดังที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงบรรยายเรื่อง การพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ความตอนหนึ่งว่า (สำนักงานโครงการสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, 2554)

“...นอกจากความเจริญในทางด้านวัตถุสมัยใหม่แล้ว
สิ่งที่มีความสำคัญควบคู่กันไป จะละลืมิเสียมิได้ คือ
ขนบธรรมเนียมประเพณีและศิลปวัฒนธรรมของชาติ
อันเป็นเครื่องหมายของความเจริญที่มีมาแต่ปู่ ย่า ตา ยาย
อันเป็นหน้าที่ของเราผู้เป็นลูกหลานในชั้นหลังจะต้องช่วยกันรักษา
และส่งเสริมไว้ให้มีความเจริญสืบไป...”

พระราชดำรัสข้างต้น ย่อมแสดงให้เห็นว่า สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเห็นความสำคัญของวัฒนธรรมไทย วัฒนธรรมท้องถิ่น ขนบธรรมเนียม ประเพณีและศิลปวัฒนธรรม ที่มีคุณค่าแสดงถึงความเป็นชาติที่มีเอกราช มีเกียรติและศักดิ์ศรี หากเยาวชนขาดเจตคติที่ดีแล้ว ผลที่เกิดขึ้น คือ ค่านิยมที่ตึงามเสื่อมถอยและประเพณีดั้งเดิมถูกบิดเบือน เนื่องด้วยการเปลี่ยนแปลงภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ส่งผลให้สังคมไทยมีความเป็นวัตถุนิยม ให้ความสำคัญกับศีลธรรมและวัฒนธรรมที่ตึงามลดลง ทั้งการดำรงชีวิตประจำวัน การใช้ชีวิตและความสัมพันธ์กับผู้อื่น มุ่งหารายได้เพื่อสนองความต้องการบริโภค การช่วยเหลือเกื้อกูลกันลดลง ความมีน้ำใจไมตรีน้อยลง แก่งแย่งชิงดี เอารอดเอาเปรียบกันขาดความสามัคคี ไม่เคารพสิทธิผู้อื่น และขาดการยึดถือประโยชน์ส่วนรวม (คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2555) ส่งผลให้ขนบธรรมเนียม ประเพณี และศิลปวัฒนธรรมของไทย ถูกลดคุณค่าและกลายสภาพอ่อนแอลง (คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ 2545)

จากการศึกษาเกี่ยวกับความสำคัญของวัฒนธรรมท้องถิ่นพบว่า เด็กและเยาวชนยังมีเจตคติเชิงลบต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น คือ เห็นว่าเป็นเรื่องโบราณ และน่าเบื่อหน่าย ไม่มีคุณค่าและอาจเป็นสิ่งที่ไกลตัว ดังการศึกษา ของ อมรวิรัช นาครทรรพ และคณะ(2554) ในโครงการวิจัยและสัมมนา “เด็กไทยในมิติวัฒนธรรม” ของกระทรวงวัฒนธรรมร่วมกับสถาบันรามจิตติพบว่า แนวโน้มสภาพของสังคมที่เต็มไปด้วย “ความต่างและความแปลกแยกทางวัฒนธรรม” มากขึ้นเรื่อย ๆ ตั้งแต่วัฒนธรรมโลกาภิวัตน์กับวัฒนธรรมไทย วัฒนธรรมเสรีนิยมของปัจเจกกับวัฒนธรรมของสังคม วัฒนธรรมชุมชนท้องถิ่นกับวัฒนธรรมเมือง วัฒนธรรมชาติกับวัฒนธรรมชาติพันธุ์ วัฒนธรรมของคนรุ่นพ่อแม่ปู่ย่าตายายกับวัฒนธรรมเด็กเยาวชนรุ่นใหม่ ตลอดจนปัญหาของระบบการศึกษาและระบบการเรียนรู้ของสังคมไทยเองที่ยังขาดมิติของการส่งเสริม “ความรู้” “ความเข้าใจ” และ “การมีทักษะ” ของการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุลักษณะและในโลกไร้พรมแดนทางวัฒนธรรม และสังคมไทยเผชิญวิกฤตความเสื่อมถอยด้านคุณธรรม จริยธรรม มีการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย และมีแนวโน้มเป็นสังคมปัจเจกมากขึ้น

จากการศึกษาวัฒนธรรมท้องถิ่นของจังหวัดระยอง พบว่าจังหวัดระยองมีวัฒนธรรมท้องถิ่นที่น่าสนใจและควรค่าแก่การอนุรักษ์เป็นจำนวนมาก แต่เนื่องจากสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้ประชาชนในชุมชนหลงลืมคุณค่าของวัฒนธรรมในท้องถิ่นของตนไป ซึ่งเห็นได้จากการดำเนินชีวิต โดยจังหวัดระยอง มีภาษาที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารเป็นภาษาถิ่นของตน แต่ในปัจจุบันนักเรียนในโรงเรียนมีเพียงบางส่วนเท่านั้นที่พูดภาษาถิ่นระยองได้ และในด้านประเพณีต่าง ๆ ก็ถูกหลงลืมไป เช่น ประเพณีทอดผ้าป่ากลางน้ำ ที่จัดขึ้นในวันลอยกระทง และเป็นประเพณีที่มีแห่งเดียวในจังหวัดระยอง คือที่ตำบล ปากน้ำประแส อ.แกลง จังหวัดระยอง และอีกหลากหลายประเพณีที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์

ซึ่งปัญหาดังกล่าวถ้าปล่อยไว้โดยมิได้รับการแก้ไขอาจทำให้ชุมชนที่เคยมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวถูกกลืนไปกับกระแสของการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบันก็เป็นได้

ดังนั้น จึงมีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องส่งเสริมให้นักเรียนเกิดเจตคติเชิงบวกต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นของตน เพราะมิเช่นนั้น ก็จะส่งผลต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมขนบธรรมเนียม ประเพณีและศิลปวัฒนธรรมของชาติไทย ซึ่งวัฒนธรรมไม่ใช่การอนุรักษ์ แต่ต้องผสมผสาน สืบต่อ และนำวัฒนธรรมนั้นไปร่วมสมัย ดำรงชีวิตอยู่ได้ ประกอบชีวิตอยู่ได้ พร้อมกับการรักษาวัฒนธรรม (ปริศนา พงษ์ทัตศิริกุล 2555) ซึ่งในการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้นั้น ต้องอาศัยกระบวนการเรียนการสอนที่ดีมีระบบอย่างมีขั้นตอน สามารถให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองและปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้ กิจกรรมการสอนโดยโครงการเป็นกิจกรรมหนึ่งที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ มุ่งเน้นพัฒนานักเรียนที่อยู่ในสังคมยุคปัจจุบันที่มีข้อมูลข่าวสารสื่อสารกันอย่างรวดเร็ว ในยุคโลกาภิวัตน์ได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเองโดยการบูรณาการสาระต่าง ๆ ให้เหมาะสมโดยอาศัยทักษะทางสติปัญญา ความคิดสร้างสรรค์ เลือกปัญหาที่ต้องการศึกษาด้วยตนเอง วางแผนค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย ลงมือปฏิบัติ เรียนรู้ด้วยตนเอง คุ้มครองความรู้ได้ด้วยตนเอง มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและนำไปใช้ในชีวิตได้จริง ซึ่งมีผลดีต่อนักเรียนให้มีความเชื่อมั่นในคุณค่าในตนเอง รวมทั้งแก้ไขข้อขัดแย้งทางอารมณ์ ปรับตัวให้เข้ากับสังคม รู้จักกระตุ้นแรงจูงใจ มุมานะ และพัฒนาระดับสติปัญญาทางด้านศีลธรรมให้เกิดประโยชน์กับนักเรียน (สุรางค์ สากร 2531; ลัดดา ภูเกียรติ 2539 อ้างถึงใน สิริมา วัชรกร 2546)

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ทำให้เห็นว่าแนวคิดการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการทำโครงการนี้สมควรจะนำมาทดลองใช้ เพื่อพัฒนาเจตคติต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นไปพร้อมกันด้วย ผู้วิจัยจึงสนใจที่นำแนวคิดการเรียนรู้โดยการทำโครงการมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยใช้ชื่องานวิจัยคือ ผลของการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการทำโครงการในวิชา ระเบียบของเราที่มีต่อเจตคติในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อเด็กและเยาวชน ที่จะได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้โดยวิธีการทำโครงการ ซึ่งการเรียนรู้โดยวิธีการทำโครงการเป็นการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาความคิดของนักเรียน โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาเรื่องที่ตนสนใจในชุมชน โดยนักเรียนเป็นผู้ตั้งคำถามว่าต้องการทำให้ชุมชนของเราเป็นอย่างไร ซึ่งเป็นการพัฒนาความคิดที่ดีต่อชุมชน และเป็นการพัฒนาทักษะต่าง ๆ เช่น ความรู้ความจำ ความเข้าใจ การประยุกต์ใช้ การวิเคราะห์ การประเมินค่า และการคิดสร้างสรรค์ ทำให้ผู้เรียนเข้าใจและสามารถอยู่ร่วมกับชุมชนได้รวมถึงยอมรับและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมได้ ทำให้เกิดความรักและความรู้สึกที่ดีต่อวัฒนธรรมท้องถิ่น ความภาคภูมิใจ เห็นคุณค่า ร่วมอนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งเจตคติที่ดีต่อท้องถิ่นนี้มีความสำคัญยิ่งต่อเด็กและเยาวชน เพราะวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นสิ่งที่คู่มากับสังคมไทยและเป็นตัวกำหนดวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่ง ที่คน

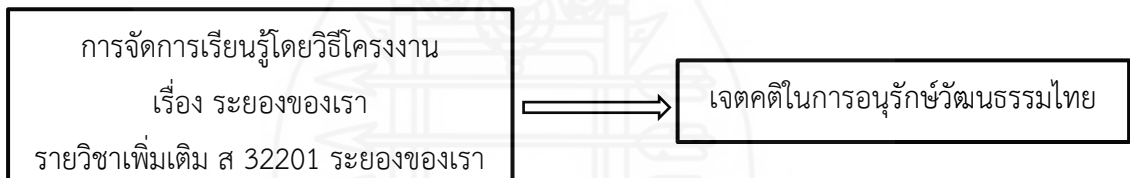
รุ่นหลังควรรักษาและอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาเหล่านั้นไว้ให้เป็นมรดกและเอกลักษณ์ของชุมชนและของชาติไทยสืบต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบเจตคติในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังเรียนรู้โดยวิธีโครงการ

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

ผลของการจัดการเรียนรู้โดยวิธีโครงการ เรื่องระยองของเราที่มีต่อเจตคติในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชำนาญสามัคคีวิทยา จังหวัดระยอง มีกรอบแนวคิดดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

4. สมมติฐานการวิจัย

หลังจากที่มีการจัดการเรียนรู้โดยวิธีโครงการ ทำให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีเจตคติในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น สูงขึ้นมากกว่าก่อนเรียน

5. ขอบเขตการวิจัย

รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยก่อนทดลอง (Pre-Experimental Research) โดยการทดลองแบบกลุ่มเดียววัดก่อนหลัง (The One-Group Pretest-Posttest)

5.1 ประชากรในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชำนาญสามัคคีวิทยา จังหวัดระยอง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 2 ห้องเรียน นักเรียนจำนวน 74 คน ซึ่งจัดห้องเรียนแบบความสามารถ

5.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนที่เรียนรายวิชาเพิ่มเติม ส 32201 ระยองของเรา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 มัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 1 ห้องเรียน นักเรียนจำนวน 16 คน โรงเรียนชำนาญสามัคคีวิทยา จังหวัดระยอง ได้มาจากการเลือกแบบกลุ่ม

5.3 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

5.3.1 ตัวแปรต้น คือ การจัดการเรียนรู้โดยวิธีโครงการ

5.3.2 ตัวแปรตาม คือ เจตคติในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น

5.4 รายวิชาที่ใช้ในการวิจัย คือ รายวิชาเพิ่มเติม ส 32201 ระยองของเรา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนชำนาญสามัคคีวิทยา จังหวัดระยอง

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 วิธีโครงการ หมายถึง การจัดการเรียนรู้โดยครูเป็นผู้กระตุ้นเพื่อนำความสนใจที่เกิดจากตัวนักเรียนมาใช้ในการทำกิจกรรมค้นคว้าหาความรู้ด้วยตัวนักเรียนเอง โดยการใช้การสอนแบบโครงการตามแนวคิดของวอล์ย พานิช (2549) ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน (1) กำหนดปัญหา(เรื่องที่จะศึกษา) (2) กำหนดกรอบการศึกษาหรือตั้งข้อสมมติฐาน(กรณีมีการแก้ปัญหา) (3) ศึกษาข้อมูล (4) ลงมือดำเนินการ(รวบรวมข้อมูล) (5) วิเคราะห์ข้อมูล (6) สรุปและรายงาน

6.2 เจตคติในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น หมายถึง การแสดงความคิดเห็นที่มีต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น ประกอบด้วย ความภาคภูมิใจ การชื่นชม และการเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยวัดจากแบบวัดเจตคติที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

6.3 ระยองของเรา หมายถึง รายวิชาเพิ่มเติม ส 32201 ระยองของเรา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชำนาญสามัคคีวิทยา จังหวัดระยอง

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยผลของการจัดการเรียนรู้โดยวิธีโครงการ ในรายวิชาการะยองของเราที่มีต่อเจตคติในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชำนาญสามัคคีวิทยา อำเภอแกลง จังหวัดระยอง ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและรวบรวมเอกสารไว้ตามหัวข้อต่อไปนี้

ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551

1.1 มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

1.2 หลักสูตรสถานศึกษา

1.2.1 ความหมายของหลักสูตรสถานศึกษา

1.2.2 ความสำคัญของหลักสูตรสถานศึกษา

1.2.3 การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

1.2.4 รายวิชา ระยองของเรา

ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยการทำโครงการในวิชาสังคมศึกษา

2.1 ความหมายของการจัดการเรียนรู้โดยการทำโครงการ

2.2 การสอนแบบโครงการในวิชาสังคมศึกษา

2.3 ขั้นตอนในการสอนแบบโครงการในวิชาสังคมศึกษา

2.4 ขั้นตอนและกระบวนการทำกิจกรรมของนักเรียน

ตอนที่ 3 แนวคิดเกี่ยวกับเจตคติในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น

3.1 ด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น

3.1.1 ความหมายของการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น

3.1.2 แนวทางการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น

3.2 ด้านเจตคติ

3.2.1 ความหมายของเจตคติ

3.2.2 องค์ประกอบของเจตคติ

3.2.3 การเปลี่ยนแปลงเจตคติ

3.2.4 วิธีศึกษาเจตคติ

3.2.5 วิธีการวัดและประเมินเจตคติ

3.2.6 เครื่องมือวัดเจตคติ

3.3 เจตคติในการอนุรักษ์วัฒนธรรม

ตอนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยภายในประเทศ

4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

1.1 มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดให้ผู้เรียน เรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็น 1 ใน 8 กลุ่มสาระ การเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 การเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจการดำรงชีวิตของมนุษย์ ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคลและการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เข้าใจถึงการพัฒนาเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่าง ๆ เกิดความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความแตกต่างและมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติและสังคมโลก (กระทรวงศึกษาธิการ 2551)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ 2551) ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จำนวน 11 มาตรฐานจัดแบ่งเป็น 5 สาระย่อย ได้แก่

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1 รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส 1.2 เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม และดำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และสังคมโลกอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส 2.2 เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และดำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส.3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภคการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

มาตรฐาน ส.3.2 เข้าใจระบบ และสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

มาตรฐาน ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรักความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส 5.1 เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ และความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผล ต่อกันและกันในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ในการค้นหา วิเคราะห์ สรุป และใช้ข้อมูลภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรม มีจิตสำนึก และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

คุณภาพผู้เรียน

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

1. ผู้เรียนศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว โรงเรียน และชุมชนในลักษณะการบูรณาการผู้เรียนได้เข้าใจแนวคิดเกี่ยวกับปัจจุบันและอดีต มีความรู้พื้นฐานทางเศรษฐกิจได้ข้อคิดเกี่ยวกับรายรับและรายจ่ายของครอบครัว เข้าใจถึงการเป็นผู้ผลิต ผู้บริโภค รู้จักการออมขั้นต้นและ

วิธีการเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หน้าที่พลเมือง เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และภูมิปัญญา เพื่อเป็นพื้นฐานในการทำความเข้าใจในขั้นที่สูงต่อไป

2. ผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเองและผู้ที่อยู่รอบข้าง ตลอดจนสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น ที่อยู่อาศัยและเชื่อมโยงประสบการณ์ไปสู่โลกกว้างและผู้เรียนยังได้รับการพัฒนาให้มีทักษะกระบวนการ และมีข้อมูลที่จำเป็นต่อการพัฒนาให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม ประพฤติปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ มีความเป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ การอยู่ร่วมกันและการทำงานกับผู้อื่น มีส่วนร่วมในกิจกรรมของห้องเรียน และการตัดสินใจ

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

1. ผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องของจังหวัด ภาค และประเทศของตนเอง ทั้งเชิงประวัติศาสตร์ ลักษณะทางกายภาพ สังคม ประเพณี และวัฒนธรรม รวมทั้งการเมืองการปกครอง สภาพเศรษฐกิจโดยเน้นความเป็นประเทศไทยรวมถึงการพัฒนาความรู้และความเข้าใจ ในเรื่องศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ปฏิบัติตนตามหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ รวมทั้งมีส่วนร่วมศาสนพิธี และพิธีกรรมทางศาสนามากยิ่งขึ้น

2. ผู้เรียนได้ศึกษาและปฏิบัติตนตามสถานภาพ บทบาท สิทธิหน้าที่ในฐานะพลเมืองดีของท้องถิ่นจังหวัด ภาค และประเทศ รวมทั้งได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมตามขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ของท้องถิ่นตนเองมากยิ่งขึ้นและเปรียบเทียบเรื่องราวของจังหวัดและภาคต่างๆ ของประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านได้รับการพัฒนาแนวคิดทางสังคมศาสตร์ เกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หน้าที่พลเมือง เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์เพื่อขยายประสบการณ์ไปสู่การทำความเข้าใจ ในภูมิภาค ชีวโลกตะวันออกและตะวันตกเกี่ยวกับศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม การดำเนินชีวิต การจัดระเบียบทางสังคม และการเปลี่ยนแปลงทางสังคมจากอดีตสู่ปัจจุบันได้

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

1. ผู้เรียนได้เรียนรู้และพัฒนาให้มีทักษะที่จำเป็นต่อการเป็นนักคิดอย่างมีวิจารณญาณได้รับการพัฒนาแนวคิด และขยายประสบการณ์ เปรียบเทียบระหว่างประเทศไทยกับประเทศในภูมิภาคต่างๆ ในโลก ได้แก่ เอเชีย โอเชียเนีย แอฟริกา ยุโรป อเมริกาเหนือ อเมริกาใต้ ในด้านศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม การเมือง การปกครอง ประวัติศาสตร์และภูมิศาสตร์ ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ และสังคมศาสตร์

2. ผู้เรียนได้เรียนรู้และศึกษาเกี่ยวกับความเป็นไปของโลก โดยการศึกษาประเทศไทยเปรียบเทียบกับประเทศในภูมิภาคต่างๆ ในโลก เพื่อพัฒนาแนวคิด เรื่องการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

สุขและได้รับการพัฒนาแนวคิดและวิเคราะห์เหตุการณ์ในอนาคต สามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตและวางแผนการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

1. ผู้เรียนได้รับการส่งเสริมสนับสนุนให้พัฒนาตนเองเป็นพลเมืองที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม ปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ รวมทั้งมีค่านิยมอันพึงประสงค์ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข รวมทั้งมีศักยภาพเพื่อการศึกษาต่อในชั้นสูงตามความประสงค์ได้และเรียนรู้เรื่องภูมิปัญญาไทย ความภูมิใจในความเป็นไทย ประวัติศาสตร์ของชาติไทยยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมถึงการส่งเสริมให้มีนิสัยที่ดีในการบริโภค เลือกลงและตัดสินใจบริโภคได้อย่างเหมาะสมมีจิตสำนึก และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ประเพณีวัฒนธรรมไทย และสิ่งแวดล้อม มีความรักท้องถิ่นและประเทศชาติ มุ่งทำประโยชน์ และสร้างสิ่งที่ดีงามให้กับสังคม

2. ผู้เรียนได้เรียนรู้และศึกษาความเป็นไปของโลกอย่างกว้างขวางและลึกซึ้งยิ่งขึ้น มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของตนเอง ชี้นำตนเองได้ และสามารถแสวงหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ในสังคมได้ตลอดชีวิต

จากแนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นหลักสูตรที่สถานศึกษาใช้อ้างอิงในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของโรงเรียนชำนาญสมัคคีวิทยา ได้นำเนื้อหาจัดทำเป็นหลักสูตรสถานศึกษาซึ่งใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียน โดยมีการเชื่อมโยงกับท้องถิ่นของจังหวัดระยอง เพื่อสร้างพื้นฐานการคิด การเรียนรู้ในชุมชน การแก้ปัญหา การอยู่ร่วมกันในสังคมโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจ การปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม การเป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ มีความสามารถทางสังคม มีความรู้ ทักษะ คุณธรรม และค่านิยมที่เหมาะสม

1.2 หลักสูตรสถานศึกษา

1.2.1 ความหมายของหลักสูตรสถานศึกษา

ความหมายของหลักสูตรสถานศึกษา มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของหลักสูตรสถานศึกษาไว้ดังต่อไปนี้

วัฒนาพร ระวังทุกข์ (2545) กล่าวว่า วิชาหลักสูตรสถานศึกษาเป็นแผนหรือแนวทางหรือข้อกำหนดของการจัดการศึกษาที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถโดยส่งเสริมให้แต่ละบุคคลพัฒนาไปสู่ศักยภาพสูงสุดของตน รวมถึงลำดับขั้นของมวลประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่สะสม ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติได้ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักตนเอง มีชีวิตอยู่ในโรงเรียน ชุมชน สังคมและโลกอย่างมีความสุข

อรันท์ นิมนุช (2550) ให้ความหมายของหลักสูตรสถานศึกษาไว้หมายถึง เนื้อหากิจกรรมประสบการณ์ที่ได้กำหนดไว้ เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมตามความเหมาะสมกับวัยของเด็ก ซึ่งเป็นประสบการณ์ที่ได้รับทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ตอบสนองต่อความต้องการ ความสนใจ สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและสังคม สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

วรวัฒน์ หนูเนียม (2553) ได้อธิบายว่าหลักสูตรสถานศึกษาเป็นแผนหรือแนวทางหรือข้อกำหนดของการจัดการศึกษา ที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ โดยส่งเสริมให้แต่ละบุคคลพัฒนาไปสู่ศักยภาพสูงสุดของตน รวมถึงลำดับขั้นของมวลประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้สะสม ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติได้ ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักตนเอง มีชีวิตอยู่ในโรงเรียน ชุมชน สังคม และโลกอย่างมีความสุข

รุ่งนภา นุตราวาศ (2553) ได้อธิบายว่าหลักสูตรสถานศึกษา (School curriculum) เป็นหลักสูตรที่สถานศึกษาแต่ละแห่งวางแผนจัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทาง หรือข้อกำหนด เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะที่ต้องการโดยส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาไปสู่ศักยภาพสูงสุดของตนเอง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ประกาศใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยให้ความหมายของหลักสูตรสถานศึกษาไว้ว่า “หลักสูตรสถานศึกษา” เป็นแผนหรือแนวทางในการจัดประมวลความรู้และประสบการณ์ ซึ่งจัดทำโดยบุคคลหรือคณะบุคคลในระดับสถานศึกษา เพื่อใช้ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ ตามมาตรฐานการเรียนรู้ และส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง มีชีวิตอยู่ในโรงเรียนชุมชน และสังคมอย่างมีความสุข

หลักสูตรสถานศึกษาจะต้องออกแบบจัดทำบนพื้นฐานของหลักสูตรแกนกลาง และความต้องการของชุมชน ตลอดจนความต้องการของสถานศึกษาเอง ดังนั้นหลักสูตรสถานศึกษาจะต้องครอบคลุมสิ่งที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เหมาะสมกับบริบท ความต้องการของถิ่น และของสถานศึกษา หลักสูตรสถานศึกษาที่ดีนั้นนอกจากจะพัฒนาผู้เรียนด้านความรู้ และทักษะต่าง ๆ แล้วควรส่งเสริมการพัฒนาด้านจิตวิญญาณ จริยธรรมสังคม และวัฒนธรรมด้วย เพื่อปลูกฝังให้ผู้เรียนเข้าใจในความรับผิดชอบ เสียสละ คำนึงถึงประโยชน์ของสังคม สภาพสังคม ความต้องการ ความถนัด และความสามารถของผู้เรียน

สรุปได้ว่าความหมายของหลักสูตรสถานศึกษาเป็นแนวทางหรือข้อกำหนด และประสบการณ์ต่างๆ การบูรณาการการเรียนรู้ที่สถานศึกษาจัดให้กับผู้เรียนได้เรียนรู้มีความสามารถ และนำคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน มากำหนดเป็นสาระและมาตรฐานการเรียนรู้โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน และนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหา

ในชีวิตประจำวัน และสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่าย

1.2.2 ความสำคัญของหลักสูตรสถานศึกษา

หลักสูตรถือว่ามีความสำคัญต่อสถานศึกษา เป็นแผนที่ทำงานแก่บุคคลกรในโรงเรียนเป็นเครื่องมือที่ทำให้การจัดการศึกษาประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2545) ได้กล่าวถึง หลักสูตรสถานศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียนในทุกๆ ด้าน มีจุดมุ่งหมายสำคัญ 2 ประการคือ

1. สามารถพัฒนาผู้เรียนให้เรียนรู้ได้อย่างมีความสุข ทำให้มีความรู้ความสามารถ มีทักษะการเรียนรู้ที่สำคัญ มีกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล มีโอกาสใช้ข้อสารสนเทศและเทคโนโลยีสื่อสาร หลักสูตรสถานศึกษาช่วยส่งเสริมจิตใจที่อยากรู้อยากเห็น สร้างความมั่นใจและให้กำลังใจในการเรียนรู้และเป็นบุคคลที่สามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา

2. ช่วยส่งเสริมการพัฒนาด้านจิตวิญญาณ จริยธรรม สังคมและวัฒนธรรม โดยเฉพาะพัฒนาผู้เรียนให้มีความเข้าใจและศรัทธาในความเชื่อของตน ความเชื่อและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน มีอิทธิพลต่อวัตถุ สถานศึกษาสามารถพัฒนาหลักและคุณธรรมและความอิสระของผู้เรียน มีความพร้อมในการเป็นผู้บริโภคที่ตัดสินใจแบบมีข้อมูล และอิสระ เข้าใจความรับผิดชอบที่มีต่อสังคม โดยรวมสามารถช่วยพัฒนาสังคมให้เป็นธรรม มีความสามารถ มีความตระหนัก เข้าใจและยอมรับสภาพแวดล้อมที่ตนดำรงชีวิตอยู่ ยึดมั่นในข้อตกลงร่วมกันต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับส่วนตน ระดับท้องถิ่น ระดับชาติและระดับโลก

รุ่งนภา นุตราวงศ์ (2553) ได้กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตรสถานศึกษาซึ่งสามารถสรุปเป็นประเด็นสำคัญได้ ดังนี้

1. เป็นข้อกำหนดที่ทุกคนในสถานศึกษาต้องปฏิบัติตาม เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด และพัฒนาให้สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียน สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของสถานศึกษาและท้องถิ่น

2. เป็นเอกสารที่บุคคลภายนอกหรือหน่วยงานต่างๆ มีไว้ใช้ประโยชน์ ในกรณีที่ต้องการศึกษา ตรวจสอบ การจัดการศึกษาของสถานศึกษา

3. เป็นเอกสารที่ใช้ประกอบการประเมินคุณภาพภายนอก เพื่อประเมินให้สอดคล้องกับสภาพการปฏิบัติงานจริงของสถานศึกษา

จากความสำคัญของหลักสูตรสถานศึกษาที่เปรียบเสมือนเป็นแผนที่ทำงานและเป็นเครื่องมือในการจัดการศึกษา โรงเรียนชำนาญสามัคคีวิทยาจึงได้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา มีชื่อหลักสูตรว่า โรงเรียนชำนาญสามัคคีวิทยา พุทธศักราช 2553 (ฉบับปรับปรุง 2559) โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมอบหมายให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดทำกรอบหลักสูตร

ระดับท้องถิ่น และให้สถานศึกษาได้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อนำไปใช้เป็นกรอบและทิศทางในการจัดการเรียนการสอน ให้ผู้เรียนมีคุณภาพด้านความรู้และทักษะที่จำเป็นมีกระบวนการคิด จริยธรรม และมีอิสระในการตัดสินใจ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาต่อระดับสูงและการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง รู้จักแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตตามศักยภาพของผู้เรียน และสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยมีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างรายวิชาเพิ่มเติม และคำอธิบายรายวิชา ให้เหมาะสมตามการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน

1.2.3 การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนชำนาญสามัคคีวิทยา ได้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยมีขั้นตอนการปฏิบัติดังนี้

1) กรอบแนวคิดในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

โรงเรียนชำนาญสามัคคีวิทยาได้พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ซึ่งเป็นการร่วมกันของชาติ ในขณะที่เดียวกันก็ได้ออกแบบให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา และท้องถิ่น ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางและข้อมูลสารสนเทศในด้านต่างๆ ของท้องถิ่นจังหวัดระยอง โดยมีข้อควรคำนึงดังต่อไปนี้ (รุ่งนภา นุตราวงศ์ 2553)

(1) ให้เชื่อมโยงกับหลักสูตรแกนกลาง หลักสูตรสถานศึกษาจะต้องเชื่อมโยงและครอบคลุมหลักสูตรแกนกลาง ซึ่งกำหนดโดยกระทรวงศึกษาธิการ หลักสูตรแกนกลางฉบับปัจจุบันที่ใช้อยู่คือ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งกำหนดขึ้นเพื่อเป็นกรอบทิศทางสำหรับการจัดการศึกษาของโรงเรียนทั่วประเทศ โดยโรงเรียนชำนาญสามัคคีวิทยาได้ยึดเป้าหมายสำคัญคือ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดของกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ทั้ง 8 กลุ่ม เพราะเป็นคุณภาพที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนหลังจบการศึกษาในแต่ละระดับ

(2) ให้มีความสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน กระจายอำนาจทางการศึกษาให้โรงเรียนมีบทบาทสำคัญในการจัดทำหลักสูตรของตนเอง โดยโรงเรียนสามารถออกแบบหลักสูตรของตนเองได้อย่างอิสระ ตามกรอบนโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้หลักสูตรที่เหมาะสม สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่นของสถานศึกษาแต่ละแห่ง ซึ่งอาจจะมี ความแตกต่างกันทั้งด้านผู้เรียน สภาพแวดล้อม ปัจจัย ทรัพยากร และความพร้อมต่างๆ ดังนั้น ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนชำนาญสามัคคีวิทยาจึงมีการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของท้องถิ่นใน

จังหวัดระยอง และสถานศึกษาประกอบการพิจารณาออกแบบ และกำหนดองค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตรด้วย

(3) ให้สนองความต้องการของผู้เรียน หลักสูตรสถานศึกษาที่มีคุณภาพนั้น จะต้องยืดหยุ่น สนองความต้องการ และความสนใจผู้เรียนที่แตกต่างๆ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีทางเลือกอย่างหลากหลาย อีกทั้งการออกแบบหลักสูตรต้องคำนึงถึงความถนัด และความแตกต่างของแต่ละบุคคล เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ที่ระบุไว้ในวิสัยทัศน์ของหลักสูตรแกนกลางว่า “...มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ บนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

2) กระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนชำนาญสามัคคีวิทยามีการวางแผนอย่างเป็นระบบ และมีลำดับขั้นตอนที่ต่อเนื่อง ผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานซึ่งได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากร นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน ต้องเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ของตนอย่างชัดเจน และทุกฝ่ายจะต้องให้ความสำคัญและร่วมมืออย่างจริงจังในการดำเนินการจัดทำหลักสูตร เพื่อพัฒนาผู้เรียนไปสู่เป้าหมายที่กำหนด

(1) ขั้นตอนดำเนินการ

โรงเรียนชำนาญสามัคคีวิทยามีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาโดยมีขั้นตอนการดำเนินการโดยสังเขป ดังนี้

ก. แต่งตั้งคณะกรรมการ/คณะทำงาน การพัฒนาหลักสูตรจะเริ่มจากบุคคลหรือคณะทำงานที่ได้รับการแต่งตั้งให้รับผิดชอบและเป็นหลักในการดำเนินงาน ซึ่งได้แก่ คณะกรรมการบริหารหลักสูตร และงานวิชาการของโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน หรืออาจมีบุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ร่วมอยู่ในคณะทำงานด้วยตามความเหมาะสม

ข. ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องและสนองความต้องการของชุมชนและผู้เรียนนั้น จะต้องอาศัยข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ประกอบการพิจารณาในการออกแบบหลักสูตร มีแหล่งข้อมูลสำคัญมากมายที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนชำนาญสามัคคีวิทยา เช่น หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ข้อมูลจากการวิเคราะห์ สภาพปัญหาในชุมชนใกล้เคียง ความต้องการของชุมชน และข้อมูลผลสัมฤทธิ์ต้องการของผู้เรียนในสถานศึกษา เป็นต้น

ค. จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนชำนาญสามัคคีวิทยาได้พิจารณาองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ วิสัยทัศน์ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์

โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา คำอธิบายรายวิชา และเกณฑ์การจบหลักสูตร พร้อมกันนี้โรงเรียนได้จัดทำเอกสารระเบียบการวัดผลประเมินผล เพื่อใช้ควบคู่กับหลักสูตรสถานศึกษาอีกด้วย

ง. การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร หลังจากได้มีการร่างหลักสูตรสถานศึกษาเสร็จเรียบร้อยแล้ว ขั้นตอนที่สำคัญที่จะต้องดำเนินการต่อไปคือ การตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรเพื่อศึกษาความถูกต้อง เหมาะสม และความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรทำได้หลายวิธี เช่น ใช้วิธีการประชุมสัมมนา โดยให้ผู้เชี่ยวชาญและผู้มีประสบการณ์ตรงในเรื่องนั้นตรวจสอบ นอกจากวิธีตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi technique) หรือการทดลองนำร่องการใช้หลักสูตรในผู้เรียนบางกลุ่ม ข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรจะเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขก่อนจะนำหลักสูตรไปใช้จริง

จ. คณะกรรมการสถานศึกษาพิจารณาให้ความเห็นชอบ หลักสูตรที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพเรียบร้อยแล้วจะต้องได้รับการพิจารณาและอนุมัติการใช้โดยคณะกรรมการสถานศึกษา หากคณะกรรมการมีประเด็นหรือข้อเสนอนั้นก็นำข้อเสนอนั้นดังกล่าวมาพิจารณาปรับปรุงให้มีความเหมาะสม ชัดเจนยิ่งขึ้นเมื่อมีหลักสูตรได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาแล้ว จะต้องดำเนินการจัดทำเป็นประกาศหรือคำสั่งเรื่องให้ใช้หลักสูตรสถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาและประธานกรรมการสถานศึกษาเป็นผู้ลงนาม

ฉ. ใช้หลักสูตรสถานศึกษา ขั้นตอนนี้เป็นการออกแบบและใช้หลักสูตรในระดับชั้นเรียน ซึ่งเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญยิ่ง และครูผู้สอนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในการเชื่อมต่อเจตนารมณ์ของหลักสูตรสถานศึกษาสู่การพัฒนาผู้เรียน โดยผู้สอนจะต้องออกแบบการเรียนรู้และการวัดประเมินผลให้เหมาะสมกับผู้เรียน

ช. วิจัยและติดตามผลการใช้หลักสูตร หลักสูตรสถานศึกษาจะต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จึงจำเป็นต้องมีการวิจัยและติดตามผลการใช้หลักสูตรอย่างสม่ำเสมอเป็นระยะ เพื่อนำผลจากการติดตามมาใช้เป็นข้อมูลพิจารณาปรับปรุงหลักสูตร ทั้งในแง่ของสาระสำคัญหรือองค์ประกอบต่างๆ ในเอกสารหลักสูตรและการบริหารจัดการหลักสูตร เพื่อให้หลักสูตรมีคุณภาพและมีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

โรงเรียนชำนาญสามัคคีวิทยาได้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาโดยมีขั้นตอน 7 ขั้นตอนดังที่กล่าวมา ซึ่งเริ่มจากการแต่งตั้งคณะกรรมการ/คณะทำงาน และได้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องแล้วจึงนำมารวบรวมจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนและได้มีการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรโดยให้ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจสอบ หลังจากนั้นให้คณะกรรมการสถานศึกษาพิจารณาให้ความเห็นชอบเพื่อประกาศใช้หลักสูตรสถานศึกษา และเมื่อประกาศใช้แล้วก็

ต้องมีการวิจัยและติดตามผลการใช้หลักสูตรเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน

3) องค์ประกอบสำคัญของหลักสูตรสถานศึกษา

โรงเรียนชำนาญสาธิตศึกษาศาสตร์และครูผู้สอนได้ศึกษาข้อกำหนดและรายละเอียดต่างๆ ในหลักสูตรสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของรายวิชาที่รับผิดชอบ เพื่อนำมาออกแบบการเรียนรู้และจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการวัดและประเมินผลการเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ดังนั้น เอกสารหลักสูตรสถานศึกษาควรมีข้อมูลที่ชัดเจนในการนำไปสู่การปฏิบัติ องค์ประกอบที่สำคัญของหลักสูตรสถานศึกษา มีดังต่อไปนี้

(1) ส่วนนำ ข้อมูลในส่วนนี้จะบอกให้ทราบถึงเป้าหมายหรือจุดมุ่งหมายโดยรวมของสถานศึกษาในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ซึ่งอาจจะเขียนอยู่ในรูปของวิสัยทัศน์ จุดหมายคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นต้น

(2) โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา ข้อมูลในส่วนนี้จะแสดงชื่อรายวิชา และกิจกรรมที่จัดสอนในแต่ละระดับชั้น พร้อมทั้งจำนวนเวลาเรียน หรือหน่วยกิจของรายวิชา หรือกิจกรรมเหล่านั้น

(3) คำอธิบายรายวิชา ส่วนนี้เป็นข้อมูลสำคัญของแต่ละรายวิชาที่เปิดสอนในสถานศึกษา ในคำอธิบายรายวิชาควรระบุหัวข้อวิชา ชื่อรายวิชา ประเภทรายวิชา (พื้นฐาน/เพิ่มเติม) กลุ่มสาระการเรียนรู้ ระดับชั้นที่สอน พร้อมคำอธิบายให้ทราบว่าเมื่อเรียนรายวิชานั้นแล้วผู้เรียนจะมีความรู้ ความสามารถ ทักษะ ตลอดจนคุณลักษณะหรือเจตคติอะไร และอาจจะระบุให้ทราบถึงกระบวนการเรียนรู้ หรือประสบการณ์สำคัญที่ผู้เรียนจะได้รับด้วยก็ได้

(4) เกณฑ์การจบหลักสูตร เป็นข้อมูลที่ระบุให้ทราบถึงคุณสมบัติของผู้ที่จะจบการศึกษาในแต่ละระดับ ได้แก่ ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (การศึกษาภาคบังคับ) และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (การศึกษาขั้นพื้นฐาน) โดยสถานศึกษาต้องพัฒนาเกณฑ์ดังกล่าวให้สอดคล้องสัมพันธ์กับเกณฑ์การจบหลักสูตรตามหลักสูตรแกนกลาง

4) การออกแบบองค์ประกอบต่างๆ ของหลักสูตรสถานศึกษา

การออกแบบองค์ประกอบต่างๆ ของหลักสูตรสถานศึกษา มีดังนี้

(1) วิสัยทัศน์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดวิสัยทัศน์หลักสูตรของชาติเพื่อให้สถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกแห่งใช้เป็นทิศทางในการจัดการศึกษาของตนเพื่อพัฒนาไปสู่เป้าหมายเดียวกัน อย่างไรก็ตาม ในการกำหนดวิสัยทัศน์ของหลักสูตรสถานศึกษานั้น หากสถานศึกษามีความต้องการหรือจุดที่ต้องการเน้นเพิ่มเติม ก็สามารถปรับเพื่อแสดงจุดเน้นเพิ่มเติมให้ชัดเจนในวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาได้

(2) โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา

องค์ประกอบที่สำคัญอีกประการหนึ่งของหลักสูตรสถานศึกษาคือ โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาในการกำหนดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาควรพิจารณาในเรื่องต่อไปนี้

ก. รายวิชา หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้จัดแบ่งองค์ความรู้และทักษะตามมาตรฐานการเรียนรู้ไว้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่

- ก) ภาษาไทย
- ข) คณิตศาสตร์
- ค) วิทยาศาสตร์
- ง) สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
- จ) สุขศึกษาและพลศึกษา
- ฉ) ศิลปะ
- ช) การงานอาชีพ และเทคโนโลยี
- ฉ) ภาษาต่างประเทศ

สถานศึกษาจะต้องนำความรู้และทักษะตามมาตรฐานการเรียนรู้ของแต่ละ “กลุ่มสาระการเรียนรู้” (Learning areas) ไปจัดทำเป็น “รายวิชา” (Courses) และกำหนดรหัสวิชา พร้อมทั้งตั้งชื่อรายวิชาให้สะท้อนสิ่งที่สอนในรายวิชานั้น ๆ

ในโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา จะระบุรายวิชาและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่เปิดสอนในแต่ละปีในระดับประถมศึกษา และในแต่ละภาคเรียนสำหรับระดับมัธยมศึกษา รวมทั้งระบุจำนวนเวลาเรียน หรือจำนวนหน่วยกิต ของรายวิชาและกิจกรรมเหล่านั้นกำกับไว้ด้วย

2.2 ประเภทรายวิชา รายวิชาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษาอาจแบ่งได้เป็นประเภทที่สำคัญคือ

2.2.1 รายวิชาพื้นฐาน เป็นรายวิชาที่เปิดสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้แกนกลาง ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลาง ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้เรียนทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องเรียนรู้

2.2.2 รายวิชาเพิ่มเติม เป็นรายวิชาที่สถานศึกษาแต่ละแห่งสามารถเปิดสอนเพิ่มเติมจากสิ่งที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลาง เพื่อให้สอดคล้องกับบริบท จุดเน้น และความต้องการของผู้เรียน หรือท้องถิ่น โดยมีการกำหนด “ผลการเรียน” เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนรายวิชาเพิ่มเติมต่างๆ

สถานศึกษาสามารถพิจารณาเปิดสอนรายวิชาเพิ่มเติมได้ตามความพร้อม จุดเน้นของสถานศึกษาโดยอยู่ภายในกรอบโครงสร้างเวลาเรียน และเกณฑ์การจบหลักสูตรที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลาง สำหรับชื่อรายวิชาเพิ่มเติมนั้นสามารถตั้งได้ตามความเหมาะสม

2.2.3 คำอธิบายรายวิชา

เมื่อสถานศึกษากำหนดรายวิชาที่จะเปิดสอนในแต่ละปี/ภาคเรียนเรียบร้อยแล้ว จะต้องเขียนคำอธิบายรายวิชา ทั้งรายวิชาพื้นฐาน และรายวิชาเพิ่มเติมไว้ในหลักสูตรสถานศึกษาด้วย เพื่อเป็นประโยชน์ในการสื่อสารแก่ผู้เกี่ยวข้องทั้งครูผู้สอนแต่ละระดับชั้น และบุคคลภายนอก หรือใช้ประโยชน์ในการเทียบโอนในกรณีของผู้เรียนย้ายโรงเรียน การจัดทำคำอธิบายรายวิชาพื้นฐานให้พิจารณาสาระสำคัญในมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด พร้อมทั้งสาระการเรียนรู้แกนกลางที่กำหนดควบคู่มากับมาตรฐานและตัวชี้วัดเหล่านั้น สิ่งเหล่านี้จะบ่งบอกให้ทราบถึงองค์ความรู้และทักษะรวมทั้งเนื้อหาสาระและประสบการณ์ที่นักเรียนจะได้เรียนรู้ ในกรณีของรายวิชาเพิ่มเติมให้พิจารณาจาก “ผลการเรียนรู้” และสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมที่สถานศึกษากำหนดขึ้นสำหรับรายวิชานั้น ๆ

2.2.4 เกณฑ์การจบหลักสูตร

องค์ประกอบที่สำคัญอีกองค์ประกอบหนึ่งของหลักสูตรสถานศึกษา คือ เกณฑ์การจบหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งระบุคุณภาพผู้เรียนที่จบในแต่ละระดับ ทั้งระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยเกณฑ์การจบดังกล่าวต้องสอดคล้องกับเกณฑ์กลางที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลาง และในส่วนที่หลักสูตรแกนกลางระบุว่า “ให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด” นั้น สถานศึกษาสามารถพิจารณากำหนดตามความต้องการและความเหมาะสม

โรงเรียนชานาญสามัคคีได้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาโดยมีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน วิสัยทัศน์โรงเรียน สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ โครงสร้างหลักสูตรชั้นปี โครงสร้างรายวิชาพื้นฐานและเพิ่มเติม คำอธิบายรายวิชาพื้นฐานและเพิ่มเติม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เกณฑ์การจบการศึกษา และคณะกรรมการจัดทำหลักสูตร โดยโรงเรียนชานาญสามัคคีวิทยาได้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนชานาญสามัคคีวิทยา พุทธศักราช 2553 (ฉบับปรับปรุง 2559) โดยมีตัวอย่างดังต่อไปนี้

วิสัยทัศน์โรงเรียน

โรงเรียนชานาญสามัคคีวิทยา จัดหลักสูตรโรงเรียนตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย และพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อ

การศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพ โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ ดังวิสัยทัศน์ที่ว่า

มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนเต็มศักยภาพ มีความรู้คู่คุณธรรม นำวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สร้างสุขนิสัยที่ดี มีทักษะทางภาษา ร่วมพัฒนาสิ่งแวดล้อม พร้อมประสานชุมชน

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

โรงเรียนชำนาญสาธิตวิทยา ได้กำหนดสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมุ่งให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1. ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่างๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสาร ที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

2. ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

3. ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกัน และแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่างๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือก และใช้เทคโนโลยีด้านต่างๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสารการทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

โรงเรียนชำนาญสามัคคีวิทยา ได้กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. ซื่อสัตย์สุจริต
3. มีวินัย
4. ใฝ่เรียนรู้
5. อยู่อย่างพอเพียง
6. มุ่งมั่นในการทำงาน
7. รักความเป็นไทย
8. มีจิตสาธารณะ

โครงสร้างกลุ่มสาระการเรียนรู้ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

รายวิชาพื้นฐาน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

ส 31101 สังคมศึกษาฯ 1	เวลา 40 ชั่วโมง	จำนวน 1.0 หน่วยกิต
ส 31102 ประวัติศาสตร์ 1	เวลา 40 ชั่วโมง	จำนวน 1.0 หน่วยกิต
ส 31103 สังคมศึกษาฯ 1	เวลา 40 ชั่วโมง	จำนวน 1.0 หน่วยกิต
ส 31104 ประวัติศาสตร์ 2	เวลา 40 ชั่วโมง	จำนวน 1.0 หน่วยกิต

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ส 32101 สังคมศึกษาฯ 3	เวลา 40 ชั่วโมง	จำนวน 1.0 หน่วยกิต
ส 32102 สังคมศึกษาฯ 4	เวลา 40 ชั่วโมง	จำนวน 1.0 หน่วยกิต

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ส 33101 สังคมศึกษาฯ 5	เวลา 40 ชั่วโมง	จำนวน 1.0 หน่วยกิต
ส 33102 สังคมศึกษาฯ 6	เวลา 40 ชั่วโมง	จำนวน 1.0 หน่วยกิต

รายวิชาเพิ่มเติม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

ส 30231 หน้าที่พลเมือง 1	เวลา 20 ชั่วโมง	จำนวน 0.5 หน่วยกิต
ส 30232 หน้าที่พลเมือง 2	เวลา 20 ชั่วโมง	จำนวน 0.5 หน่วยกิต
ส 31201 โครงการสังคมศึกษา	เวลา 20 ชั่วโมง	จำนวน 0.5 หน่วยกิต
ส 31202 เศรษฐกิจพอเพียง	เวลา 20 ชั่วโมง	จำนวน 0.5 หน่วยกิต

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ส 30233 หน้าที่พลเมือง 3	เวลา 20 ชั่วโมง	จำนวน 0.5 หน่วยกิต
ส 30234 หน้าที่พลเมือง 4	เวลา 20 ชั่วโมง	จำนวน 0.5 หน่วยกิต
ส 32201 ระยองของเรา **	เวลา 40 ชั่วโมง	จำนวน 1.0 หน่วยกิต
ส 32202 กฎหมายน่ารู้	เวลา 40 ชั่วโมง	จำนวน 1.5 หน่วยกิต
ส 32203 กฎหมายเพื่อประชาชน	เวลา 40 ชั่วโมง	จำนวน 1.0 หน่วยกิต
ส 32204 รู้เรื่องเมืองระยอง	เวลา 20 ชั่วโมง	จำนวน 0.5 หน่วยกิต
ส 32205 อาเซียนน่ารู้	เวลา 40 ชั่วโมง	จำนวน 1.5 หน่วยกิต

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ส 30235 หน้าที่พลเมือง 5	เวลา 20 ชั่วโมง	จำนวน 0.5 หน่วยกิต
ส 30236 หน้าที่พลเมือง 5	เวลา 20 ชั่วโมง	จำนวน 0.5 หน่วยกิต
ส 33201 เหตุการณ์ปัจจุบัน	เวลา 40 ชั่วโมง	จำนวน 1.5 หน่วยกิต
ส 33202 ศาสนาเปรียบเทียบ	เวลา 40 ชั่วโมง	จำนวน 1.5 หน่วยกิต
ส 33203 ศาสนาสากล	เวลา 40 ชั่วโมง	จำนวน 1.0 หน่วยกิต
ส 33204 อาเซียนศึกษา	เวลา 40 ชั่วโมง	จำนวน 1.0 หน่วยกิต
ส 33205 กฎหมายครอบครัว	เวลา 20 ชั่วโมง	จำนวน 0.5 หน่วยกิต

เกณฑ์การจบหลักสูตร

เกณฑ์การจบหลักสูตรของโรงเรียนชำนาญสามัคคีวิทยา ได้กำหนดให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 แยกตามระดับการศึกษาที่โรงเรียนเปิดสอน ดังนี้

1. เกณฑ์การจบระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

- 1) ผู้เรียนรายวิชาพื้นฐานและเพิ่มเติมไม่เกิน 81 หน่วยกิต โดยเป็นรายวิชาพื้นฐาน 66 หน่วยกิต และรายวิชาเพิ่มเติมตามที่โรงเรียนกำหนด
- 2) ผู้เรียนได้หน่วยกิต ตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 77 หน่วยกิต โดยเป็นรายวิชาพื้นฐาน 66 หน่วยกิต และรายวิชาเพิ่มเติมไม่น้อยกว่า 11 หน่วยกิต
- 3) ผู้เรียนมีผลการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน ในระดับผ่านขึ้นไป
- 4) ผู้เรียนมีผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ในระดับผ่านขึ้นไป
- 5) ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและได้รับการตัดสินผลการเรียนผ่านทุกกิจกรรม

2. เกณฑ์การจบระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

- 1) ผู้เรียนเรียนรายวิชาพื้นฐานและเพิ่มเติมไม่น้อยกว่า 81 หน่วยกิต โดยเป็นรายวิชาพื้นฐาน 41 หน่วยกิต และรายวิชาเพิ่มเติมตามที่โรงเรียนกำหนด

2) ผู้เรียนได้หน่วยกิต ตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 77 หน่วยกิต โดยเป็นรายวิชา พื้นฐาน 41 หน่วยกิต และรายวิชาเพิ่มเติมไม่น้อยกว่า 36 หน่วยกิต

3) ผู้เรียนมีผลการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน ในระดับผ่านขึ้นไป

4) ผู้เรียนมีผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ในระดับผ่านขึ้นไป

5) ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและได้รับการตัดสินผลการเรียนผ่านทุก กิจกรรม

1.2.4 รายวิชา ะ योगของเรา

โรงเรียนชำนาญสามัคคีวิทยาได้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา รายวิชาเพิ่มเติม ะ योगของเรา โดยมีรายละเอียดของคำอธิบายรายวิชาและโครงสร้างรายวิชา ไว้ดังต่อไปนี้

1. คำอธิบายรายวิชา ส 32201 ะ योगของเรา

คำอธิบายรายวิชา

รหัสวิชา ส 32201

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ภาคเรียนที่ 1

จำนวนหน่วยกิต 1.0

รายวิชา ะ योगของเรา

ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 5

จำนวนชั่วโมง 40 ชั่วโมง

ศึกษาและวิเคราะห์ประวัติความเป็นมาของจังหวัดระยอง สภาพทางภูมิศาสตร์ ลักษณะ ภูมิอากาศ ทรัพยากรธรรมชาติ สภาพเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น การ ประกอบอาชีพ บุคคลสำคัญและแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของชาวอำเภอแกลง และเห็นคุณค่าความสำคัญ ของวัฒนธรรมท้องถิ่นรวมถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น ขนบธรรมเนียมประเพณี ทรัพยากรธรรมชาติ โบราณสถานและแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดระยอง รวมถึงการปลูกฝังให้มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์และหวง แหนวัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นรวมทั้งสภาพแวดล้อมในด้านต่าง ๆ รวมถึงอนุสรณ์สถาน และประวัติบุคคลสำคัญในท้องถิ่นให้คงอยู่กับชาวระยองตลอดไป เพื่อดำรงไว้ให้คนรุ่นหลังได้ศึกษา เรียนรู้กันต่อไป

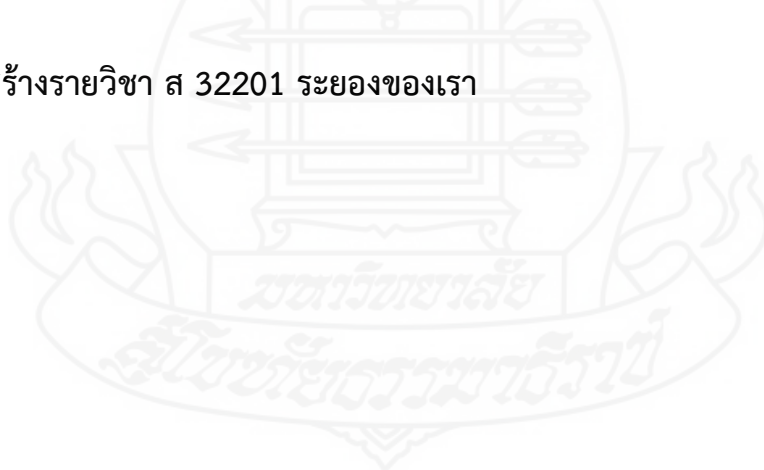
โดยใช้กระบวนการ คิด วิเคราะห์ การสื่อสาร กระบวนการสืบค้นข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ ต่างๆ การจัดการเรียนรู้โดยการทำโครงการ กระบวนการกลุ่ม กระบวนการปฏิบัติ กระบวนการทาง ประวัติศาสตร์ กระบวนการเผชิญสถานการณ์และการแก้ปัญหา การใช้ทักษะชีวิตเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ในวิวัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ และเห็นคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรม ท้องถิ่นในจังหวัดระยอง และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และหวงแหนศิลปและวัฒนธรรมท้องถิ่น โบราณสถาน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทรัพยากรธรรมชาติ ขนบธรรมเนียมประเพณีรวมถึงการมีส่วนร่วมใน การเชิญชวนให้นักท่องเที่ยวหันมาสนใจท่องเที่ยวในจังหวัดระยองมากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการสร้างรายได้ ให้กับประชาชนในจังหวัดระยองได้ และเป็นการปลูกฝังจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิ

ปัญหาท้องถิ่นของจังหวัดระยองเพื่อให้คนรุ่นหลังได้เรียนรู้และเข้าใจในสภาพสังคมการดำเนินชีวิตของชาวจังหวัดระยองสืบต่อไป

ผลการเรียนรู้

1. อธิบายประวัติความเป็นมาการปกครอง และคำในภาษากลุ่มระยองได้
2. อธิบายสภาพทางภูมิศาสตร์ที่ตั้งและเขตติดต่อในจังหวัดระยองได้
3. อธิบายลักษณะภูมิอากาศของจังหวัดระยองได้
4. อธิบายแหล่งทรัพยากรทางธรรมชาติในจังหวัดระยองและเห็นความสำคัญในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
5. อธิบายสภาพสังคมและเศรษฐกิจในด้านต่าง ๆ ของจังหวัดระยอง
6. อธิบายวัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่น และเห็นคุณค่าของการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นในจังหวัดระยอง
7. มีเจตคติที่ดีในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นของจังหวัดระยอง และสามารถนำวิธีการอนุรักษ์มาใช้ในชุมชนของตนได้อย่างเหมาะสม
8. ศึกษาและนำเสนอประวัติบุคคลสำคัญและความสำคัญของอนุสรณ์สถานในจังหวัดระยองได้
9. วิเคราะห์และอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ในจังหวัดระยองพร้อมทั้งเชิญชวนให้นักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวในจังหวัดระยอง

2. โครงสร้างรายวิชา ส 32201 ระยองของเรา

ตารางที่ 2.1 โครงสร้างรายวิชา ส 32201 ระยองของเรา

หน่วย ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนักคะแนน (100)
1	ประวัติความเป็นมาและ สภาพทางภูมิศาสตร์	- อธิบายประวัติความเป็นมาการ ปกครอง และคำในภาษาถิ่นระยองได้	5	10
		- อธิบายสภาพทางภูมิศาสตร์ที่ตั้งและ เขตติดต่อในจังหวัดระยองได้	4	10
		- อธิบายลักษณะภูมิอากาศของจังหวัด ระยองได้	2	5
2	ทรัพยากรธรรมชาติและ สภาพสังคมและเศรษฐกิจ	- อธิบายแหล่งทรัพยากรทางธรรมชาติ ในจังหวัดระยองและเห็นความสำคัญใน การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ	4	10
		- อธิบายสภาพสังคมและเศรษฐกิจใน ด้านต่าง ๆ ของจังหวัดระยอง	4	10
3	วัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิ ปัญญาท้องถิ่นของจังหวัด ระยอง	- อธิบายวัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิ ปัญญาท้องถิ่น และเห็นคุณค่าของการ อนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิปัญญา ท้องถิ่นในจังหวัดระยอง	6	20
		- มีเจตคติที่ดีในการอนุรักษ์วัฒนธรรม ท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นของ จังหวัดระยองและสามารถนำวิธีการ อนุรักษ์มาใช้ในชุมชนของตนได้อย่าง เหมาะสม	6	20
4	บุคคลและแหล่งท่องเที่ยว ที่สำคัญ	- ศึกษาและนำเสนอประวัติบุคคลสำคัญ และความสำคัญของอนุสรณ์สถานใน จังหวัดระยองได้	4	5
		- วิเคราะห์และอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว ต่าง ๆ ในจังหวัดระยองพร้อมทั้งเชิญ ชวนให้นักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวใน จังหวัดระยอง	5	10
รวม			40	100

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องวัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นของจังหวัดระยอง มาใช้ในการทำวิจัย

ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยการทำโครงการในวิชาสังคมศึกษา

ผู้วิจัยศึกษารายละเอียดในการจัดการเรียนรู้โดยการทำโครงการ ดังนี้

2.1 ความหมายของการจัดการเรียนรู้โดยการทำโครงการ

ความหมายของการจัดการเรียนรู้โดยการทำโครงการ มีผู้ให้คำจำกัดความของการจัดการเรียนรู้โดยการทำโครงการ ไว้ต่างๆ กันดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542) กล่าวว่า โครงการหมายถึง กระบวนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนรู้จักวิธีทำโครงการวิจัยเล็ก ๆ ผู้เรียนลงมือปฏิบัติเพื่อพัฒนาความรู้ทักษะ และสร้างผลผลิตที่มีคุณภาพ ระเบียบวิธีการดำเนินการเป็นวิธีการทางวิทยาศาสตร์ จุดประสงค์หลักของการสอนแบบโครงการ ต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักสังเกต รู้จักตั้งสมมติฐาน รู้จักวิธีแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เพื่อตอบคำถามที่ตนอยากรู้ สามารถสรุปและทำความเข้าใจกับสิ่งที่ค้นพบ โครงการนี้อาจทำในเวลาเรียน หรือนอกเวลาเรียนก็ได้ การเรียนการสอนแบบโครงการเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกสิ่งที่จะศึกษา หรือโครงการที่สนใจจะกระทำ

สุชาติ วงศ์สุวรรณ (2542) กล่าวว่า โครงการเป็นการจัดการเรียนรู้รูปแบบหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง จากการลงมือปฏิบัติจริง ในลักษณะของการศึกษา สำรวจ ค้นคว้า ทดลอง ประดิษฐ์คิดค้น โดยมีครูเป็นผู้คอยกระตุ้น แนะนำ และให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด

จิราภรณ์ ศิริทวี (2542) ได้กล่าวถึงการสอนแบบโครงการว่า เป็นการสอนให้ผู้เรียนรู้จักวิธีการทำโครงการวิจัยเล็ก ๆ ผู้เรียนลงมือปฏิบัติเพื่อพัฒนาความรู้ทักษะ และสร้างผลผลิตที่มีคุณภาพ ระเบียบวิธีดำเนินการเป็นระเบียบ จุดประสงค์หลักของการสอนแบบโครงการต้องการกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักการสังเกต รู้จักตั้งคำถาม รู้จักตั้งสมมติฐาน รู้จักวิธีแสวงหาความรู้ด้วยตนเองเพื่อตอบคำถามที่ตนอยากรู้ รู้จักสรุปและทำความเข้าใจกับสิ่งที่ตนค้นพบ โครงการนี้อาจจัดในเวลาเรียนหรือนอกเวลาเรียนก็ได้

มาลัย สิงหะ (2544) กล่าวว่า การสอนแบบโครงการ เป็นการสอนโดยใช้เทคนิควิธีการหลากหลายรูปแบบมาผสมผสานร่วมกันระหว่างกระบวนการกลุ่ม การสอนการคิด การสอนการแก้ปัญหา การสอนเน้นทักษะกระบวนการ การสอนแบบปริศนาความคิด และการสอนแบบร่วมกันคิด ทั้งนี้มุ่งหวังให้ผู้เรียนเรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งจากความในใจอยากรู้ อยากรู้อยากเรียนของผู้เรียนเอง โดยใช้กระบวนการและวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ผู้เรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ เพื่อค้นหาคำตอบด้วยตนเอง เป็นการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงกับแหล่งความรู้

เบื้องต้น ผู้เรียนสามารถสรุปความรู้ได้ด้วยตนเอง ซึ่งความรู้ที่ผู้เรียนได้มาไม่จำเป็นต้องตรงตามตำรา แต่ครูจะต้องสนับสนุนให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมโดยจัดแหล่งความรู้ให้แล้วปรับปรุงความรู้ที่ได้ให้สมบูรณ์

พิมพันธ์ เตชะคุปต์ (2551, 25) กล่าวว่า การทำโครงการ หมายถึง การศึกษาเพื่อค้นพบความรู้ใหม่ สิ่งประดิษฐ์ใหม่ และวิธีการใหม่ ด้วยตัวของนักเรียนเอง โดยใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ มีครูอาจารย์ และผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ให้คำปรึกษา ความรู้ใหม่ สิ่งประดิษฐ์ใหม่ ด้วยวิธีการใหม่นั้น ทั้งนักเรียนและครูไม่เคยรู้หรือมีประสบการณ์มาก่อน

วลัย พานิช (2549 อ้างถึงใน เลียนวาร์ด เอช. คลาร์ก และ เอวิง สตาร์) (Leonard H Clark and Irving Starr, 1976) ได้กล่าวว่า โครงการคือ กิจกรรมที่ดำเนินไปตามสภาพความเป็นจริง ซึ่งประกอบไปด้วยการสืบค้นและแก้ปัญหาที่ลงมือทำโดยบุคคลคนเดียวหรือเป็นกลุ่ม โครงการจะมีผลงานซึ่งเกิดจากการทำงานของนักเรียนเกิดขึ้น (tangible product; Nordberg; Bradfield and Odell, 1962) ได้อธิบายว่า โครงการเป็นการศึกษาปัญหาหรือเป็นการสืบค้นเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่ต้องศึกษาอย่างถี่ถ้วน และต้องมีการพัฒนาการคิด มีการริเริ่ม การลงมือปฏิบัติอย่างไม่ลดละ (Persistence) และมีความคิดสร้างสรรค์ โครงการนี้อาจทำเป็นรายบุคคลหรือเป็นรายกลุ่มก็ได้และต้องเน้นที่กระบวนการและความรู้

ดุชฎี โยเหลาและคณะ (2557) ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงการเป็นฐาน หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่มีครูเป็นผู้กระตุ้นเพื่อนำความสนใจที่เกิดจากตัวนักเรียนมาใช้ในการทำกิจกรรมค้นคว้าหาความรู้ด้วยตัวนักเรียนเอง นำไปสู่การเพิ่มความรู้ที่ได้จากการลงมือปฏิบัติการฟังและการสังเกตจากผู้เชี่ยวชาญ โดยนักเรียนมีการเรียนรู้ผ่านกระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม ที่จะนำมาสู่การสรุปความรู้ใหม่ มีการเขียนกระบวนการจัดทำโครงการและได้ผลการจัดกิจกรรมเป็นผลงานแบบรูปธรรม

McDonell (2007) ได้กล่าวถึงการเรียนรู้แบบโครงการเป็นรูปแบบหนึ่งของ Child-centered Approach ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทำงานตามระดับทักษะที่ตนเองมีอยู่ เป็นเรื่องที่น่าสนใจและรู้สึกสบายใจที่จะทำ นักเรียนได้รับสิทธิในการเลือกที่จะตั้งคำถามอะไร และต้องการผลผลิตอะไรจากการทำงานชิ้นนี้ โดยครูทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนอุปกรณ์และจัดประสบการณ์ให้แก่ นักเรียน สนับสนุนการแก้ไขปัญหา และสร้างแรงจูงใจให้แก่ นักเรียน โดยลักษณะของการเรียนรู้แบบโครงการ มีดังนี้

1. นักเรียนกำหนดการเรียนรู้ของตนเอง
2. เชื่อมโยงกับชีวิตจริง สิ่งแวดล้อมจริง
3. มีฐานจากการวิจัย หรือ องค์ความรู้ที่เคยมี
4. ใช้แหล่งข้อมูล หลายแหล่ง

5. ผังตรงด้วยความรู้และทักษะบางอย่าง (embedded with knowledge and skills)

6. ใช้เวลามากพอในการสร้างผลงาน

7. มีผลผลิต

สรุปได้ว่าความหมายของวิธีการจัดการเรียนรู้โดยการทำโครงการเป็นการสอนให้ผู้เรียน รู้จักวิธีการทำโครงการเล็ก ๆ และผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติเพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะด้านการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และการลงมือปฏิบัติอย่างไม่ลดละโดยการแสวงหาความรู้ในท้องถิ่นของตน โดยนักเรียนได้ศึกษาถึงปัญหาหรือสื่อบนเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่ต้องการศึกษาอย่างลึกซึ้ง ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ศึกษาด้วยตนเอง จากการลงมือปฏิบัติจริง ได้ใช้ทักษะการคิด การแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปอภิปรายผลในลักษณะของการศึกษา สืบค้นคว้า สืบเสาะหาความรู้ ซึ่งสามารถทำได้ทุกระดับชั้น อาจจะทำเป็นรายบุคคลหรือเป็นรายกลุ่มก็ได้แต่จะเน้นที่กระบวนการและความรู้ที่ผู้เรียนได้รับเป็นสำคัญ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกสิ่งที่ต้องการศึกษาด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นผู้กระตุ้นแนะนำ และให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิดเพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้แล้วนำมาปรับปรุงให้ได้ความรู้ที่สมบูรณ์ต่อไป

2.2 การสอนแบบโครงการในวิชาสังคมศึกษา

ปิยะโรจน์ เลี้ยวไพโรจน์ (2546) ได้กล่าวถึง ลักษณะของการสอนแบบโครงการสังคมศึกษา มีลักษณะเฉพาะตัว 2 ประการดังนี้

1. มีลักษณะบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ ของวิชาสังคมศึกษาเข้าด้วยกัน ธรรมชาติของวิชาสังคมศึกษานั้น มีลักษณะที่เป็นการบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ เข้ามาหลอมรวมกัน เช่น เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ รัฐศาสตร์ นิติศาสตร์ ดังนั้น ครูผู้สอนที่จะจัดกิจกรรมแบบโครงการจึงควรวางแผนให้มีลักษณะการบูรณาการศาสตร์ทั้งหมดเข้าด้วยกัน

2. มีลักษณะแตกต่างจากโครงการวิทยาศาสตร์ โครงการวิทยาศาสตร์นั้นมักมุ่งเน้นการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์เพื่อให้ได้มาซึ่งทฤษฎีใหม่ ๆ ที่สามารถสร้างได้ด้วยองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ กิจกรรมสำคัญก็คือ การทดลอง เพื่อสรุปผลการทดลองออกมาเป็นทฤษฎีของศาสตร์นั้น ๆ คงเป็นเรื่องยากไปสำหรับผู้เรียน เพราะเป็นการเข้าถึงระดับลึก การศึกษาจึงไม่ใช่เป็นการทดลองเพื่อให้ได้ทฤษฎีใหม่ ๆ แต่เป็นการศึกษาที่ใช้กระบวนการวิจัยเชิงสังคม และกิจกรรมสำคัญนั้นมักไม่ได้มาจากการทดลอง แต่มาจากการเก็บข้อมูลลงภาคสนาม(ลงพื้นที่จริง) มากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับ ลัดดา ศิลาน้อย (2547) กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยโครงการเป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเลือกประเด็นปัญหาที่ต้องการศึกษาค้นคว้า หาคำตอบ ข้อเสนอโดยใช้ทักษะการเรียนรู้ทางปัญญาหลายด้านในการเรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งที่เกิดจากความสนใจใฝ่รู้หาคำตอบด้วยตัวผู้เรียนเองอย่างลึกซึ้งอย่างมีระบบมีขั้นตอน และต่อเนื่องเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่สร้างให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นใน

การดำเนินชีวิต สามารถนำความรู้ไปใช้ได้จริง สามารถสร้างความรู้ด้วยตนเอง รวมไปถึงการเป็นลักษณะที่บูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้ในหลักสูตรได้อย่างกลมกลืน การจัดการเรียนรู้ด้วยโครงงาน จึงอยู่บนพื้นฐานของความเชื่อ และหลักการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ในศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนภายใต้หลักการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญและสอดคล้องกับชีวิตประจำวันในสภาพชุมชนของผู้เรียนนั้นคือ

- 1) การวางแผนการจัดทำโครงงานและการกำหนดจุดมุ่งหมายในการดำเนินงาน
เกิดจากผู้เรียน
- 2) การดำเนินงานเป็นไปตามขั้นตอนจนสำเร็จตามสภาพจริง โดยตัวผู้เรียนเอง
- 3) ลักษณะของการกำหนดปัญหาไปสู่งานที่มีคุณค่าทางการศึกษาต้องใช้
กระบวนการคิดและการปฏิบัติ
- 4) ประเด็นปัญหาที่กำหนดต้องอาศัยวิธีการ กระบวนการศึกษาค้นคว้าอย่าง
ละเอียด
- 5) การใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งที่มีอยู่ในห้องเรียน โรงเรียน นอกจาก
โรงเรียนรวมทั้งสื่อ สารสนเทศที่ทันสมัย
- 6) มีการบูรณาการร่วมในสาระเดียวกัน หรือต่างสาระ โดยอาศัยความร่วมมือ
ของครูผู้สอนภายใต้วิสัยทัศน์เดียวกัน
- 7) ผลที่ได้ของโครงงานต้องได้ทั้งความรู้ พัฒนาทักษะ กระบวนการคิดและการ
ทำงานที่มีระบบ

การเรียนรู้ด้วยโครงงาน จึงเป็นวิธีการหนึ่งซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ กำหนดเรื่องที่ศึกษาด้วยตนเอง ในเรื่องที่มีความสัมพันธ์กับชีวิตจริงหรือสภาพปัญหาในชีวิตประจำวัน โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการรับรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนได้พัฒนาความคิดอย่างอิสระ เน้นความคิดที่ลึกซึ้งเชื่อมโยงสัมพันธ์กันได้ ใช้ทักษะที่มีในการปฏิบัติงานตามความต้องการและความสนใจทั้งทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการแสวงหาความรู้ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการนำเสนอ เป็นต้น ดังนั้นกิจกรรมที่นำมาสัมพันธ์เกี่ยวข้อง เช่น การสังเกต การสำรวจ การตั้งสมมติฐาน การรวบรวมข้อมูล การทดลอง การสรุป การอภิปราย การวางแผน การวิเคราะห์ การนำเสนอ การเขียนแผนผัง แผนภูมิ แผ่นพับ โปสเตอร์ การออกแบบ จากกิจกรรมที่หลากหลายเหล่านี้เอง จะเป็นการดึงความรู้ความชำนาญของผู้เรียนแต่ละคน ได้แสดงจุดเด่นของตนตามศักยภาพที่มีอยู่อย่างเต็มที่

วลัย พานิช (2549) ได้กล่าวถึงโครงงานในวิชาสังคมศึกษาจะแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. โครงการที่เน้นการเรียนรู้เป็น Learning project เป็นการศึกษาเนื้อหาสาระหรือเรื่องราวอย่างใดอย่างหนึ่งอย่างกลุ่มเล็ก และเป็นส่วนหนึ่งของเนื้อหาวิชา (subject-matter) เช่น การศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมไทยกับการเปลี่ยนแปลงสู่ศตวรรษใหม่ ซึ่งทั้ง 2 หัวข้อนี้เกี่ยวข้องกับเนื้อหาในบทเรียนทั้งสิ้น โครงการที่เน้นการเรียนรู้เป็นโครงการที่เลียนแบบการศึกษาของนักประวัติศาสตร์ นักภูมิศาสตร์ นักรัฐศาสตร์หรือนักสังคมวิทยา และสามารถทำได้ทั้งรายบุคคล กลุ่มหรือทั้งชั้น แต่มิใช่เป็นการให้นักเรียนไปทำรายงานตามเนื้อหาในบทเรียน ซึ่งไม่ตรงกับลักษณะของ Project ที่กล่าวไว้ในตอนต้น

2. โครงการที่เน้นการแก้ปัญหาของชุมชน โครงการประเภทนี้จะเป็นโครงการที่เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (action research) เรียกว่าเป็น action research project การทำโครงการประเภทนี้สามารถทำได้ทั้งรายบุคคลเป็นกลุ่มหรือทั้งชั้นเรียนก็ได้ซึ่ง เลียวนาร์ด เอช คลาร์ค และเออวิง สตาร์ (Leonard H. Clark and Irving Starr, 1976) ระบุว่าโครงการวิจัยที่เป็นงานกลุ่มเป็นผลงานที่ประสบความสำเร็จในระดับมัธยมศึกษา และนักเรียนที่ประสบความสำเร็จในการใช้กิจกรรมโครงการประเภทนี้มีทั้งนักเรียนที่เก่งเชิงวิชาการ และรวมทั้งนักเรียนที่ด้อยความสามารถซึ่งเขาเหล่านั้นมีโอกาสได้พัฒนาทักษะความสามารถ เช่นกัน

สรุปได้ว่าการสอนแบบโครงการในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ควรจัดการเรียนการสอนเป็นแบบโครงการที่เน้นการเรียนรู้เป็น Learning project เพราะเป็นการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมไทยกับการเปลี่ยนแปลงสู่ศตวรรษใหม่ และรวมไปถึงการแก้ปัญหาชุมชนอีกด้วย แต่เนื้อหาสาระที่ใช้ในการสอนอาจมีการบูรณาการจากหลายด้าน เช่น ด้านตัวบุคคล ชุมชน และสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ขึ้นอยู่กับบริบทของโรงเรียนและชุมชนเพื่อให้ผู้เรียนได้มีการพัฒนาความคิดที่หลากหลายและเป็นอิสระและก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากยิ่งขึ้น

2.3 ขั้นตอนในการสอนแบบโครงการในวิชาสังคมศึกษา

วลัย พานิช (2549) ได้นำเสนอขั้นตอนในการสอนแบบโครงการในวิชาสังคมศึกษา โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การเลือกหัวข้อที่ต้องการศึกษา เป็นการเริ่มต้นต่อการกำหนดประเด็นปัญหาที่จะศึกษาในการจัดทำโครงการ ขั้นตอนนี้ครูมีบทบาทสำคัญในการสร้างความสนใจให้นักเรียนคิดอยากทำโครงการ เป็นการนำสู่การสัมผัสกับสภาพปัญหาหรือการนำเข้าสู่แนวคิดของการศึกษาค้นคว้าประเด็นใดประเด็นหนึ่ง ข้อเสนอในขั้นตอนนี้มีดังนี้

1.1 ครูยังต้องเป็นผู้แนะนำหรือเสนอแนะโครงการให้นักเรียนได้พิจารณาเลือก

1.2 ครูอาจเสนอข้อมูลในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ให้นักเรียนอ่านกรณีศึกษา พาไปทัศนศึกษา อ่านหนังสือพิมพ์ บทความต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความคิด ให้เขาได้ตั้งประเด็นคำถามเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ และให้เขาได้เสนอหัวข้อที่สนใจมากที่สุด

1.3 ครูอาจนำเสนอ อภิปราย ตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดแนวคิด เกิดการทำทหาย เช่น การทิ้งขยะมีผลต่อสภาพแวดล้อมของเราได้อย่างไร นำไปสู่โครงการงานการยกเลิกใช้บรรจุภัณฑ์ที่ใช้โฟม ซึ่งเป็นโครงการในแนวการแก้ปัญหาชุมชน หรืออาจตั้งคำถามเป็นลำดับ กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความคิด สนใจที่จะศึกษาค้นคว้า เช่น ทำไมเกิดแผ่นดินไหว ประเทศไทยเคยมีแผ่นดินไหวหรือไม่ ประเทศต่าง ๆ ในโลกมีประสบการณ์เกี่ยวกับแผ่นดินไหวเหมือนกันหรือต่างกันอย่างใด คำถามดังกล่าวอาจนำไปสู่โครงการงานเกี่ยวกับการศึกษาเรื่อง แผ่นดินไหว: ผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคม เป็นต้น

การตั้งคำถามถือว่าเป็นส่วนสำคัญในการกระตุ้นนักเรียนให้ต้องการหาความรู้ในการค้นคว้า และครูอาจช่วยรวบรวมคำตอบ และอาจสรุปให้นักเรียนพิจารณาเลือกประเด็นที่จะศึกษาประเด็นสำคัญของขั้นตอนนี้ก็คือต้องให้นักเรียนคิดว่าเป็นโครงการงานของเขาเองและครูเป็นเพียงส่วนหนึ่งที่สนับสนุนมิใช่ให้ข้อมูล

เกณฑ์ในการพิจารณาเลือกโครงการที่ใช้ในการเรียนการสอนสังคมศึกษามีดังนี้

1) โครงการต้องเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ (learning activities) การให้นักเรียนรวบรวมสมุดภาพ ทำรายงานจากเนื้อหาที่มีอยู่ในหนังสือเป็นเพียงงาน (work) ประกอบส่วนหนึ่งแต่ไม่ได้เป็นโครงการ ดังนั้นโครงการที่ถูกต้องจะต้องเป็นงานที่มีการเรียนรู้เกิดขึ้นมิใช่เพียงงานมอบหมายให้ทำเท่านั้น

2) โครงการต้องเป็นการเรียนรู้ในสาระของวิชานั้น ๆ หรือมีฉะนั้นเป็นโครงการที่บูรณาการหลายวิชา

3) ต้องเป็นโครงการที่คุ้มค่ากับการใช้เวลา และการลงทุนที่ต้องใช้อุปกรณ์เครื่องมือต่าง ๆ นั่นคือการเรียนรู้ของนักเรียนที่ได้ต้องคุ้มค่าด้วย

2. การลงมือดำเนินการ

ในขั้นตอนนี้ นักเรียนเป็นผู้รับผิดชอบในการบริหารโครงการทั้งหมดในเรื่อง การวางแผนการทำงาน การแบ่งหน้าที่ โดยมีกิจกรรมที่สำคัญคือการศึกษาเอกสารและข้อมูลต่าง ๆ เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล สรุปข้อค้นพบ อภิปรายหรือข้อเสนอแนะ สำหรับการแก้ปัญหาหรือลงมือปฏิบัติตามแนวทางการแก้ปัญหานั้น ๆ ทั้งนี้ครูเป็นผู้แนะนำให้คำปรึกษาแก่นักเรียน

ในการวางแผนดำเนินงานทำโครงการต้องมีการขยายความหรือทำความเข้าใจในหัวข้อ (topic) คือการทำ web วางแผนการศึกษาข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อที่เรียกว่า planning web ซึ่งอาจทำได้ดังนี้

1. อาจแบ่งเป็นหัวข้อย่อย (subtopics) ที่ขยายหัวข้อใหญ่ (main topic)
2. อาจแบ่งเป็นมโนทัศน์ (concept) สำคัญที่ขยายความหัวข้อใหญ่ (main topic)
3. อาจใช้คำถามเป็นสื่อเปิดประเด็นหาข้อมูลเกี่ยวกับหัวข้อใหญ่ (main topic) การทำ web ถือว่าเป็นเครื่องมือในการสืบค้นหาข้อมูลต่าง ๆ ที่แสดงให้เห็นถึงแนวทางการดำเนินงาน การทำโครงการซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการบูรณาการเนื้อหาความรู้และทักษะ

3. การเขียนรายงาน

นักเรียนต้องรวบรวมข้อค้นพบต่าง ๆ และเสนอแก่เพื่อนนักเรียนในชั้นหรือแก่สาธารณชน ในรูปของการเขียนรายงาน จัดนิทรรศการ หรือมีการแสดงผลงานที่เรียกว่า museum display ป้ายนิเทศ วัสดุทัศนหรือสไลด์ เป็นต้น

ในส่วนโครงการที่เป็นการแก้ปัญหาของชุมชนนั้นมีบางขั้นตอนที่มีรายละเอียดที่ต้องขอกว่าถึงคือ การลงมือดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล สำหรับโครงการที่เน้นการแก้ปัญหาของชุมชนจะต้องมีการสร้างเครื่องมือในการเก็บข้อมูลให้ตรงกับประเด็นที่ต้องการศึกษา เช่น แบบสอบถาม แบบสังเกต แบบสำรวจ เป็นต้น และนำไปใช้ให้ตรงกับกลุ่มที่ต้องการศึกษา และต้องสรุปข้อค้นพบต่าง ๆ และนำเสนอข้อแก้ไขไปยังกลุ่มหรือพื้นที่เป้าหมาย เพื่อประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสาธารณะอย่างแท้จริง (social implication) เช่น การเสนอข้อมูลต่อสาธารณะและผู้รับผิดชอบบรรณรัฐค์เพื่อให้เกิดความตระหนักในประเด็นปัญหาต่าง ๆ

รูปแบบของการเขียนรายงาน โครงการอย่างน้อยควรมีหัวข้อดังนี้

1. ชื่อหัวข้อโครงการ
2. ชื่อผู้ร่วมทำโครงการ
3. ชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
4. ที่มาและความสำคัญของโครงการ
5. วัตถุประสงค์
6. วิธีการดำเนินงาน
7. ผลของการศึกษาค้นคว้า เสนอในรูปแบบต่าง ๆ ตาราง แผนภูมิ ภาพ
8. สรุปผล - อภิปราย
9. ข้อเสนอแนะ (การแก้ปัญหา)
10. เอกสารอ้างอิง

ดุซฎฎ โยเลลาและคณะ (2557, น.20-23) ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงการเป็นฐาน ที่ปรับจากการศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบ PBL ที่ได้จากโครงการสร้างชุดความรู้ เพื่อสร้างเสริมทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของเด็กและเยาวชน: จากประสบการณ์ความสำเร็จของโรงเรียนไทย ของ โดยมีทั้งหมด 6 ขั้นตอน ดังนี้

ภาพที่ 2.1 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงการเป็นฐาน

ปรับปรุงจาก ดุซฎฎ โยเลลาและคณะ (2557)

1. ขั้นให้ความรู้พื้นฐาน ครูให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการทำโครงการก่อนการเรียนรู้ เนื่องจากการทำโครงการมีรูปแบบและขั้นตอนที่ชัดเจนและรัดกุม ดังนั้นนักเรียนจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรู้เกี่ยวกับโครงการไว้เป็นพื้นฐาน เพื่อใช้ในการปฏิบัติขณะทำงานโครงการจริง ในขั้นแสวงหาความรู้

2. ขั้นกระตุ้นความสนใจ ครูเตรียมกิจกรรมที่จะกระตุ้นความสนใจของนักเรียน โดยต้องคิดหรือเตรียมกิจกรรมที่ดึงดูดให้นักเรียนสนใจ ใ้รู้ ถึงความสนุกสนานในการทำโครงการหรือกิจกรรมร่วมกัน โดยกิจกรรมนั้นอาจเป็นกิจกรรมที่ครูกำหนดขึ้น หรืออาจเป็นกิจกรรมที่นักเรียนมีความสนใจต้องการจะทำอยู่แล้ว ทั้งนี้ในการกระตุ้นของครูจะต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนเสนอจากกิจกรรมที่ได้เรียนรู้ผ่านการจัดการเรียนรู้ของครูที่เกี่ยวข้องกับชุมชนที่นักเรียนอาศัยอยู่หรือเป็นเรื่องใกล้ตัวที่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

3. **ชั้นจัดกลุ่มร่วมมือ** ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มกันแสวงหาความรู้ ใช้กระบวนการกลุ่มในการวางแผนดำเนินกิจกรรม โดยนักเรียนเป็นผู้ร่วมกันวางแผนกิจกรรมการเรียนรู้ของตนเอง โดยระดมความคิดและหารือ แบ่งหน้าที่เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติร่วมกัน หลังจากที่ได้ทราบหัวข้อสิ่งที่ตนเองต้องเรียนรู้ในภาคเรียนนั้น ๆ เรียบร้อยแล้ว

4. **ชั้นแสวงหาความรู้** ในชั้นแสวงหาความรู้มีแนวทางปฏิบัติสำหรับนักเรียนในการทำกิจกรรม ดังนี้

นักเรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมโครงการ ตามหัวข้อที่กลุ่มสนใจ นักเรียนปฏิบัติหน้าที่ของตนตามข้อตกลงของกลุ่ม พร้อมทั้งร่วมมือกันปฏิบัติกิจกรรม โดยขอคำปรึกษาจากครูเป็นระยะ เมื่อมีข้อสงสัยหรือปัญหาเกิดขึ้น นักเรียนร่วมกันเขียนรูปเล่ม สรุปรายงานจากโครงการที่ตนปฏิบัติ

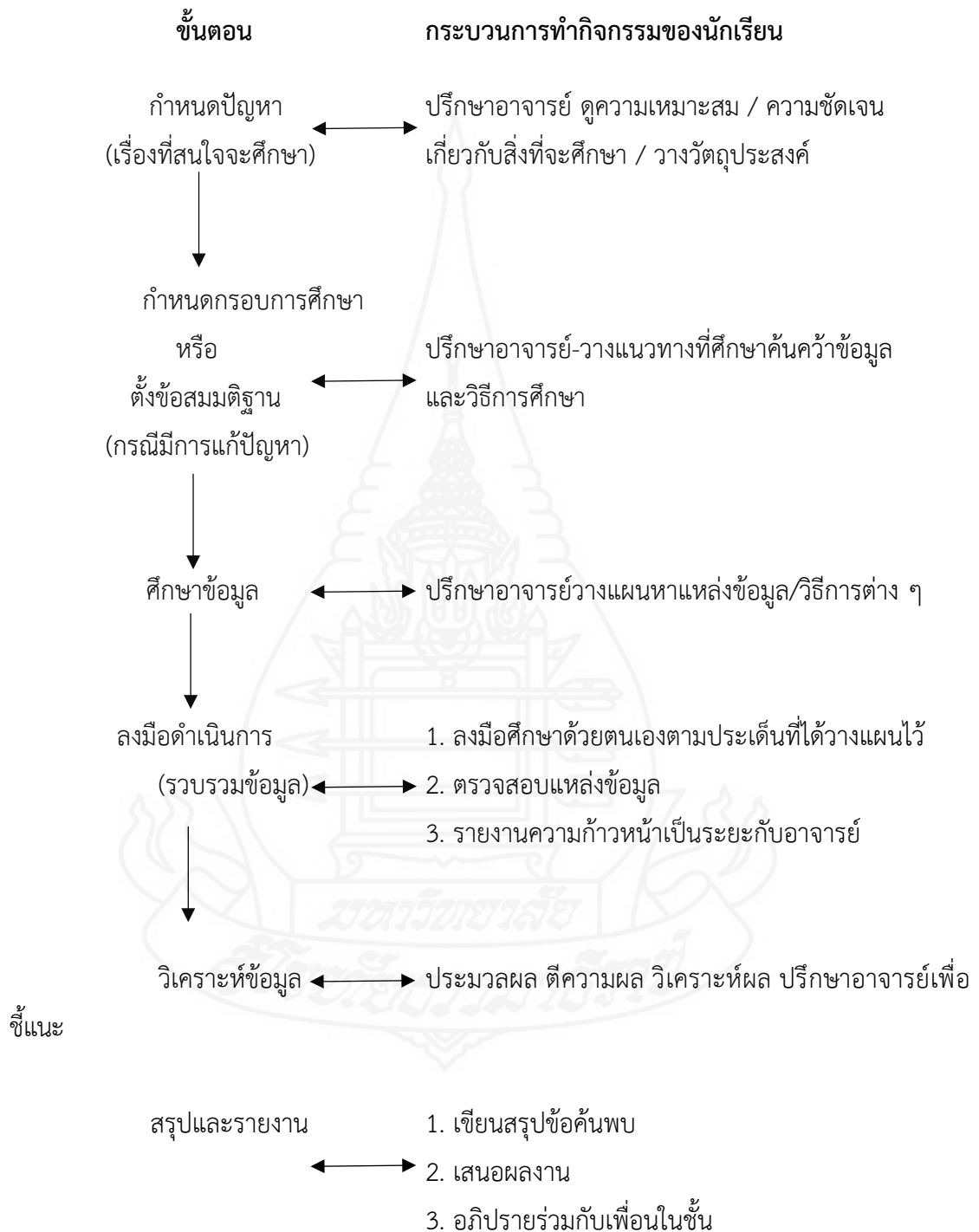
5. **ชั้นสรุปสิ่งที่เรียนรู้** ครูให้นักเรียนสรุปสิ่งที่เรียนรู้จากการทำกิจกรรม โดยครูใช้คำถาม ถามนักเรียนนำไปสู่การสรุปสิ่งที่เรียนรู้

6. **ชั้นนำเสนอผลงาน** ครูให้นักเรียนนำเสนอผลการเรียนรู้ โดยครูออกแบบกิจกรรมหรือจัดเวลาให้นักเรียนได้เสนอสิ่งที่ตนเองได้เรียนรู้ เพื่อให้เพื่อนร่วมชั้น และนักเรียนอื่น ๆ ในโรงเรียนได้ชมผลงานและเรียนรู้กิจกรรมที่นักเรียนปฏิบัติในการทำโครงการ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำขั้นตอนการสอนแบบโครงการในวิชาสังคมศึกษาของวิทยาลัยพานิช และดุขฎิ โยเหลาและคณะ ที่มีขั้นตอนที่สอดคล้องกันโดยสรุปเป็นขั้นตอนสำคัญได้ 3 ขั้นตอน คือ 1) การเลือกหัวข้อที่ต้องการศึกษา โดยให้ความรู้พื้นฐานเพื่อกระตุ้นความสนใจเพื่อกำหนดสิ่งที่เป็นปัญหาโดยการสำรวจและการศึกษาเอกสารเพื่อหาข้อมูล 2) การดำเนินงาน โดยมีการรวมกลุ่มตั้งสมมติฐาน วางกรอบการหาข้อมูล การแสวงหาและรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปข้อค้นพบและอภิปรายสรุป 3) การเขียนรายงานและนำเสนอผลงาน

2.4 ขั้นตอนและกระบวนการทำกิจกรรมของนักเรียน

วลัย พานิช (2549) ได้อธิบายถึงขั้นตอนและกระบวนการทำกิจกรรมของนักเรียนไว้ โดยมีรายละเอียดต่อไปนี้

ชี้แนะ

ภาพที่ 2.2 ขั้นตอนและกระบวนการทำกิจกรรมของนักเรียน

โดยสรุปแล้ว ขั้นตอนและกระบวนการทำกิจกรรมของนักเรียน มี 6 ขั้นตอน คือ 1) กำหนดปัญหา 2) กำหนดกรอบการศึกษา 3) ศึกษาข้อมูล 4) ลงมือดำเนินการ 5) วิเคราะห์ข้อมูล และ 6) สรุปและรายงาน และมีกระบวนการทำกิจกรรมของนักเรียนตามแต่ละขั้นตอน โดยในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้ขั้นตอนและกระบวนการทำกิจกรรมของนักเรียนของวลัย พานิช ซึ่งมีขั้นตอนและกระบวนการทำกิจกรรมของนักเรียนทั้ง 6 ขั้นตอนมาใช้ในการวิจัย เพื่อจัดการเรียนการสอนแบบโครงการตามขั้นตอนและกระบวนการดังกล่าว

ตอนที่ 3 แนวคิดเกี่ยวกับเจตคติในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น

3.1 ด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น

3.1.1 ความหมายของการอนุรักษ์วัฒนธรรม

ความหมายของการอนุรักษ์วัฒนธรรมนั้น ได้มีนักวิชาการและหน่วยงานต่างๆ ให้คำจำกัดความของการอนุรักษ์วัฒนธรรมไว้ต่างๆ กันดังนี้

การอนุรักษ์ (Conservation) หมายถึง กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการทำให้วัฒนธรรมนั้นเข้มแข็งคงอยู่ได้โดยไม่ต้องปฏิบัติการ ใดๆ (คณะกรรมการดำเนินงานและประสานงานวันอนุรักษ์มรดกไทย 2541) การอนุรักษ์ (Conservation) หมายถึง การรักษาวัฒนธรรมดั้งเดิมที่หาได้ยาก หรือกำลังจะสูญหายไป และไม่สามารถคลี่คลายพัฒนาได้อีก เพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อคนรุ่นหลังในการที่จะติดตาม ศึกษาค้นคว้า ทาร่องรอยความเจริญทางวัฒนธรรมในอดีต และมีนักการศึกษาและนักวิชาการ ได้ให้ความหมายของการอนุรักษ์วัฒนธรรมหลากหลายลักษณะ ดังนี้

อุดม สมพร (2538) ได้ให้ความหมายของการอนุรักษ์วัฒนธรรมว่า เป็นการป้องกันรักษาสิ่งที่ยอมรับว่ามีคุณค่ามีประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม เมื่อสิ่งมีค่ามีอยู่แล้วก็จำเป็นต้องเก็บรักษาหรือป้องกันมิให้สิ่งมีค่านั้นสูญไป

เฉลา เวชเดช (2539) ได้ให้ความหมายของการอนุรักษ์วัฒนธรรมว่าเป็นการพิทักษ์รักษา และธำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม เพื่อก่อให้เกิดความรัก ความหวงแหนเข้าใจและความภาคภูมิใจในความเป็นชาติไทย ตลอดจนเพื่อประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าของคนรุ่นหลัง

ไชแสง ศุขวัฒน์ (2540) ได้กล่าวถึงความหมายของการอนุรักษ์ที่เกี่ยวข้องกับมรดกทางวัฒนธรรม คือ การรู้จักรักษาไว้มิให้สูญหายไปให้อยู่ในสภาพคงเดิม

รัตนา ชัยเศรษฐศิริ (2542) ได้ให้ความหมายของการอนุรักษ์วัฒนธรรมว่าเป็นพฤติกรรมของมนุษย์ที่คิดแสดงออก ในการกระทำให้วัฒนธรรมของชาติดำรงคงอยู่ได้ โดยใช้

กิจกรรมรูปแบบต่าง ๆ เช่น การส่งเสริม เผยแพร่ รับเข้า ปรับเปลี่ยน เลียนแบบ การสืบสาน การตั้งรับ ผู้นำผู้ให้ การเกื้อกูลธรรมชาติ การจดบันทึก และการทำตามคำบอกเล่าของบรรพบุรุษ ฯลฯ โดยการนำวิธีการต่างๆ เหล่านี้ มาจัดกระทำให้สอดคล้องกับธรรมชาติ สภาพแวดล้อม กาลเทศะ อุปนิสัย ค่านิยมของคนไทย และสังคมโลกได้ ย่อมนำมาซึ่งการอนุรักษ์วัฒนธรรมของชาติให้สมดุลและยั่งยืนได้ในที่สุด

สาร สารระเทศนานันท์ (2543) ได้ให้ความหมายของการอนุรักษ์วัฒนธรรมว่าเป็นการตามรักษา ระวัง ป้องกัน การดำรงป้องกันวัฒนธรรมและภูมิปัญญาชาวบ้าน ซึ่งมีอยู่แล้วให้คงมีอยู่ตลอดไป โดยหาทางระวังรักษาและป้องกันมิให้เสื่อมสูญไป คือ ให้คงมีอยู่ และหาทางบำรุงส่งเสริมให้เจริญงอกงามหรือก้าวหน้ายิ่งขึ้น เพื่อให้คงมีอยู่เป็นของคู่บ้านคู่เมืองไปชั่วกาลนาน

จากความหมายการอนุรักษ์วัฒนธรรมดังกล่าว ผู้วิจัยสรุปว่า การอนุรักษ์วัฒนธรรม หมายถึง การรักษาวัฒนธรรมดั้งเดิมที่หาได้ยาก หรือกำลังจะสูญหายไป ซึ่งทุกคนควรช่วยกันรักษาและดำรงไว้เพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อคนรุ่นหลังในการที่จะติดตาม ศึกษา ค้นคว้า หา ร่องรอยความเจริญทางวัฒนธรรมในอดีต ซึ่งมีพฤติกรรมในการติดตามดูแล สงวนรักษา และปกป้องไว้ ทั้งวัฒนธรรมทางด้านวัตถุ วัฒนธรรมที่เป็นนามธรรมและวัฒนธรรมร่วมสมัย ในชุมชนท้องถิ่นของตน โดยการหาแนวทางหรือวิธีการอนุรักษ์ไว้ เพื่อให้วัฒนธรรมของท้องถิ่น ไม่สูญสิ้นไปกับกาลเวลา หรือมีการพัฒนาให้เกิดความเจริญงอกงาม สามารถดำรงคงอยู่ได้อย่างยั่งยืน และเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงไปของสังคมในแต่ละยุคสมัยต่อไป

3.1.2 แนวทางการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น

การอนุรักษ์วัฒนธรรม มีนักการศึกษาและนักวิชาการได้เสนอในหลายทัศนะ ดังนี้

คิกฤทธิ์ ปราโมช (2525) ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับหลักของการสืบทอดและเสริมสร้างวัฒนธรรม ไว้ดังนี้

1. เราต้องสอนให้เด็กเห็นความสำคัญของวัฒนธรรม ว่ามีความสำคัญต่อชีวิตต่อประเทศชาติอย่างไร ต้องชี้ให้เห็นความสำคัญของวัฒนธรรม และปรัชญาแห่งวัฒนธรรมซึ่งจะทำให้มีความเข้าใจมีความรักวัฒนธรรมมากขึ้น

2. เราต้องชี้ให้เด็กทราบว่า เราสืบทอดและเสริมสร้างวัฒนธรรมไปทำไม เพื่อให้เด็กได้เข้าใจจุดมุ่งหมายของการสืบทอดและการเสริมสร้างวัฒนธรรม

3. เราจะสืบทอดและเสริมสร้างวัฒนธรรมอย่างไร วิธีสืบทอดและเสริมสร้างวัฒนธรรมนั้น ต้องรู้ก่อนว่า วัฒนธรรมคืออะไร อะไรเป็นพื้นฐานของวัฒนธรรม เราจะสืบทอดและเสริมสร้างไปทำไม และเราจะสืบทอดและเสริมสร้างอย่างไร ซึ่งวิธีการต่าง ๆ ในการสืบทอดและเสริมสร้าง วัฒนธรรม จะทำเฉพาะในโรงเรียนยังไม่เพียงพอ จะต้องจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เพื่อให้

เด็กมีประสบการณ์ และสัมผัสประสบการณ์ด้วยตนเองอย่างเพียงพอ ซึ่งจะทำให้เด็กเข้าใจและ
ซาบซึ้งในสิ่งต่างๆ เหล่านี้ได้ดียิ่งขึ้น

สุธิวรงค์ พงศ์ไพบุลย์ (2525) ได้เสนอแนวทางในการส่งเสริมวัฒนธรรม อัน
ประกอบด้วย 5 วิธี มีดังนี้

1. การสอบสวน หมายถึง การพิจารณาไตร่ตรอง เพื่อค้นหาความจริงว่า
วัฒนธรรมพื้นบ้านแต่ละอย่าง มีสาระ มีประโยชน์อย่างไร ส่วนใดเป็นแก่นหรือกระพี้ วัฒนธรรมนั้น ๆ
เหมาะสมกับท้องถิ่นกาลเทศะและบุคคลเพียงใด มีข้อจำกัดในการให้คุณและให้โทษอย่างไร และเหตุ
ใดจึงเป็นเช่นนั้น

2. การสะสาง หมายถึง การต้องรู้จักแยกแยะ เลือกเฟ้น และจัดส่วนที่
บกพร่องและเป็นโทษทิ้งเสีย การศึกษารวบรวมข้อมูลเพื่อให้รู้ข้อเท็จจริง ให้รู้ปัญหาเพื่อใช้เป็น
แนวทางในการปรับปรุงแก้ไข หรือหาทางยับยั้งป้องกัน หรือจัดไม่ให้เป็นอุปสรรคในการพัฒนาสังคม

3. การซ่อมเสริม หมายถึง การปรับปรุงเสริมแต่ง เพื่อให้เกิดประโยชน์
ยิ่งขึ้น นำส่วนที่ดิ่งงามอยู่แล้ว มาพัฒนาแต่งเติมให้เหมาะสมตามกาลสมัย และความเปลี่ยนแปลงของ
สังคม รู้จักใช้ความรู้ ความคิด วิธีการ และปัจจัยอื่น ๆ ช่วยเพิ่มคุณค่าและประสิทธิภาพ

4. การสร้างสรรค์ หมายถึง การคิดค้น พัฒนาให้มีการแตกกอ เพิ่มพูนให้
ทวีคุณค่าและหลากหลายยิ่งขึ้น

5. การสื่อสาร หมายถึง การพยายามแนะนำ ชักชวน ให้บุคคลอื่นเห็น
ความสำคัญของวัฒนธรรมพื้นบ้านที่ดิ่งงาม มีการหวงแหน ร่วมกันพิทักษ์รักษา ร่วมกันถือปฏิบัติ
ร่วมกันทำนุบำรุง

มณี พยอมยงค์ (2525) ได้เสนอหลักของการอนุรักษ์ส่งเสริมวัฒนธรรม ซึ่ง
สามารถสรุปได้ ดังนี้

1. การเก็บรักษาของเก่าแก่ทางวัฒนธรรม อันเป็นผลิตผลทางวัฒนธรรมที่
บรรพบุรุษสร้างสมมา จำเป็นต้องเก็บไว้เป็นมรดกของตระกูลและของชาติสืบต่อไป

2. ศึกษาวิธีการสืบทอดของบรรพบุรุษ พร้อมกับพัฒนารูปแบบวัฒนธรรม
ไปด้วย จึงจะทำให้วัฒนธรรมของชาติยั่งยืน

3. ศึกษาค่านิยมทางวัฒนธรรมของชาติโดยส่วนรวม คือ การศึกษาค้นคว้า
หาเหตุผลของการเกิดวัฒนธรรมต่าง ๆ เพื่อจะได้รู้คุณค่าและความสำคัญของวัฒนธรรมนั้น จะได้
รักษาหวงแหนเอาไว้

4. อนุรักษ์ส่งเสริมวัฒนธรรมพื้นบ้านให้แพร่หลายไปในหมู่ชนอื่น ๆ เพื่อ
วัฒนธรรมจะได้จริงจังยั่งยืน

5. การจัดตั้งศูนย์วัฒนธรรม เพื่อรวบรวมงานทางวัฒนธรรมอันมีค่า เพื่อป้องกันมิให้สมบัติของชาติสูญหายหรือถูกทำลาย โดยบุคคลที่หวังผลประโยชน์ส่วนตัวและความรู้เท่าไม่ถึงการณ์

6. การรวบรวมผู้สนใจ หรือผู้เชี่ยวชาญให้เข้ามาอยู่ในสถาบันเดียวกัน เพื่อให้การอุปถัมภ์บำรุง สนับสนุนงานทางด้านวัฒนธรรม

7. ศึกษาเปรียบเทียบวัฒนธรรมระหว่างภาคต่าง ๆ เพราะจะทำให้คนไทยถิ่นหนึ่ง ๆ รู้จักวัฒนธรรมอีกแห่งหนึ่ง ซึ่งจะเป็นบันไดสืบทอดสู่ความรักและสามัคคีกัน

8. จัดสอนวัฒนธรรมท้องถิ่นแก่นักเรียนทั้งระดับประถมและมัธยมทั่วประเทศ เพื่อให้เด็กมีความรู้อย่างแน่นแฟ้น และไม่ลืมวัฒนธรรมของตน

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ประยูร ธมฺมปุตฺโต) (2537) ท่านได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับแนวทางการอนุรักษ์วัฒนธรรมอันประกอบด้วยหลักการดังนี้

1. สืบ หมายถึง การใช้ปัญญาในการสืบสาว ย้อนเรื่องราวในเชิงประวัติศาสตร์ ค้นหาความเป็นมาในอดีต เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรากฐานของวัฒนธรรมของตน และเมื่อสามารถเข้าใจถึงความเป็นมาเป็นไป จึงควรมีการสืบทอดด้วยปัญญาอย่างมีวิธีการเพื่อการเชื่อมโยงเรื่องราวต่อไปข้างหน้า จากปัจจุบันไปสู่อนาคต

2. สาน หมายถึง การจัดสรรปรุงแต่งวัฒนธรรมที่สืบมาจากเดิม ปรับปรุงให้มีรูปแบบที่สอดคล้องเหมาะสมกับยุคสมัย มีชีวิตชีวา และเป็นประโยชน์แก่การดำเนินชีวิตปัจจุบัน พร้อมจะพัฒนาเป็นฐานของการงอกงามสืบต่อไปในภายหน้า ซึ่งแบ่งเป็น 3 ลักษณะ คือ สานสิ่งที่สืบจากอดีตให้เป็นประโยชน์ในปัจจุบัน สานสิ่งที่ปรากฏในปัจจุบันให้พร้อมที่จะงอกงามต่อไปในอนาคต และสานสิ่งที่ตนมีให้นำชื่นชมแผ่ความนิยมกว้างออกไปในโลก

รัตน์ะ บัวสนธ์ และคณะ (2538) ได้เสนอแนวทางในการพัฒนาวัฒนธรรมสามารถทำได้ดังนี้

1. การค้นหาวัฒนธรรมดั้งเดิม ที่ยังมีอยู่โดยใช้มาตรฐานภายในวัฒนธรรมนั้นๆ เป็นตัววัดความดี และความไม่ดีแล้ว

2. ฟื้นฟู สิ่งที่ดี แต่คลายความสำคัญไปแล้วนั้นขึ้นมา หรือ

3. ประยุกต์ โดยการตีความสำคัญไปแล้วนั้นขึ้นมา หรือ

4. ประดิษฐ์ คิดค้น ขึ้นมาใหม่โดยอาศัยรากฐานเดิมที่มีอยู่ หรือผสมผสาน

กับวัฒนธรรมที่ดีจากภายนอก

सार สาระทัศนานันท์ (2540) ได้เสนอแนวทางในการส่งเสริมวัฒนธรรมให้เจริญงอกงาม โดยทุกคนในชาติควรร่วมกันปฏิบัติดังนี้

1. ต้องมีการสะสมและสืบต่อเป็นมรดกตกทอดกันไม่ขาดตอน เช่น ภาษาพูดที่เจริญงอกงามมาได้ทุกวันนี้ ก็เพราะมีการสะสมและสืบต่อเป็นประเพณีวัฒนธรรมการคลี่คลายเป็นลำดับมา

2. ต้องมีแปลกใหม่เพิ่มเติมของเดิมสิ่งที่มีมาใหม่นี้ไม่เป็นปฏิปักษ์กับของเดิมและไม่มากเกินไป ไม่น้อยเกินไป

3. ต้องส่งเสริมเพื่อให้แพร่หลายในหมู่ของตน และตลอดไปถึงชนหมู่อื่นด้วย เพื่อให้คนอื่นเห็นว่าของเรามีดีอย่างไร

4. ต้องปรับปรุงและแก้ไขให้เหมาะสมกับสิ่งแวดล้อมและสภาพเหตุการณ์เหมาะสมกับสมัยการนำวัฒนธรรมชาติอื่นมาใช้ ควรระวังต้องให้คงวัฒนธรรมของชาติตนไว้ ไม่รื้อทิ้งและไม่ควรรับเอาวัฒนธรรมของชาติอื่นทั้งหมด แต่ควรพิจารณารับเฉพาะที่เห็นว่าดีกว่าของตนและต้องปรับปรุงให้เข้ากับวัฒนธรรมเดิมของตนที่เห็นว่าบกพร่องอยู่ในท้องถิ่น

วีรณูช ไม้ไทย (2541) ได้นำเสนอกระบวนการรักษา สืบทอดและพัฒนาวัฒนธรรมแยกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1. กระบวนการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม (Cultural Heritage) มุ่งเน้นการอนุรักษ์ความเป็นของแท้ดั้งเดิม (Conservation the Authennicity) โดยมีขั้นตอนย่อยดังนี้

1.1 ศึกษาให้รู้รูปแบบเนื้อหาของแท้ดั้งเดิม

1.2 จัดทำเอกสารเผยแพร่ให้เด่นชัด

1.3 ทำการทํานุบำรุงอย่างถูกต้อง คือ

- การสงวนรักษา (Preservation)

- การอนุรักษ์ (Conservation)

- การบูรณะซ่อมแซม (Restoration)

- การส่งเสริมให้ประชาชนเข้าใจและซาบซึ้งซึ่งช่วยกันทำนุบำรุงรักษาไว้

2. กระบวนการสืบทอด สร้างสรรค์และพัฒนาวัฒนธรรมร่วมสมัย (Living Culture) จะต้องมีการรักษา สืบทอด ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ สภาพแวดล้อมทางสังคม โดยมีขั้นตอนสำคัญ 6 ประการที่เรียกว่า R and D Process คือ

2.1 ศึกษาค้นคว้า และวิจัยเนื้อหาในรูปแบบพิธีกรรมวัฒนธรรมทุกสาขา

2.2 เผยแพร่ จัดทำเอกสารเผยแพร่ให้ชัดเจน

2.3 ทำการทํานุบำรุงรักษาปกป้องไม่ให้วัฒนธรรมต่างชาติ เข้ามากลืนกินวัฒนธรรมท้องถิ่น และวัฒนธรรมชาติ

2.4 มีการสืบทอดวัฒนธรรมท้องถิ่น และวัฒนธรรมชาติผ่าน
กระบวนการศึกษา

2.5 มีการคิดค้น สร้างสรรค์ และเปลี่ยน

2.6 มีการพัฒนาให้เหมาะสมกับโลกร่วมสมัย

นิคม มุสิกคามะ (2542) ได้เสนอแนวทางในการจัดการวัฒนธรรม ซึ่ง
แบ่งออกเป็น 3 แนวทาง คือ

1. การปกป้องอนุรักษ์ คือ กระบวนการในการทูลถนอมบำรุงรักษา
วัฒนธรรมดั้งเดิม ของมนุษย์ เพื่อไม่ให้สูญเสียดั้งเดิม และรูปแบบของเผ่าพันธุ์

2. การสืบทอด คือ กระบวนการศึกษาและใช้รูปแบบในการดำรงชีพ
และประพฤติปฏิบัติวัฒนธรรมสาขาต่าง ๆ ของท้องถิ่นหรือชนชาติ

3. การสร้างสรรค์ พัฒนา คือ กระบวนการสร้างสรรค์เปลี่ยนแปลง
รูปแบบวัฒนธรรมแต่ละสาขา แต่จะต้องไม่ทำให้สูญเสียดั้งเดิมสำคัญไป

นันทกาญจน์ อาจิณจารย์ (2543) ได้เสนอแนวทางในการอนุรักษ์ ส่งเสริม
สืบสานมรดกทางวัฒนธรรมไว้ ดังนี้

1. การที่หน่วยงานต่าง ๆ ให้การศึกษาหรือความรู้แก่ชุมชนจะทำให้เกิด
ความภูมิใจและเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น ประวัติความเป็นมาของชุมชนในท้องถิ่นจะ
ช่วยให้ชุมชนรุ่นหลังเกิดความหวงแหนและร่วมพิทักษ์รักษา สืบสานให้คงอยู่ตลอดไป

2. การเก็บรวบรวมโบราณวัตถุ สิ่งของเครื่องใช้ เรื่องราวของภูมิปัญญา
ชาวบ้าน ตำนาน นิทาน วรรณกรรม ตำรายา วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่น ฯลฯ ไว้เป็น
หลักฐานในการศึกษา ค้นคว้า ชื่นชม และนำไปปรับใช้ให้เกิดคุณค่าทางวัฒนธรรมแก่ชุมชนต่อไป

3. การจัดกิจกรรมให้ชาวบ้านและเยาวชนในท้องถิ่นได้สัมผัสโดยตรง
และมีบทบาทในการร่วมอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น เป็นการสร้างเงื่อนไขซึ่งใช้ในการ
ทำงานเป็นสื่อการเรียนรู้ และบ่มจิตวิญญาณในการอนุรักษ์ เช่น การเข้าค่ายวัฒนธรรม การเข้าค่าย
อนุรักษ์ เป็นต้น

4. การส่งเสริม เผยแพร่ โดยการให้ข้อมูลข่าวสารและสารัตถะของ
ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น โดยเชิญชวนร่วมงานบุญประเพณี ที่มุ่งเน้นให้เห็นคุณค่าของ
ประเพณี และพิธีกรรมที่กระทำต่อศาสนสถานและศิลปกรรม เป็นการรวมพลังเพื่อจัดกิจกรรมทาง
ประเพณีส่งผลต่อการอนุรักษ์สืบสานมรดกทางวัฒนธรรมในท้องถิ่นของตน

5. การฟื้นฟู เป็นกระบวนการนำองค์ความรู้เดิม หรือภูมิปัญญาดั้งเดิม
มาอธิบายเพื่อสร้างความเข้าใจใหม่ในบริบททางวัฒนธรรมและสังคมปัจจุบันว่า มีคุณค่าและสามารถ
นำมาปรับใช้หรือควรรักษาแก่การอนุรักษ์เผยแพร่ใหม่ เพื่อสร้างกรอบความคิดและรวมชุมชนให้เข้มแข็ง

เกิดความภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น เป็นแนวทางในการสร้างค่านิยมที่จะอนุรักษ์ และพัฒนาเพื่อสืบสาน คุณค่าศิลปวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นเหล่านั้นให้คงอยู่กับท้องถิ่นสืบไป โดยไม่ไปทำลายสภาพแวดล้อมดั้งเดิมเหล่านั้น

วิชัย ภูโยธิน (2552) ได้เสนอแนวทางในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย ดังนี้

1. ศึกษา ค้นคว้า และการวิจัยวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมท้องถิ่น ทั้งที่มีการรวบรวมไว้แล้วและยังไม่ได้ศึกษา เพื่อทราบความหมาย และความสำคัญของวัฒนธรรมในฐานะที่เป็นมรดกของไทยอย่างถ่องแท้ ซึ่งความรู้ดังกล่าวถือเป็นรากฐานของการดำเนินชีวิต เพื่อให้เห็นคุณค่า ทำให้เกิดการยอมรับ และนำไปใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสม ต่อไป

2. ส่งเสริมให้ทุกคนเห็นคุณค่า ร่วมกันรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ของชาติและของท้องถิ่น เพื่อสร้างความเข้าใจและมั่นใจแก่ประชาชนในการปรับเปลี่ยนและตอบสนองกระแสวัฒนธรรม อื่นๆ อย่างเหมาะสม

3. รณรงค์ให้ประชาชนและภาคเอกชน ตระหนักในความสำคัญ ของวัฒนธรรม ว่าเป็นเรื่องที่ต้องให้การรับผิดชอบร่วมกันในการส่งเสริมสนับสนุน ประสานงานการ บริการความรู้ วิชาการ และทุนทรัพย์สำหรับจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม

4. ส่งเสริมและแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมภายในประเทศและระหว่าง ประเทศโดยการใช้ศิลปวัฒนธรรมที่เป็นสื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกัน

5. สร้างทัศนคติ ความรู้ และความเข้าใจว่าทุกคนมีหน้าที่เสริมสร้าง พื้นฟู และการดูแลรักษา สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรมที่เป็นสมบัติของชาติ และมีผลโดยตรงของความเป็นอยู่ของทุกคน

6. จัดทำระบบเครือข่ายสารสนเทศทางด้านวัฒนธรรมเพื่อเป็น ศูนย์กลางเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงาน เพื่อให้ประชาชนเข้าใจ สามารถเลือกสรร ตัดสินใจ และปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับการดำเนินชีวิตทั้งนี้สื่อมวลชนควรมีบทบาทในการส่งเสริม และสนับสนุน งานด้านวัฒนธรรมมากยิ่งขึ้นด้วย

จากแนวทางการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นดังกล่าว สามารถสรุปเป็น ประเด็นสำคัญในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น โดยประกอบไปด้วย ความภาคภูมิใจ การชื่นชม การเห็นคุณค่า ในวัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งก่อให้เกิดความรักความหวงแหน ตลอดจน เกิดเป็นการอนุรักษ์และแสวงหาความรู้ที่อยู่ตลอดเวลา

ในปัจจุบันสังคมและวัฒนธรรมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทุกคน ในชุมชนจึงจำเป็นต้องรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง พร้อมยอมรับและปรับตัวให้สามารถอยู่ร่วมกัน ได้ในสังคมและวัฒนธรรมร่วมสมัยและสิ่งสำคัญคือสามารถรักษาเอกลักษณ์ในชุมชนของตนเองไว้ได้

โดยการปรับตัวและการอยู่ร่วมกันในสังคมและวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไปนั้นจะต้องเกิดจากการเรียนรู้และนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตในปัจจุบันเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ยั่งยืน

สำหรับการเรียนรู้ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงที่หลากหลาย ผู้สอนต้องมีการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเห็นถึงความสำคัญของวัฒนธรรมท้องถิ่นนั้น ๆ พร้อมทั้งเข้าถึงจุดมุ่งหมายของการสืบทอดและการเสริมสร้างวัฒนธรรม และวิธีการสืบทอดวัฒนธรรม โดยมีการย้อนเรื่องราวทางประวัติศาสตร์เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจรากฐานของวัฒนธรรมเชิงลึก จนเกิดความภาคภูมิใจ การชื่นชม และเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่นของตน และพร้อมที่จะได้รับการสืบทอดทางปัญญาเพื่อการพัฒนาให้สอดคล้องและเหมาะสมกับยุคสมัยและเป็นฐานที่องกงามต่อไป โดยผู้วิจัยเห็นว่าวิธีการสอนที่เหมาะสมกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นในชุมชนของนักเรียนนั้นก็คือการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ซึ่งตรงประเด็นและทำให้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจรากฐานของวัฒนธรรมท้องถิ่นในเชิงลึกได้ จนเกิดความภาคภูมิใจ การชื่นชม และเห็นคุณค่า ตลอดจนการวางแผนและการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่กับคนในชุมชนต่อไป

3.2 ด้านเจตคติ

3.2.1 ความหมายของเจตคติ

เจตคติ (Attitude) เป็นนามธรรม เป็นความรู้สึก เป็นการแสดงความคิดเห็น เป็นความเชื่อของบุคคลที่จะมีต่อสิ่งต่าง ๆ มีนักการศึกษาและนักวิชาการได้ให้ความหมายเจตคติ ไว้

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ (2540 อ้างถึงใน สมจิตรา เรื่องศรี, ม.ป.ป.)กล่าวว่า เจตคติเป็นกิริยาท่าทีรวมของบุคคลที่เกิดจากความพร้อมหรือความโน้มเอียงของจิตใจซึ่งแสดงออกต่อสิ่งเร้า เช่น วัตถุ สิ่งของ และสถานการณ์ต่างๆ ในสังคม โดยแสดงออกมาในทางสนับสนุน ซึ่งมีความรู้สึกเห็นดีเห็นชอบต่อสิ่งเร้า นั้น หรือในทางต่อต้าน ซึ่งเป็นความรู้สึกที่ไม่เห็นดีไม่เห็นชอบต่อสิ่งเร้า นั้นๆ

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2540 อ้างถึงใน สมจิตรา เรื่องศรี, ม.ป.ป.) กล่าวว่าเจตคติ หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลต่างๆ อันเป็นผลเนื่องมาจากการเรียนรู้ ประสบการณ์ และเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคล

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2542) กล่าวว่า เจตคติหรือทัศนคติ ถือว่าเป็นความรู้สึก เชื่อ ครุฑธา ต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด จนเกิดความพร้อมที่จะกระทำออกมา ซึ่งอาจจะเป็นไปในทิศทางที่ดี หรือไม่ดีก็ได้ เจตคติเป็นตัวการทำให้เกิดพฤติกรรม จึงเป็นสิ่งที่ซ่อนเร้นอยู่ภายใน

บุญเรียง ขจรศิลป์ (2543 อ้างถึงใน สมจิตรา เรื่องศรี, ม.ป.ป.) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึงสภาพการแสดงออกของจิตใจในการตอบสนองต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เป็นความรู้สึกหรือความเชื่อในสิ่งต่างๆ

Katz (1960 อ้างถึงใน สมจิตรา เรืองศรี, ม.ป.ป.) กล่าวว่า เจตคติเป็นความรู้สึกในมโนภาพของแต่ละบุคคลที่จะประเมินสัญลักษณ์ สิ่งของ หรือลักษณะโลกของเขาด้วยความเต็มใจหรือไม่เต็มใจ

Hilgard (1962 อ้างถึงใน สมจิตรา เรืองศรี, ม.ป.ป.) กล่าวว่า เจตคติหมายถึงพฤติกรรมหรือความรู้สึกที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด ต่อแนวความคิด หรือสภาพการณ์ใดๆ ในทางเข้าหาหรือหนีออกจาก เป็นความพร้อมที่จะตอบสนองในทางที่เอนเอียงไปในลักษณะเดิม เมื่อพบกับสิ่งดังกล่าวอีก

Allport (1962 อ้างถึงใน สมจิตรา เรืองศรี, ม.ป.ป.) กล่าวว่า เจตคติหมายถึงสภาพความพร้อมของจิตใจที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์ สภาพความพร้อมนี้จะเป็นแรงกำหนดทิศทางของปฏิกิริยาของบุคคลที่จะมีต่อบุคคล สิ่งของ หรือสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง

Bem (1970 อ้างถึงใน สมจิตรา เรืองศรี, ม.ป.ป.) กล่าวว่า เจตคติคือความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบ

Rokeach (1970 อ้างถึงใน สมจิตรา เรืองศรี, ม.ป.ป.) ให้ความหมายและลักษณะของเจตคติว่า เจตคติเป็นการผสมผสานจัดระเบียบความเชื่อที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ผลรวมของความเชื่อนี้จะเป็นตัวกำหนดแนวโน้มที่จะมีปฏิกิริยาตอบสนองในลักษณะชอบหรือไม่ชอบ

Fishbein & Ajzen (1975 อ้างถึงใน ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ 2542) กล่าวว่า เจตคติเป็นอารมณ์ความโน้มเอียงจากการเรียนรู้ที่จะตอบสนองด้วยอาการเต็มใจหรือไม่เต็มใจต่อเป้าเจตคติที่กำหนดไว้อย่างคงเส้นคงวา

Fishbien (1975 อ้างถึงใน สมจิตรา เรืองศรี, ม.ป.ป.) กล่าวว่า เจตคติหมายถึง สภาพความพร้อมของสมองและประสาท การจัดระบบประสบการณ์ อิทธิพลภายนอกหรือภายในที่มีต่อบุคคลในการที่จะตอบสนองต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด และต่อสภาพการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งนั้น

Cronbach (1977 อ้างถึงใน สมจิตรา เรืองศรี, ม.ป.ป.) กล่าวว่า เจตคติหมายถึง การที่บุคคลยอมรับหรือไม่ยอมรับสิ่งใด บุคคลใดๆ ที่เป็นรูปธรรม (Concretion) หรือนามธรรม (Abstraction) ทั้งนี้เป็นผลจากการที่บุคคลได้มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องด้วย

Anastasi (1980 อ้างถึงใน สมจิตรา เรืองศรี, ม.ป.ป.) กล่าวว่า เจตคติหมายถึง ความโน้มเอียงที่จะมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อกลุ่มของสิ่งเร้าในทางชอบหรือไม่ชอบ เจตคติไม่สามารถสังเกตเห็นได้โดยตรง แต่สามารถอ้างอิงจากพฤติกรรมภายนอกที่แสดงออกทางภาษาและท่าทาง

English and English (1985 อ้างถึงใน สมจิตรา เรืองศรี, ม.ป.ป.) กล่าวว่า เจตคติเป็นความคงที่ของการตอบสนองหรือเป็นความพร้อมที่จะตอบสนองอย่างใดอย่างหนึ่งต่อสิ่งใด

สิ่งหนึ่ง นอกจากนี้ยังกล่าวว่า เจตคติเป็นความคิดซึ่งเป็นภาวะสมมติ ไม่สามารถสังเกตได้โดยตรง แต่อุณหภูมิได้จากพฤติกรรมภายนอก

Sherif and Sherif (1989 อ้างถึงใน สมจิตรา เรืองศรี, ม.ป.ป.) กล่าวว่าเจตคติหมายถึง รูปแบบของพฤติกรรมที่มีลักษณะเฉพาะ รวมทั้งเป็นพฤติกรรมที่ค่อนข้างดี และมีการเลือกที่จะแสดงพฤติกรรมที่มีทิศทางเข้าหรือต่อต้านวัตถุ บุคคล และเหตุการณ์ต่าง ๆ

จากความหมายข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า เจตคติ หมายถึง การแสดงความคิดเห็นต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อันเกิดจากความภาคภูมิใจ การชื่นชม ความเชื่อและการเห็นคุณค่า ที่เกิดจากความโน้มเอียงจากการเรียนรู้ที่จะตอบสนองต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งเป็นภาวะสมมติ ไม่สามารถสังเกตได้โดยตรง แต่อุณหภูมิได้จากพฤติกรรมภายนอกโดยมีลักษณะเฉพาะ และเป็นพฤติกรรมที่ค่อนข้างดี

3.2.2 องค์ประกอบของเจตคติ

นักการศึกษา นักวิชาการ และนักจิตวิทยา มีความเชื่อแตกต่างกันยังไม่มีบทสรุปแน่นอน เพราะแต่ละคนหรือแต่ละกลุ่มพยายามศึกษาค้นคว้าไปเรื่อย ๆ ปัจจุบันมีแนวความคิดเห็นแตกต่างกันอยู่ 3 กลุ่ม (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2542)

1. เจตคติมีองค์ประกอบเดียว ตามความคิดหรือแนวความคิดนี้พิจารณาได้จากนิยามเจตคตินั้นเอง กลุ่มนี้จะมองเจตคติเกิดจากการประเมินค่าของเจตคติว่า รู้สึกชอบหรือไม่ชอบนักจิตวิทยาในกลุ่มนี้ได้แก่ เทอร์สตัน (Thurstone, 1931) แอลพอร์ต (Allport, 1935) และคนอื่นๆ อีกหลายคน

2. เจตคติมี 2 องค์ประกอบ ตามแนวคิดนี้มองเจตคติประกอบด้วยองค์ประกอบด้านสติปัญญา (Cognitive) และด้านความรู้สึก (Affective) นักจิตวิทยาที่สนับสนุนการแบ่งเจตคติเป็น 2 องค์ประกอบ ได้แก่ แคทซ์ (Katz, 1960)

3. เจตคติมี 3 องค์ประกอบ แนวความคิดนี้เชื่อว่าเจตคติมี 3 องค์ประกอบหรือ 3 ส่วน (Three componens) Rosenberg & Hovland (1960 อ้างถึงใน ล้วน สายยศ และอังคณาสายยศ 2542) ได้แก่

1) องค์ประกอบด้านความรู้ความเข้าใจ (Cognitive Component) เป็นองค์ประกอบด้านความรู้ความเข้าใจของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้านั้น ๆ เพื่อเป็นเหตุผลที่จะสรุปความและรวมเป็นความเชื่อ หรือช่วยในการประเมินค่าสิ่งเร้านั้นๆ

2) องค์ประกอบด้านความรู้สึกและอารมณ์ (Affective Component) เป็นองค์ประกอบด้านความรู้สึก หรืออารมณ์ของบุคคล ที่มีความสัมพันธ์กับสิ่งเร้า ต่างเป็นผลต่อเนื่องมาจากที่บุคคลประเมินค่าสิ่งเร้านั้น แล้วพบว่าพอใจหรือไม่พอใจ ต้องการหรือไม่ต้องการ ดีหรือเลว

3) องค์ประกอบด้านพฤติกรรม (Behavioral Component) เป็นองค์ประกอบทางด้านความพร้อม หรือความโน้มเอียงที่บุคคลประพฤติปฏิบัติ หรือตอบสนองต่อสิ่งเร้าในทิศทางที่จะสนับสนุนหรือคัดค้าน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเชื่อ หรือความรู้สึกของบุคคลที่ได้รับจากการประเมินค่าให้สอดคล้องกับความรู้สึกที่มีอยู่

ผู้วิจัยสรุปได้ว่านำองค์ประกอบของเจตคติซึ่งประกอบด้วย 3 ส่วน ของ ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ มาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ 1) องค์ประกอบด้านความรู้ความเข้าใจ 2) องค์ประกอบด้านความรู้สึกและอารมณ์ ซึ่งเป็นองค์ประกอบด้านความรู้สึก ซึ่งเป็นผลมาจากการประเมินสิ่งเร้า แล้วพบว่าพอใจหรือไม่พอใจ และ 3) องค์ประกอบด้านพฤติกรรมเป็นองค์ประกอบด้านความโน้มเอียงที่บุคคลจะประพฤติปฏิบัติ ซึ่งขึ้นอยู่กับความเชื่อ หรือความรู้สึกของบุคคลที่ได้รับจากการประเมินค่าให้สอดคล้องกับความรู้สึกที่มีอยู่

3.2.3 การเปลี่ยนแปลงเจตคติ

สุชา จันทรเอม และสุรางค์ จันทรเอม (2520) กล่าวว่า เจตคติของบุคคลสามารถเปลี่ยนแปลงได้เนื่องมาจากปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

1. การชักชวน (Persuasion) เจตคติจะเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงใหม่ได้หลังจากที่ได้รับคำแนะนำ บอกเล่า หรือได้รับความรู้เพิ่มพูนขึ้น
2. การเปลี่ยนแปลงกลุ่ม (Group change) ช่วยเปลี่ยนเจตคติของบุคคลได้
3. การโฆษณาชวนเชื่อ (Propaganda) เป็นการชักชวนให้บุคคลหันมาสนใจหรือรับรู้โดยการสร้างสิ่งแปลกๆ ใหม่ ๆ ขึ้น

สิ่งที่มีอิทธิพลต่อเจตคติ คือ

1. บิดา มารดา ของเด็ก
2. ระเบียบแบบแผน วัฒนธรรมของสังคม
3. การศึกษาเล่าเรียน
4. สิ่งแวดล้อมในสังคม
5. การพักผ่อนหย่อนใจที่แต่ละคนใช้ประจำตัว

จากการเปลี่ยนแปลงเจตคติดังกล่าว ผู้วิจัยสรุปว่า เจตคติสามารถเปลี่ยนแปลงได้จากปัจจัยดังต่อไปนี้ ได้แก่ การชักชวน การเปลี่ยนแปลงกลุ่ม และการโฆษณาชวนเชื่อ โดยได้รับอิทธิพลมาจากสิ่งรอบตัว ได้แก่ บิดามารดา วัฒนธรรมของสังคม การศึกษา สิ่งแวดล้อมในสังคม การพักผ่อนหย่อนใจของแต่ละคน

3.2.4 วิธีศึกษาเจตคติ

วิธีศึกษาเจตคตินั้นทำได้หลายวิธี แต่ที่เห็นว่ายอมรับกันและได้ผลดีมีอยู่ 5 วิธี (Oskamp, 1977 อ้างถึงใน ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2542) สรุปใจความได้ดังนี้

1. ศึกษาโดยวิธีการพรรณนา (Description) การศึกษาเจตคติโดยวิธีการอธิบายหรือพรรณนานั้น สามารถศึกษากลุ่มเดี่ยวๆ ได้ และควรเป็นกลุ่มที่น่าสนใจ เช่นกลุ่มเด็กปัญญาอ่อนเด็กหนึ่โรงเรียน เป็นต้นการศึกษาแบบนี้ใช้วิธีการสังเกตและสัมภาษณ์ แล้วอธิบายข้อเท็จจริงที่ได้พบเห็น อาจจะอธิบายบรรยายเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มก็ได้แต่การศึกษาแบบนี้มีข้อมูลสู่แบบการวัดไม่ได้ และกลุ่มตัวอย่างที่อาจจะไม่เป็นตัวแทนที่ดีเท่าๆ วิธีการทวัดเสี่ยงที่จะกล่าวในข้อต่อไปนี้

2. ศึกษาโดยวิธีการวัด (Measurement) การวัดเจตคติได้พัฒนาวิธีการนี้ขึ้นมามากจนสามารถได้ข้อมูลที่เชื่อถือได้ วิธีการวัดที่ถือว่าเป็นแบบมาตรฐานคือ วิธีของเทอร์สตัน วิธีของลิเคอร์ และวิธีของออสกูด แต่วิธีการพรรณนาและวิธีการทดลองจะใช้วิธีการวัดน้อยมากบางทีเกือบไม่สนใจเลย

3. ศึกษาโดยวิธีโหวตเสี่ยง (Polls) การศึกษาแบบนี้โดยมากเพื่อแสวงหาคำความคิดเห็นของประชาชน แต่ขณะเดียวกันสามารถศึกษาเจตคติได้ด้วย สามารถศึกษากลุ่มใหญ่ๆ ได้ เช่น การเลือกตั้งผู้แทนราษฎร หรือประธานาธิบดีของประเทศ การศึกษาความนิยมของพรรคการเมืองไทย เป็นต้น การศึกษาแบบนี้พิถีพิถันเรื่องการเลือกกลุ่มตัวอย่างอย่างมาก คือ จะต้องเป็นกลุ่มตัวอย่างที่เชื่อถือได้จริงๆ การแปลผลจะได้เป็นความคิดเห็นหรือเจตคติของประชาชนจริงๆ

4. ศึกษาโดยวิธีทางทฤษฎี (Theories) นักทฤษฎีทางเจตคติเริ่มแรกทำงานเกี่ยวกับการอธิบายธรรมชาติพื้นฐานของเจตคติว่า เจตคติก่อตัวอย่างไร เปลี่ยนแปลงอย่างไร หลายกลุ่มไม่ได้เน้นการวัดที่แน่นอนหรือเนื้อหาที่แน่ชัด แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อนักทฤษฎีต้องการแสดงให้เห็นที่แน่นอนหรือเนื้อหาที่แน่ชัด แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อนักทฤษฎีต้องการแสดงให้เห็นความถูกต้องของทฤษฎีให้แน่ชัดขึ้นก็ต้องผ่านวิธีการทดลอง จึงจะทำให้วิธีแสวงหาคำรู้เรื่องเจตคติอาจซ้ำซ้อนกันและจะทำให้เกิดผลเกี่ยวพันกันระหว่างนักทฤษฎีกับนักทดลอง

5. ศึกษาโดยวิธีการทดลอง (Experiments) การทดลองเป็นการจัดกระทำกับสถานการณ์หนึ่ง โดยทั่วไปจะมีตัวแปรควบคุมให้มีสภาพเหมือนเดิมกับตัวแปร ทดลองที่จัดกระทำอะไรบางประการ แล้วนำมาเปรียบเทียบกันดูว่าจะมีผลอะไรเกิดขึ้นจากตัวแปรทดลองหรือไม่นักทดลองทางเจตคติเน้นการค้นคว้าองค์ประกอบที่สามารถทำให้เจตคติเปลี่ยนแปลง และทดสอบสมมติฐานของนักทฤษฎีเจตคติ ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับการสอบวัดหลายวิธี เนื้อหาที่ทำการทดลองมักจะเน้นความสำคัญของเจตคติต่อสังคม

จากวิธีการศึกษาเจตคติ ผู้วิจัยสรุปว่า วิธีการศึกษาที่เหมาะสมกับการวิจัยนี้มี 2 วิธี คือ 1) ศึกษาโดยวิธีการพรรณนา คือเป็นการศึกษาเจตคติโดยการสังเกตและสัมภาษณ์ แล้วอธิบายข้อเท็จจริงที่ได้พบเห็นโดยอาจบรรยายเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มก็ได้ และ 2) ศึกษาโดยวิธีการวัด ซึ่งทำให้ได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือ ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกใช้วิธีของลิเคอร์

3.2.5 วิธีการวัดและประเมินเจตคติ

ก่อนการวัดประเมินด้านจิตพิสัยได้นั้น ผู้ประเมินจะต้องมีความชัดเจนเชิงแนวคิดทฤษฎีของคุณลักษณะที่จะวัดประเมินเป็นประการสำคัญ Krathwohl; Bloom; Masia (1964 อ้างถึงในล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ 2542) ได้ศึกษาวิจัยการเรียนรู้ด้านอารมณ์ ความรู้สึกของมนุษย์ โดยแบ่งลำดับการพัฒนาการเรียนรู้ด้านจิตพิสัยเป็น 5 ชั้น ดังต่อไปนี้

1. การรับรู้ (receiving) เป็นขั้นแรกของความรู้สึกที่จะรับรู้ต่อสิ่งเร้าหรือปรากฏการณ์รอบตัว เริ่มจากการจดจำสิ่งที่ได้รับการสัมผัส จนเกิดความตั้งใจและให้ความสนใจต่อสิ่งเร้า นั้นประกอบด้วย การตระหนัก (awareness) ความเต็มใจในการรับรู้ (willingness to receive) และการควบคุมหรือเลือกให้ความใส่ใจต่อสิ่งเร้า นั้น ๆ (controlled and selected attention)

2. การตอบสนอง (responding) เมื่อได้รับการกระตุ้นจนเกิดความสนใจในสิ่งเร้า ก็จะเกิดความยินยอม (acquiescence) หรือเต็มใจที่จะตอบสนอง (willingness to response) และสร้างความพึงพอใจในการตอบสนองสิ่งเร้า นั้น (satisfaction in response)

3. การเห็นคุณค่า (valuing) ภายหลังจากที่มีการตอบสนองสิ่งเร้าต่าง ๆ จนเกิดความรู้สึกพึงพอใจในสิ่งนั้นแล้ว ก็เริ่มเห็นถึงคุณค่าของสิ่งที่กระทำหรือตอบสนองนั้น โดยมีขั้นตอนของการเห็นคุณค่าประกอบด้วย การรับรู้คุณค่า (acceptance of a value) การชื่นชอบคุณค่า (preference for value) และการผูกพันยึดถือ (commitment)

4. การจัดระบบ (organization) เมื่อเกิดการยอมรับและเห็นคุณค่าของค่านิยมนั้นแล้ว จะเริ่มรวบรวมค่านิยมต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กันให้อยู่ในหมวดหมู่เดียวกัน มีการเปรียบเทียบรวมถึงการระบบค่านิยมต่าง ๆ เหล่า นั้น และกำหนดแนวทางของพฤติกรรมที่จะแสดงออกประกอบด้วย 2 ขั้นตอน คือการสร้างมโนทัศน์ในค่านิยม (conceptualization of a Value) และการจัดระบบค่านิยม (organization of a value system)

5. การสร้างลักษณะนิสัยตามค่านิยม (characterization by a value or value complex) เมื่อมีการจัดระบบค่านิยมหลากหลายให้เป็นระบบและลำดับความสำคัญของค่านิยมที่สร้างขึ้นแล้ว ก็จะยึดถือและแสดงพฤติกรรมนั้นในสถานการณ์ต่างๆ จนสร้างเป็นลักษณะนิสัยกลายเป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพ และปรัชญาการดำเนินชีวิต ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน คือ การสรุปนัยทั่วไป (generalized set) และการสร้างลักษณะนิสัย (characterization)

Krathwohl (1964 อ้างถึงใน ญัฐกรรณ์ หลาวทอง 2545) ได้ลำดับคุณลักษณะด้านจิตพิสัย โดยเริ่มต้นจากการเกิดความรู้สึกความสนใจ (interest) เป็นลำดับแรก ตามด้วยความซาบซึ้ง (appreciation) เจตคติ (attitude) ค่านิยม (value) และการปรับตัว (adjustment) ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้มีลำดับความรู้สึกทั้ง 5 ชั้น ร่วมกันในบางส่วน ดังแผนภาพที่ 6 แนวคิดการจัดลำดับความรู้สึกตามของแครธวอลและคณะ

จะต้องคิดถึงระยะเวลา ลักษณะของผู้ถูกสัมภาษณ์ด้วย ข้อคำถามควรถามคลุมทั้งทางบวกและทางลบ เพื่อจะได้ใช้ประเมินเปรียบเทียบความรู้สึกที่แท้จริงตัวอย่าง เช่น (ใช้คณิตศาสตร์เป็นเป้าเจตคติ)

- 1) เมื่อท่านได้ยินชื่อคณิตศาสตร์ท่านรู้สึกอย่างไร
- 2) ท่านมีความเห็นอย่างไรที่ว่าเรียนคณิตศาสตร์เสียเวลาเปล่า
- 3) ท่านชอบทำงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้ตัวเลขไหม
- 4) เวลาเรียนวิชาคณิตศาสตร์ท่านรู้สึกอย่างไร
- 5) ท่านชอบกิจกรรมที่เกี่ยวกับคณิตศาสตร์ไหม

ทางที่ดีก่อนเขียนคำถามควรวิเคราะห์ก่อนว่าจะถามอะไรบ้างจึงจะครอบคลุมความรู้สึกที่มีต่อเป้าเจตคตินั้น ๆ จำนวนข้อคำถามขึ้นอยู่กับระดับผู้ถูกสัมภาษณ์และเวลาที่จะสัมภาษณ์ ถ้าให้มีความเป็นปรนัยควรทำเป็นคำตอบให้ตอบเลย และเป็นคำตอบสั้นๆ ตามความเหมาะสม เมื่อสัมภาษณ์เสร็จแล้ว รวบรวมผลวิเคราะห์ออกมาว่า ส่วนใหญ่เขารู้สึกต่อเป้าเจตคติทางบวกหรือทางลบ มีความเข้มข้นมากน้อยเพียงใด สรุปผลออกมาในรูปเชิงพรรณนาได้ว่า คนนั้นหรือคนกลุ่มนั้นมีเจตคติอย่างไร

การสัมภาษณ์มีทั้งแบบมาตรฐานและแบบไม่มาตรฐาน ลักษณะของการสัมภาษณ์ที่ดีควรมีลักษณะดังนี้

- 1) การสัมภาษณ์ต้องเป็นการช่วยเหลือหรือกระตุ้นให้ผู้ถูกสัมภาษณ์อยากจะทำตอบและให้คำตอบที่คงที่พอควร คือ ถามให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ตื่นตัวอยู่เสมอ อย่าปล่อยให้หลงผิด ผู้สัมภาษณ์จะตั้งคำถามให้เป็นที่น่าสนใจแก่ผู้ถูกสัมภาษณ์
- 2) คำถามที่ถามพยายามถามให้ตรงจุดที่สุด หรือเป็นคำถามที่มีความชัดเจนว่าผู้สัมภาษณ์ต้องการให้ตอบในแง่ไหน ไม่ควรใช้คำถามกว้างเกินไป อาจจะทำให้การลงสรุปได้ยาก
- 3) คำถามควรมีความเชื่อมั่นสูง แม้จะใช้คำถามเดิม ถามซ้ำอีกก็ได้รับคำตอบเหมือนเดิม
- 4) คำถามที่ใช้สัมภาษณ์ควรจะได้คำตอบที่สามารถนำไปขยายอิงสู่เหตุการณ์ที่คล้ายคลึงกันได้

2. การสังเกต (Observation) การสังเกต คือ การเฝ้ามองดูสิ่งหนึ่งสิ่งใดอย่างมีจุดมุ่งหมาย เครื่องมือสำคัญของการสังเกตก็คือ ตาและหูนั่นเองการเฝ้าดูโดยการบันทึกในสมองจะทำให้สับสนง่ายขึ้น ข้อรายการ (Checklist) ที่จะใช้ในการสังเกตจึงควรเตรียมไว้ให้พร้อม การสังเกตที่ดีก็ต้องฝึกเหมือนกัน จึงจะทำหน้าที่ได้ถูกต้องสมบูรณ์ ผู้สังเกตควรจะเป็นที่รับรู้และมีประสาทตาดี มิฉะนั้นแล้วจะทำให้ข้อมูลคลาดเคลื่อน

ในการสังเกตเจตคติของคนนั้น ต้องใช้เวลาเพื่อหาความแน่นอนของการเกิดพฤติกรรมนั้นๆ การเขียนข้อรายการของพฤติกรรม จึงต้องเตรียมไว้ก่อนการสังเกตแต่ละครั้งแต่ละเวลา ถ้าพฤติกรรมนั้นปรากฏก็จะได้บันทึกไว้ทันที

3. การรายงานตนเอง (Self-report) เครื่องมือแบบนี้ต้องการให้ผู้ถูกทดสอบแสดงความรู้สึกของตนเองตามสิ่งเร้าที่เขาได้สัมผัส นั่นคือ สิ่งเร้าที่เป็นข้อความ ข้อคำถาม หรือเป็นภาพ เพื่อให้ผู้ทดสอบแสดงความรู้สึกออกมาอย่างตรงไปตรงมานั่นเอง แบบทดสอบหรือมาตรวัดที่ถือว่าเป็นแบบมาตรฐาน (Standard form) เป็นแนวการสร้างของเทอร์สตัน ลีเคอร์ และออสกูด ซึ่งจะกล่าวละเอียดในภายหลัง ส่วนการวัดเจตคติแบบรายงานตนเองยังมีวิธีออกแบบอื่น ๆ อีกมาก แต่ไม่ถือว่าเป็นรูปแบบมาตรฐาน ซึ่งสร้างแล้วแต่จุดมุ่งหมายของการสร้างหรือการวัดเป็นคราว ๆ ไป

4. เทคนิคการจินตนาการ (Projective Techniques) แบบนี้อาศัยสถานการณ์หลายอย่างไปเร้าผู้สอบ สถานการณ์ที่กำหนดให้จะไม่มีการสร้างที่แน่นอนทำให้ผู้สอบจะต้องจินตนาการออกมาตามแต่ประสบการณ์เดิมของตน แต่ละคนจะแสดงออกมาไม่เหมือนกัน เช่น ประเภทให้เติมประโยคให้สมบูรณ์ ภาพนามธรรมเดิมเรื่องราวสั้น ๆ เล่านิทานจากภาพ ฯลฯ การแปลความหมายอาศัยผลจากการตอบสิ่งที่กล่าวมาแล้ว ก็พอจะรู้ว่าผู้นั้นมีเจตคติอย่างไรต่อเป้าเจตคตินั้น ๆ

5. การวัดทางสรีระภาพ (Physiological measurement) การวัดด้านนี้อาศัยเครื่องมือไฟฟ้า หรือเครื่องมืออื่น ๆ ในการสังเกตการณ์เปลี่ยนแปลงสภาพของร่างกาย เช่น การใช้เครื่องกัลป์วานอิมิตอร์ชนิดหนึ่ง เพื่อวัดดูความต้านทานกระแสไฟฟ้าในผิวหนัง เมื่อคนเกิดการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ ส่วนผสมของสารเคมีต่าง ๆ จะเกิดการเปลี่ยนแปลงไปจากสภาพปกติ เรียกว่ามีกระแสไฟฟ้าไหลสามารถเปลี่ยนแปลงขนาดได้ เครื่องมือวัดทางไฟฟ้าก็จะสามารถวัดตรวจสอบเปรียบเทียบกับขณะที่ร่างกายอยู่ในสภาพปกติได้ เครื่องมือจับเท็จอาศัยหลักการอันนี้ การจะเชื่อถือได้ขนาดไหนต้องศึกษาให้รอบคอบ อารมณ์ต่าง ๆ อาจศึกษาได้จากการเปลี่ยนแปลงของลูกตาดำ ปริมาณของโฮโมนบางอย่างก็สามารถบอกอารมณ์ความพอใจหรือไม่พอใจของคนได้

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการวัดเจตคติ ผู้วิจัยสรุปว่า การวัดเจตคติเป็นเรื่องที่วัดได้ยากเพราะเป็นเรื่องละเอียดอ่อนและซับซ้อน ต้องอาศัยการตอบสนองออกมาเป็นถ้อยคำภาษาหรือพฤติกรรมภายนอก เจตคติเป็นกิริยาท่าทีรวมๆ ของบุคคลที่เกิดจากความพร้อมหรือความโน้มเอียงของจิตใจ ซึ่งแสดงออกต่อสิ่งเร้าหนึ่งๆ การวัดเจตคติอาจทำได้หลายวิธี เช่น การสัมภาษณ์ การสังเกต การรายงานตนเอง การสร้างจินตนาการ และการวัดทางสรีระภาพ ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกเครื่องมือที่ใช้ในการวัดเจตคติ คือ การใช้แบบวัดเจตคติแก่ผู้เรียนตามแนวการสร้างของลีเคอร์ โดยใช้การวัดก่อนเรียนและหลังเรียนเพื่อเปรียบเทียบผลกัน

3.3 เจตคติในการอนุรักษ์วัฒนธรรม

จากการสังเคราะห์แนวทางการอนุรักษ์วัฒนธรรม ของ คีฤทธิ ปราโมช (2525) , สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์(ประยุทธ์ ปยุตโต) (2537) และวิชัย ภูโยธิน(2552) ผู้วิจัยสรุปว่าเจตคติในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นการแสดงความคิดเห็นที่มีต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรม อันเกิดจากความภาคภูมิใจ การชื่นชม และการเห็นคุณค่า โดยสรุปเป็นตารางและประเด็นตัวอย่าง 7 ประเด็นดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2.2 แนวคิดในการอนุรักษ์วัฒนธรรม

ผู้ให้แนวคิดการอนุรักษ์วัฒนธรรม	แนวคิด
1. คีฤทธิ ปราโมช (2525)	<ol style="list-style-type: none"> เราต้องสอนให้เด็กเห็นความสำคัญของวัฒนธรรมท้องถิ่น เราต้องชี้ให้เด็กทราบถึงจุดมุ่งหมายของการสืบทอดวัฒนธรรมและการเสริมสร้างวัฒนธรรม เราต้องสอนให้เด็กทราบว่าวัฒนธรรมคืออะไร อะไรเป็นพื้นฐานของวัฒนธรรม และเราจะสืบทอดวัฒนธรรมไปทำไม
2. สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ประยุทธ์ ปยุตโต) (2537)	<ol style="list-style-type: none"> สืบ หมายถึง การใช้ปัญญาในการสืบสวย้อนเรื่องราวในอดีตเพื่อเข้าใจรากฐานของวัฒนธรรมท้องถิ่น และเชื่อมโยงเรื่องราวต่อไปจากปัจจุบันสู่นาคต สาน หมายถึง การจัดสรรปรุงแต่งวัฒนธรรมที่สืบมาจากเดิม ปรับปรุงให้มีรูปแบบที่สอดคล้องเหมาะสมกับยุคสมัย
3. วิชัย ภูโยธิน (2552)	<ol style="list-style-type: none"> ศึกษาความหมายและความสำคัญของวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อให้เห็นคุณค่า ยอมรับ และนำไปใช้ประโยชน์ได้เหมาะสม ส่งเสริมให้ทุกคนเห็นคุณค่าและร่วมกันรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมท้องถิ่น รณรงค์ให้ประชาชนและภาคเอกชนตระหนักใน ความสำคัญของวัฒนธรรมว่าเป็นเรื่อง que ทุกคนต้องร่วมกันรับผิดชอบ ส่งเสริมและแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมท้องถิ่นและวัฒนธรรมระหว่างประเทศ

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

ผู้ให้แนวคิดการอนุรักษ์วัฒนธรรม	แนวคิด
	5. สร้างทัศนคติ ความรู้ และความเข้าใจว่าทุกคนมีหน้าที่ เสริมสร้าง พื้นฟู และดูแลรักษาวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เป็น สมบัติของชาติ มีผลต่อความเป็นอยู่ของทุกคน
	6. การจัดระบบเครือข่ายสารสนเทศทางด้านวัฒนธรรม เพื่อการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงาน ให้ประชาชนเข้าใจ และปรับให้เหมาะสมกับการดำเนินชีวิต

จากแนวคิดที่เสนอสามารถวิเคราะห์ได้ว่าการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นนั้น มีองค์ประกอบใหญ่ 3 ประเด็น คือความภาคภูมิใจ การชื่นชม และการเห็นคุณค่า โดยมีประเด็นย่อย 7 ประเด็น ดังต่อไปนี้

ประเด็นที่ 1 การอนุรักษ์วัฒนธรรมเป็นหน้าที่ของคนในชุมชนทุกคน

ประเด็นที่ 2 ความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น

ประเด็นที่ 3 การอนุรักษ์วัฒนธรรมคือการรักษาเอกลักษณ์ของท้องถิ่น และชาติไทย

ประเด็นที่ 4 ชื่นชมชุมชน/บุคคลต้นแบบที่มีแนวทางการอนุรักษ์วัฒนธรรมที่ดี

ประเด็นที่ 5 เต็มใจสืบทอด สืบสานและอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น

ประเด็นที่ 6 ยอมรับและรู้เท่าทันในวัฒนธรรมร่วมสมัย

ประเด็นที่ 7 ตระหนักและเห็นคุณค่าการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น

ผู้วิจัยสรุปคำถามที่จะนำมาใช้ในการจัดทำแบบวัดเจตคติต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นได้ว่ามีคำถามปรนัยทั้งหมด 25 ข้อ เป็นคำถามเชิงบวก 19 ข้อและคำถามเชิงลบ 6 ข้อ และคำถามปลายเปิด เป็นข้อคำถามแบบอัตนัย จำนวน 1 ข้อ ซึ่งคำถามปรนัยจะสอดคล้องกับการแสดงความคิดเห็นที่มีต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น อันเกิดจากความภาคภูมิใจ การชื่นชม และการเห็นคุณค่า โดยครอบคลุมประเด็นตัวอย่างทั้ง 7 ประเด็นดังกล่าว

ตอนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยภายในประเทศ

ปฏิบัติ แก้วรัตน์ (2546) ได้วิจัยผลการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา และพลศึกษาของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยรูปแบบการสอนแบบโครงงาน ผลการวิจัยพบว่าผู้เรียนมีผลการเรียนรู้ดังนี้ (1) ด้านพุทธิพิสัยผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 15.50 คะแนน มากกว่า

คะแนนตามเกณฑ์ร้อยละ 70 (หรือ 14 คะแนน) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้เรียนทุกคนมีคะแนนมากกว่าคะแนนตามเกณฑ์ร้อยละ 70 (2) ด้านทักษะพิสัย ผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 37.50 คะแนน มากกว่าคะแนนตามเกณฑ์ร้อยละ 70 (หรือ 28 คะแนน) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้เรียนทุกคนมีคะแนนมากกว่าคะแนนตามเกณฑ์ร้อยละ 70 (3) ด้านจิตพิสัย ผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 31.36 คะแนน มากกว่าคะแนนตามเกณฑ์ร้อยละ 70 (หรือ 28 คะแนน) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้เรียนทุกคนมีคะแนนมากกว่าคะแนนตามเกณฑ์ร้อยละ 70

นาตยา ช่วยชูเชิด (2548) การศึกษาเจตคติต่อทรัพยากรน้ำโดยใช้การสอนแบบโครงการวิทยาศาสตร์ เรื่องการแก้ปัญหาเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ พบว่าเจตคติต่อทรัพยากรน้ำของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการสอนแบบโครงการวิทยาศาสตร์ เรื่องการแก้ปัญหาเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนเฉลี่ยก่อนทดลองเท่ากับ 30.77 และหลังจากการทดลองเพิ่มเป็น 30.09 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

เยาวเรศ ตามธรรม (2550) ศึกษาเรื่องผลของการสอนแบบโครงการที่มีต่อผลสัมฤทธิ์และเจตคติทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเซนต์หลุยส์ศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า (1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (2) เจตคติทางการเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โสภานาม ไหว (2552) ศึกษาเรื่องผลการสอนแบบโครงการที่มีต่อผลสัมฤทธิ์และเจตคติทางการเรียนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านน้ำทรัพย์ จังหวัดเพชรบุรี พบว่า (1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบโครงการหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (2) เจตคติทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบโครงการหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

จากการศึกษา งานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวกับ ผลของการจัดการเรียนรู้โดยการทำโครงการ เรื่องระยองของเราที่มีต่อเจตคติในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น ไม่ปรากฏว่ามีการศึกษาเรื่องนี้ ผู้วิจัยจึงขอเสนองานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้โดยการทำโครงการที่มีต่อเจตคติ ดังต่อไปนี้

Silverman (1985) ศึกษาผลของการทำโครงการวิทยาศาสตร์ที่มีต่อเจตคติของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเมืองนิวยอร์ก โดยศึกษาเจตคติต่อความสนใจในวิทยาศาสตร์ต่อสังคม ต่อความชอบในกิจกรรม ต่อครูวิทยาศาสตร์และต่อโรงเรียน โดยจัดให้มีกลุ่มทดลองและควบคุมกลุ่มละ 200 คน วัดการเปลี่ยนแปลงเจตคติโดยการทดสอบก่อนและหลังให้นักเรียนทำ

โครงการงาน ใช้สถิติทดสอบความแปรปรวน (Analysis of Covariance) ทดสอบความแตกต่าง พบว่านักเรียนกลุ่มที่ทำโครงการงานวิทยาศาสตร์ มีเจตคติที่ต้องการวัดทั้ง 5 ด้านสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

Mason (1990) ได้วิจัยเพื่อศึกษาผลของโครงการงานวิทยาศาสตร์ที่มีต่อทัศนคติทางวิทยาศาสตร์และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างประชากรนักเรียนระดับ 7 และระดับ 8 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในเมือง จำนวน 285 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบทดสอบ 2 ชนิด คือ 1.เครื่องมือวัดทัศนคติทางวิทยาศาสตร์ 2.เครื่องมือวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยทั้ง 2 ชนิดนี้ใช้ทดสอบก่อนดำเนินกิจกรรมจากนั้นแบ่งนักเรียนเป็น 3 กลุ่ม คือ 1.ครูเป็นผู้กำหนดโครงการงานให้นักเรียนทำ 2. นักเรียนเป็นผู้เลือกทำโครงการงานเอง 3. กลุ่มควบคุม ให้นักเรียนทำโครงการงานของตนเองเป็นเวลา 6 สัปดาห์ หลังจากนั้นนักเรียนจะถูกทดสอบอีกครั้งโดยแบบทดสอบทั้ง 2 ฉบับที่ทดสอบก่อนดำเนินกิจกรรม ผลการวิจัยพบว่า 1.การทำโครงการงานวิทยาศาสตร์ไม่มีผลต่อทัศนคติทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน 2.การทำโครงการงานวิทยาศาสตร์มีผลในทางบวกน้อยมากต่อทัศนคติทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชาย 3. โครงการงานที่ครูกำหนดให้นักเรียนทำประสบผลสำเร็จและสมบูรณ์มากกว่าโครงการงานที่นักเรียนเลือกทำด้วยตนเอง

Mason (1991) ได้ศึกษาประสิทธิภาพของโครงการงานวิทยาศาสตร์ที่ครูเป็นผู้ริเริ่มกับนักเรียนเป็นผู้ริเริ่มของโรงเรียนมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ทำโครงการงานวิทยาศาสตร์มีเจตคติสูงขึ้นเล็กน้อย และโครงการงานวิทยาศาสตร์ที่มีการกำหนดเรื่องให้ทำมีประสิทธิภาพ มากกว่านักเรียนเป็นผู้กำหนดเอง

จากประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้โดยการทำโครงการงาน ซึ่งเป็นวิธีการสอนหนึ่งที่สอดคล้องตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ยังไม่ปรากฏว่ามีการศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง ผลของการจัดการเรียนรู้โดยการทำโครงการงาน เรื่องระยองของเราที่มีต่อเจตคติในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นโดยตรง จึงได้รวบรวมหลักการสอนแบบโครงการงานที่มีต่อเจตคติจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาใช้เป็นแนวทางในการวิจัยครั้ง โดยมีกระบวนการจัดการเรียนการสอนอย่างไรนั้นผู้วิจัยได้นำเสนอในตอนต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัย เรื่อง ผลของการจัดการเรียนรู้โดยวิธีโครงงาน ในรายวิชาการยงของเราที่มีต่อเจตคติในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชำนาญสามัคคีวิทยา อำเภอกาญจนบุรี จังหวัดระยอง เป็นการวิจัยก่อนทดลอง (Pre-Experimental Research) ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินงาน 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชำนาญสามัคคีวิทยา อำเภอกาญจนบุรี จังหวัดระยอง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 2 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 74 คน ซึ่งจัดห้องเรียนแบบความสามารถ

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนที่เรียนรายวิชาเพิ่มเติม ส 32201 ระยองของเรา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 มัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 1 ห้องเรียน นักเรียนจำนวน 16 คน โรงเรียนชำนาญสามัคคีวิทยา จังหวัดระยอง ได้มาจากการเลือกแบบกลุ่ม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ดังนี้

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบวัดเจตคติในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น

แบบวัดเจตคติต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น ใช้วัดเจตคติในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลอง และการสร้างแบบวัดเจตคติในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น มีขั้นตอน ดังนี้

1) ศึกษาหลักการและแนวทางปฏิบัติในการวัดเจตคติต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น จากหนังสือ ตำรา วารสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น และปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ

2) สร้างแบบวัดเจตคติต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น

ตอนที่ 1 แบบมาตรประมาณค่า โดยสร้างแบบเครื่องมือวัดเจตคติ จำนวน 25 ข้อ คำถาม แบ่งเป็นคำถามเชิงบวก จำนวน 19 ข้อ คำถามเชิงลบ จำนวน 6 ข้อ เป็นแบบมาตรประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับ ดังนี้

ตารางที่ 3.1 เกณฑ์การให้คะแนนแบบมาตรประมาณค่า

คำถามเชิงบวก	คำถามเชิงลบ
ตัวเลือกหมายเลข 4 มีค่าเท่ากับ มากที่สุด	ตัวเลือกหมายเลข 4 มีค่าเท่ากับ น้อยที่สุด
ตัวเลือกหมายเลข 3 มีค่าเท่ากับ มาก	ตัวเลือกหมายเลข 3 มีค่าเท่ากับ น้อย
ตัวเลือกหมายเลข 2 มีค่าเท่ากับ น้อย	ตัวเลือกหมายเลข 2 มีค่าเท่ากับ มาก
ตัวเลือกหมายเลข 1 มีค่าเท่ากับ น้อยที่สุด	ตัวเลือกหมายเลข 1 มีค่าเท่ากับ มากที่สุด

เกณฑ์การประเมินผล มีดังนี้

3.50 – 4.00 มีเจตคติต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นมากที่สุด

2.50 – 3.49 มีเจตคติต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นมาก

1.50 – 2.49 มีเจตคติต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นน้อย

1.00 – 1.49 มีเจตคติต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นน้อยที่สุด

ในการตั้งคำถามจำนวน 25 ข้อ แบ่งเป็นเชิงบวก 19 ข้อและเชิงลบ 6 ข้อ ซึ่งครอบคลุมการแสดงความคิดเห็นที่มีต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นอันเกิดจากความภาคภูมิใจ การชื่นชม และการเห็นคุณค่า ดังประเด็นตัวอย่าง ต่อไปนี้

ประเด็นที่ 1 การอนุรักษ์วัฒนธรรมเป็นหน้าที่ของคนในชุมชนทุกคนครอบคลุมข้อคำถามจำนวน 6 ข้อ

ประเด็นที่ 2 ความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นครอบคลุมข้อคำถามจำนวน 3 ข้อ

ประเด็นที่ 3 การอนุรักษ์วัฒนธรรมคือการรักษาเอกลักษณ์ของท้องถิ่น และชาติไทยครอบคลุมข้อคำถามจำนวน 4 ข้อ

ประเด็นที่ 4 ชื่นชมชุมชน/บุคคลต้นแบบที่มีแนวทางการอนุรักษ์วัฒนธรรมที่ดี
ครอบคลุมข้อความจำนวน 3 ข้อ

ประเด็นที่ 5 เต็มใจสืบทอด สืบสานและอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นครอบคลุมข้อ
คำถามจำนวน 3 ข้อ

ประเด็นที่ 6 ยอมรับและรู้เท่าทันในวัฒนธรรมร่วมสมัยครอบคลุมข้อความจำนวน
3 ข้อ

ประเด็นที่ 7 ตระหนักและเห็นคุณค่าการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นครอบคลุมข้อ
คำถามจำนวน 3 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบคำถามปลายเปิด เป็นข้อความแบบอัตนัย จำนวน 1 ข้อ โดยให้
นักเรียนแสดงความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น

3) นำแบบวัดเจตคติในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น ที่สร้างขึ้นนำไปให้อาจารย์ที่
ปรึกษาพิจารณาตรวจสอบ และให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไข

4) นำแบบวัดเจตคติในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น ที่ปรับปรุงจากอาจารย์ที่
ปรึกษานำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน (ดูรายชื่อในภาคผนวก ก) เพื่อตรวจสอบคุณภาพหาความ
ตรงตามเนื้อหาจากค่าดัชนี IOC (Item Objective Congruence) โดยใช้สูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC คือ ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความคำถามกับเนื้อหา/จุดประสงค์

$\sum R$ คือ ผลรวมของคะแนนผลการตัดสินข้อความคำถามของผู้ทรงคุณวุฒิ

N คือ จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ

โดยมีเกณฑ์การตัดสินความสอดคล้องของข้อความคำถามกับเนื้อหา ดังนี้

ถ้าค่า $IOC > 0.5$ ถือว่าข้อความนั้นสอดคล้องสามารถวัดได้

ถ้าค่า $IOC < 0.5$ ถือว่าข้อความนั้นไม่สอดคล้องไม่สามารถวัดได้

(วรรณิ แกมเกตุ, 2551, น.221)

โดยได้ค่าแบบวัดทั้งหมดมีค่าดัชนี IOC m 0.76 สูงกว่า 0.5 มาใช้ในแบบวัดเจตคติ
ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น และปรับปรุงข้อความตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3
คน โดยมีประเด็นที่ปรับปรุงและข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญดังต่อไปนี้

1. ประเด็นที่ต้องปรับปรุง คือ

- ปรับปรุงรูปแบบการใช้คำให้เหมาะสม
- ด้านความหมายและจุดประสงค์นั้นสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของแบบวัดเจตคติ

2. ประเด็นที่เสนอแนะ คือ

- เพิ่มเติมตัวอย่างของวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ควรรู้จักเข้าไปในข้อคำถาม

5) นำแบบวัดเจตคติในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชำนาญสามัคคีวิทยา ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน ซึ่งนักเรียนมีความเข้าใจตรงตามวัตถุประสงค์ของแบบวัดเจตคติ

6) การหาคุณภาพด้านความเที่ยง (reliability) โดยใช้วิธี Cronbach's alpha coefficient (α) แบบความสอดคล้องภายใน (internal consistency) โดยใช้โปรแกรม SPSS for windows หาค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง พบว่า มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.77

7) นำแบบวัดเจตคติในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น ไปใช้กับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนที่เรียนรายวิชาเพิ่มเติม ส 32201 ระยะเวลาของเรา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชำนาญสามัคคีวิทยา อำเภอแกลง จังหวัดระยอง ทั้งก่อนเรียนและหลังเรียนจากการจัดการเรียนรู้โดยการทำโครงการ

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่

2.2.1 แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาเพิ่มเติม ส 32201 ระยะเวลาของเรา จัดการเรียนการสอนโดยวิธีโครงการ ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังต่อไปนี้

1) ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษา ในสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กรอบเนื้อหารายวิชาเพิ่มเติม ส 32201 ระยะเวลาของเรา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชำนาญสามัคคีวิทยา โดยศึกษาจากหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนชำนาญสามัคคีวิทยา (ฉบับปรับปรุง, 2559) เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาและออกแบบหน่วยการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้โดยวิธีโครงการ

2) ศึกษาและวิเคราะห์การจัดการเรียนรู้ โดยวิธีโครงการ จากเอกสาร ตำรา บทความที่เกี่ยวข้องอื่นๆ โดยวิเคราะห์เชื่อมโยงจากแนวคิดไปสู่เจตคติต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งสร้างกรอบแนวทางสำหรับการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้โดยวิธีโครงการ

3) การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยด้วยวิธีโครงการ ใช้เวลา 12 คาบ และนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไข ซึ่งแผนการจัดการเรียนรู้โดยวิธีโครงการ มีรายละเอียดของขั้นตอนดังต่อไปนี้

(1) ขั้นตอนการกำหนดปัญหา	เวลา 2 คาบ
(2) ขั้นตอนการตั้งสมมติฐาน	เวลา 2 คาบ
(3) ขั้นตอนการศึกษาข้อมูล	เวลา 2 คาบ
(4) ขั้นตอนการลงมือดำเนินการ	เวลา 2 คาบ
(5) ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล	เวลา 2 คาบ

(6) ขั้นตอนการสรุปและรายงาน เวลา 2 คาบ

4) การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วย ด้วยวิธีโครงงานของแต่ละ
ขั้นตอนมีองค์ประกอบหลักดังนี้

- (1) สาระสำคัญ
- (2) จุดประสงค์การเรียนรู้
- (3) สาระการเรียนรู้
- (4) หลักฐานการเรียนรู้
- (5) กิจกรรมการเรียนรู้
- (6) สื่อ/แหล่งการเรียนรู้
- (7) การวัดและประเมินผล
- (8) เกณฑ์การวัดและประเมิน
- (9) บันทึกหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

5) โครงสร้างกิจกรรมการเรียนการสอน

(1) แบ่งกลุ่มนักเรียน ออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละ 4 คน ศึกษาประเด็นที่
นักเรียนแต่ละกลุ่มสนใจ

(2) แผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วย มีขั้นตอนของกิจกรรมการเรียนรู้ โดย
วิธีโครงงานของ วลัย พานิช (ประมวลบทความกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสู่มาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่ม
สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม) ดังต่อไปนี้

- ก. ขั้นตอนการกำหนดปัญหา
- ข. ขั้นตอนการตั้งสมมติฐาน
- ค. ขั้นตอนการศึกษาข้อมูล
- ง. ขั้นตอนลงมือดำเนินการ(รวบรวมข้อมูล)
- จ. ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล
- ฉ. ขั้นตอนการสรุปและรายงาน

6) นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ
คุณภาพและวิพากษ์ ได้แก่ ความตรงตามเนื้อหา สาระสำคัญ ในด้านความตรงตามวัตถุประสงค์
สาระสำคัญเนื้อหาที่สอดคล้องกับมาตรฐานตามหลักสูตรแกนกลางพุทธศักราช 2551 ความเหมาะสม
ของการจัดกิจกรรม การใช้สื่อการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล โดยการหาค่า IOC เพื่อนำ
ข้อบกพร่องมาปรับปรุงแก้ไข โดยใช้สูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC คือ ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความกับเนื้อหา/จุดประสงค์

$\sum R$ คือ ผลรวมของคะแนนผลการตัดสินข้อความของผู้ทรงคุณวุฒิ

N คือ จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ

โดยมีเกณฑ์การตัดสินความสอดคล้องของข้อความกับเนื้อหา ดังนี้

ถ้าค่า IOC > 0.5 ถือว่าข้อความนั้นสอดคล้องสามารถวัดได้

ถ้าค่า IOC < 0.5 ถือว่าข้อความนั้นไม่สอดคล้องไม่สามารถวัดได้

(วรรณิ แกมเกตุ, 2551: 221)

โดยทุกแผนการจัดการเรียนรู้โดยวิธีโครงการ มีค่าดัชนี IOC 0.75 สูงกว่า 0.5

7) นำแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีโครงการ มาปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 คน สรุปได้ คือ ปรับปรุงในส่วนของสาระสำคัญให้มีการปรับใช้คำที่ชัดเจนและครอบคลุมมากขึ้น เพื่อให้เกิดความกระชับและเข้าใจง่ายขึ้น

8) นำแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยด้วยวิธีโครงการ คาบละ 50 นาที จำนวน 12 คาบ จำนวน 4 สัปดาห์ ไปทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนที่เรียนรายวิชาเพิ่มเติม ส 32201 ระยะเวลาของเรา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชำนาญสามัคคีวิทยา จำนวน 16 คน โดยแบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละ 4 คน และได้นำขั้นตอนกระบวนการทำโครงการทั้ง 6 ขั้นตอน มาจัดเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนต่าง ๆ ได้แก่ การกระตุ้นความสนใจ การกำหนดปัญหา การแก้ปัญหา การสืบหาข้อเท็จจริง การใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ การบรรยาย การใช้คำถาม การอภิปราย การใช้ตำรา/หนังสือเรียน การวิเคราะห์ การทำรายงาน การออกสนาม การสัมภาษณ์ การสำรวจ เพื่อให้ได้แนวคิดการเรียนรู้ด้วยวิธีการทำโครงการ โดยมีระยะเวลาในการทดลอง ระหว่างวันที่ 4 มิถุนายน 2561 ถึงวันที่ 29 มิถุนายน 2561

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1.1 กำหนดประชากรที่ศึกษาและเลือกกลุ่มตัวอย่างประชากร

3.1.2 เก็บข้อมูลจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างรายวิชาเพิ่มเติม ส 32201 ระยะเวลาของเราภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชำนาญสามัคคีวิทยา ระหว่างวันที่ 4 มิถุนายน 2561 ถึงวันที่ 29 มิถุนายน 2561

3.2 การดำเนินการทดลอง

3.2.1 การทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบวัดเจตคติในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น ในวันที่ 4 มิถุนายน 2561

3.2.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยวิธีโครงการกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างโดยเริ่มจัดการเรียนการสอนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 ตั้งแต่วันที่ 4 มิถุนายน 2561 ถึงวันที่ 29 มิถุนายน 2561 คาบละ 50 นาที จำนวน 12 คาบ จำนวน 4 สัปดาห์

3.2.3 ทดสอบหลังเรียน (Pre-test) กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบวัดเจตคติในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น ในวันที่ 29 มิถุนายน 2561 จากนั้นนำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน โดยการจัดทำโครงการของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีทั้งหมด 4 โครงการดังต่อไปนี้

โครงการที่ 1 เรื่อง การอนุรักษ์ประเพณีทอดผ้าป่ากลางน้ำ

โครงการที่ 2 เรื่อง การอนุรักษ์ภูมิปัญญาชาไบขลุ่ย

โครงการที่ 3 เรื่อง อนุรักษ์ประเพณีห่มผ้าพระเจดีย์กลางน้ำ

โครงการที่ 4 เรื่อง การศึกษาชีวประวัติสุนทรภู่

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแต่ละประเภทมาทำการวิเคราะห์ทางสถิติ โดยทำการทดสอบทางสถิติ แล้วเขียนบรรยายผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ซึ่งการทดสอบและวิเคราะห์ข้อมูลได้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

ทดสอบความแตกต่างของเจตคติในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นโดยวิธีโครงการของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่างด้วยสถิติทดสอบค่าที (t-test) สูตรที่กลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent t-test) โดยใช้โปรแกรม SPSS FOR WINDOWS เพื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

การนำข้อมูลที่นักเรียนเขียนบันทึกแสดงความคิดเห็นในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น มาวิเคราะห์เนื้อหาและอธิบายสรุปในรูปแบบของความเรียง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

งานวิจัย เรื่อง ผลของการจัดการเรียนรู้โดยวิธีโครงการ เรื่องระยองของเราที่มีต่อเจตคติในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชำนาญสามัคคีวิทยา จังหวัดระยอง เป็นการวิจัยก่อนทดลอง (Pre-Experimental Research) มีวัตถุประสงค์การวิจัยคือ เพื่อเปรียบเทียบเจตคติในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังเรียนรู้โดยวิธีโครงการ โดยผลการเปรียบเทียบเจตคติในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังเรียนรู้โดยวิธีโครงการแบ่งออกเป็น 2 ตอนได้แก่

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของเจตคติในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยวิธีโครงการของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ จากคำถามปลายเปิดที่ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น

ผลการเปรียบเทียบเจตคติในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังเรียนรู้โดยวิธีโครงการงาน

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของเจตคติในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น
ของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยวิธีโครงการงานของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของเจตคติในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นของนักเรียน
ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยวิธีโครงการงานของกลุ่มตัวอย่าง

ห้องเรียน	\bar{X}	S.D.	t-test	Sig
ก่อนเรียน	3.11	0.24	8.52	0.00
หลังเรียน	3.61	0.11		

*p<0.05

จากตารางที่ 4.1 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีเจตคติที่ดีในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น
หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยวิธีโครงการงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
0.05 (\bar{X} ก่อนเรียน = 3.11 , \bar{X} หลังเรียน = 3.61)

ตอนที่ 2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ จากคำถามปลายเปิด

ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการแสดงความคิดเห็นในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น สามารถสรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.2 ความคิดเห็นของนักเรียนต่อประเด็นในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นของนักเรียน

ประเด็นที่	เรื่อง	จำนวนนักเรียน(คน)
1	การอนุรักษ์วัฒนธรรมเป็นหน้าที่ของคนในชุมชนทุกคน	8
2	ความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น	8
3	การอนุรักษ์วัฒนธรรมคือการรักษาเอกลักษณ์ของท้องถิ่นและชาติไทย	9
4	ชื่นชมชุมชน/บุคคลต้นแบบที่มีแนวทางการอนุรักษ์วัฒนธรรมที่ดี	6
5	เต็มใจสืบทอด สืบสานและอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น	15
6	ยอมรับและรู้เท่าทันในวัฒนธรรมร่วมสมัย	10
7	ตระหนักและเห็นคุณค่าการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น	10

จากตารางที่ 4.2 แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความคิดเห็นในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นซึ่งสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

ประเด็นที่ 1 การอนุรักษ์วัฒนธรรมเป็นหน้าที่ของคนในชุมชนทุกคน นักเรียนได้สะท้อนความคิดเห็นว่ามีความรู้สึกประทับใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งในการสร้างทัศนคติที่ดีให้กับคนในชุมชนเกี่ยวกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น ภูมิปัญญา ประเพณีต่างๆ และเห็นความสำคัญของทุกคนในชุมชนว่าเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดวัฒนธรรมที่มีคุณค่าและน่าชื่นชม

ประเด็นที่ 2 ความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น นักเรียนได้สะท้อนความคิดเห็นว่าคนในชุมชนมีความสุขและความรู้สึกผูกพันกับวัฒนธรรมในท้องถิ่นของตนและเกิดความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นรวมถึงประเพณีต่างๆ ของตนเอง จนเกิดเป็นจิตสำนึกที่ดีว่า ถ้าเราไม่ร่วมกันอนุรักษ์ไว้สักวันหนึ่งวัฒนธรรมท้องถิ่นเหล่านี้อาจสูญหายไป และจะไม่มีให้คนรุ่นหลังได้เกิดความภาคภูมิใจอีกต่อไป

ประเด็นที่ 3 การอนุรักษ์วัฒนธรรมคือการรักษาเอกลักษณ์ของท้องถิ่น และชาติไทย นักเรียนได้สะท้อนความคิดเห็นว่าชาวบ้านในชุมชนตระหนักและให้การสนับสนุนในการสร้างจุดแข็ง

ให้กับภาษาถิ่นระยอง รวมถึงการสร้างเอกลักษณ์ที่ดีให้กับวัฒนธรรมท้องถิ่น ในด้านต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมกับกาลสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป

ประเด็นที่ 4 ชื่นชมชุมชน/บุคคลต้นแบบที่มีแนวทางการอนุรักษ์วัฒนธรรมที่ดี นักเรียนได้สะท้อนความคิดเห็นว่าคนในชุมชนให้ความชื่นชมชุมชนของตนที่มีการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยมีการพัฒนาสินค้าจนกลายเป็นสินค้า O-Top และมีการสร้างชุมชนตลาดเก่าปากน้ำประแส โดยมีการจัดตลาดถนนคนเดินปากน้ำประแสในทุกต้นเดือน มีสินค้าชุมชนวางจำหน่ายให้คนในชุมชนและนักท่องเที่ยวได้สัมผัสกับวัฒนธรรมประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่นของตำบลปากน้ำประแส

ประเด็นที่ 5 เต็มใจสืบทอด สืบสานและอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น นักเรียนได้สะท้อนความคิดเห็นว่าคนในชุมชนมีความเต็มใจและมีแนวคิดที่หลากหลายในการสืบทอด สืบสานและอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อให้ลูกหลานและคนในท้องถิ่นได้รับรู้และเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น การสอนภาษาถิ่นให้กับลูกหลานของตนเองและฝึกการใช้ภาษาถิ่นอย่างสม่ำเสมอ การเผยแพร่วัฒนธรรมท้องถิ่นทางสื่อออนไลน์ต่าง ๆ การจัดแสดงนิทรรศการที่สามารถอธิบายความเป็นชุมชนได้อย่างชัดเจน และยินดีให้ความรู้กับผู้ที่เข้ามาเยี่ยมชมนิทรรศการ รวมถึงมีความคิดในการสร้างจัดทำแผ่นเชิญชวนให้นักท่องเที่ยวเข้าร่วมชมวัฒนธรรมท้องถิ่นในชุมชนของตน และพร้อมอธิบายถึงประวัติความเป็นมาและความสำเร็จของวัฒนธรรมท้องถิ่นในแต่ละด้านด้วยความเต็มใจและสุขใจ

ประเด็นที่ 6 ยอมรับและรู้เท่าทันในวัฒนธรรมร่วมสมัย นักเรียนได้สะท้อนความคิดเห็นว่าชาวบ้านในชุมชนรู้จักใช้วิธีการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสมกับลักษณะทางกายภาพของท้องถิ่นของตน ซึ่งคนส่วนใหญ่แล้วมีความเข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นของตนเองอยู่ในระดับปานกลาง แต่สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชุมชนใกล้เคียงได้ โดยนำวิธีการอนุรักษ์ใหม่ ๆ เข้ามาประยุกต์ใช้ในชุมชน เพื่อให้ทันต่อสภาพสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอยู่ตลอดเวลา แต่ยังคงรักษาเอกลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่นให้คงอยู่ต่อไปได้

ประเด็นที่ 7 ตระหนักและเห็นคุณค่าการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น นักเรียนได้สะท้อนความคิดเห็นว่าในสมัยนี้วัฒนธรรมท้องถิ่นต่าง ๆ นั้นวันยิ่งถูกละเลยไปอย่างช้า ๆ คนหันมาสนใจด้านเทคโนโลยีมากขึ้นจนหลงลืมวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญและถือเป็นรากเหง้าของคนในท้องถิ่นที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ไว้ให้คงอยู่และยังมีคนในชุมชนบางกลุ่มที่ยังตระหนักและเห็นคุณค่าของการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งได้อบรมสั่งสอนลูกหลานให้ตั้งใจเรียนหนังสือและปลูกฝังคนในครอบครัวและเพื่อนบ้านให้เห็นถึงคุณค่าและความสำคัญของการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น ประเพณีต่าง ๆ ภาษาถิ่น และรวมถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ ให้คงอยู่สืบไป

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

งานวิจัย เรื่อง ผลของการจัดการเรียนรู้โดยการทำโครงการ เรื่องระยองของเราที่มีต่อเจตคติในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชำนาญสามัคคีวิทยา จังหวัดระยอง เป็นการวิจัยก่อนทดลอง (Pre-Experimental Research) มีวัตถุประสงค์การวิจัยคือ เพื่อเปรียบเทียบเจตคติในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังเรียนรู้โดยวิธีโครงการ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนที่เรียนรายวิชาเพิ่มเติม ส 32201 ระยองของเรา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 มัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 1 ห้องเรียน นักเรียน 16 คน โรงเรียนชำนาญสามัคคีวิทยา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาเพิ่มเติม ส 32201 ระยองของเรา โดยวิธีโครงการ ใช้เวลาในการทดลองคาบละ 50 นาที และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบวัดเจตคติในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติทดสอบค่าที (t-test)

1. สรุปผลการวิจัย

งานวิจัย เรื่อง ผลของการจัดการเรียนรู้โดยวิธีโครงการ เรื่องระยองของเราที่มีต่อเจตคติในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชำนาญสามัคคีวิทยา จังหวัดระยอง จากการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเจตคติในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนโดยวิธีโครงการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. อภิปรายผล

งานวิจัย เรื่อง ผลของการจัดการเรียนรู้โดยการทำโครงการ เรื่องระยองของเราที่มีต่อเจตคติในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชำนาญสามัคคีวิทยา จังหวัดระยอง จากการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถอภิปรายได้ดังนี้

ข้อค้นพบจากการวิจัย คือ เจตคติในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นของนักเรียนหลังเรียน โดยวิธีโครงการสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้โดยวิธีโครงการ ทำให้นักเรียนได้ลงพื้นที่ชุมชนเพื่อศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูล จนกระทั่งเขียนรายงานและนำเสนอโครงการ นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรงจากการลงพื้นที่ ศึกษาหาข้อมูล และเรียนรู้จากแหล่งชุมชนด้วยตนเอง นักเรียนได้รับความรู้แนวทางและขั้นตอนการแก้ไขปัญหาโดยใช้กระบวนการเรียนรู้โดยการทำโครงการ ซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นขั้นตอน ทำให้สามารถเรียนรู้ในแต่ละขั้นตอนได้อย่างลึกซึ้ง ซึ่งจากการลงพื้นที่สัมภาษณ์คนในท้องถิ่นที่ตนอาศัยอยู่ จึงเกิดความคิดและการลงมือปฏิบัติที่ดีต่อชุมชน ทำให้เกิดความเข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นว่าเป็นหน้าที่ของคนในชุมชนทุกคนจนเกิดความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นของตนเอง เกิดความหวงแหนและการรักษาให้คงอยู่กับท้องถิ่นจนกลายเป็นการสร้างเอกลักษณ์ที่ดีให้กับท้องถิ่นและชาติไทยต่อไป รวมไปถึงเกิดความรู้สึกชื่นชมชุมชนของตนและบุคคลต้นแบบที่มีแนวทางในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นที่ดีเกิดเป็นความเต็มใจที่จะสืบทอด สืบสานและอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น และยอมรับพร้อมทั้งรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงทางด้านวัฒนธรรมโดยทำให้เกิดความตระหนักและเห็นคุณค่าของการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งจากการเรียนรู้ผ่านกระบวนการทำโครงการเช่นนี้ ทำให้นักเรียนได้ฝึกกระบวนการคิดและการทำงานได้อย่างมีระบบ มีเจตคติที่ดีต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น และภูมิปัญญาท้องถิ่น จนทำให้เกิดความรักและรู้สึกหวงแหนวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเองมิให้สูญหายไปตามกาลเวลา ดังงานวิจัยของ นิราพันธ์ นาคกระแสร (2552) ที่ได้ศึกษาเจตคติต่อสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย จากการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกิจกรรมการเรียนรู้แบบอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในวิชาสังคมศึกษา พบว่า ผู้เรียนมีเจตคติในทางบวกต่อสิ่งแวดล้อมในระดับสูงใกล้เคียงกันทุกด้านและมีความคงเส้นคงวา ซึ่งรายวิชาการะยองของเรานี้ได้สนองการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในข้อ 7 รักความเป็นไทย ที่ระบุไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ซึ่งหมายถึงการแสดงออกถึงความเชื่อและศรัทธา ความภาคภูมิใจการเห็นคุณค่า ร่วมอนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญาไทย การพัฒนารายวิชาการะยองของเรานี้แสดงให้เห็นว่าผู้สอนมีความเข้าใจในมิติของการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์อย่างชัดเจน มีการจัดการเรียนรู้โดยการทำโครงการ ที่สามารถพัฒนาเจตคติต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นของนักเรียนได้อย่างดีถึง

อนึ่งในการจัดการเรียนรู้โดยการทำโครงการ สามารถสะท้อนให้เห็นแนวทางหนึ่งของการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งมีผลต่อเจตคติต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นของผู้เรียน ดังที่สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ประยุทธ์ ปยุตโต) (2537) ท่านได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับแนวทางการอนุรักษ์วัฒนธรรมอันประกอบด้วยหลักการดังนี้ (1) สืบ หมายถึง การใช้ปัญญาในการสืบสาว ย้อนเรื่องราวในเชิงประวัติศาสตร์ ค้นหาความเป็นมาในอดีต เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรากฐานของวัฒนธรรมของตน และเมื่อสามารถเข้าใจถึงความเป็นมาเป็นไป จึงควรมีการสืบทอดด้วยปัญญา

อย่างมีวิธีการเพื่อการเชื่อมโยงเรื่องราวต่อไปข้างหน้า จากปัจจุบันไปสู่อนาคต ซึ่งวิธีการ “สืบ” นี้ สะท้อนให้เห็นถึงการจัดการเรียนรู้โดยการทำให้โครงการที่เน้นการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลโดยการลงพื้นที่จริง จนเกิดเป็นองค์ความรู้ และทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเจตคติต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น ดังที่สุชา จันทรเอม และ สุรางค์ จันทรเอม (2520) กล่าวว่า เจตคติของบุคคลสามารถเปลี่ยนแปลงได้เกิดจากการชักชวน การแนะนำบอกเล่า และการรับความรู้เพิ่มเติมหรือประสบการณ์ (2) สาน หมายถึง การจัดสรรปรุงแต่งวัฒนธรรมที่สืบทอดมาจากเดิม ปรับปรุงให้มีรูปแบบที่สอดคล้องเหมาะสมกับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปจนกลายเป็นวัฒนธรรมร่วมสมัยที่มีชีวิตชีวา และเป็นประโยชน์แก่การดำเนินชีวิตในปัจจุบัน พร้อมทั้งจะพัฒนาเป็นฐานของการรอกงามสืบต่อไปในภายหน้า ซึ่งแบ่งเป็น 3 ลักษณะ คือ สานสิ่งที่สืบทอดมาแต่อดีตให้เป็นประโยชน์ในปัจจุบัน สานสิ่งที่ปรากฏในปัจจุบันให้พร้อมที่จะรอกงามต่อไปในอนาคตและสานสิ่งที่ตนมีให้นำขึ้นชมแผ่ความนิยมกว้างออกไปในโลก ซึ่งทั้งหมดนี้ สะท้อนให้เห็นถึงการจัดการเรียนรู้โดยการทำให้โครงการที่สามารถทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ เห็นคุณค่าของการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น ดังที่คณะกรรมการกลุ่มผู้ผลิตชุดวิชาการศึกษากับชีวิตและชุมชน (2523) กล่าวว่า วัฒนธรรมจะสูญหายไปจากสังคม หรือจะคงอยู่และเจริญรอกงาม สืบทอดมาได้ก็ต่อเมื่อบุคคลในชุมชนมีความรู้ความเข้าใจ และรู้คุณค่าของวัฒนธรรม และยึดถือปฏิบัติสืบทอดกันไม่ขาดสาย แต่บุคคลจะเกิดความรู้ความเข้าใจได้ก็ต่อเมื่อได้รับการสื่อความหมายและการถ่ายทอดที่ดีเพื่อให้สามารถปฏิบัติด้วยตนเอง จึงจะเกิดความซาบซึ้ง และมองเห็นถึงคุณค่าจริงๆ ของวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการสืบทอด และการรักษาสืบของและพฤติกรรมทางวัฒนธรรมท้องถิ่นนั้นๆ จากข้อความดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้โดยการทำให้โครงการนั้น ทำให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นสูงขึ้น

จากวัตถุประสงค์ของการวิจัย เรื่อง ผลของการจัดการเรียนรู้โดยการทำให้โครงการ เรื่อง ระยองของเราที่มีต่อเจตคติในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชำนาญสามัคคีวิทยา จังหวัดระยอง พบว่า การจัดการเรียนรู้โดยการทำให้โครงการ ซึ่งมีขั้นตอนและกระบวนการทำกิจกรรมทั้งหมด 6 ขั้นตอน ประกอบด้วย (1) กำหนดปัญหา (2) กำหนดกรอบการศึกษา (3) ศึกษาข้อมูล (4) ลงมือดำเนินการ (5) วิเคราะห์ข้อมูล (6) สรุปและรายงาน ผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ได้แก่ การสอนแบบสืบสวนสอบสวน การแก้ปัญหา การสืบหาข้อเท็จจริง การใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ การบรรยาย การใช้คำถาม การอภิปราย การใช้ตำรา/หนังสือเรียน การทำรายงาน การออกภาคสนาม การสัมภาษณ์ การสำรวจและการสังเกต มาใช้ในงานวิจัยการจัดการเรียนรู้โดยการทำให้โครงการ เรื่อง ระยองของเราที่มีต่อเจตคติในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชำนาญสามัคคีวิทยา จังหวัดระยอง สามารถพัฒนาเจตคติที่ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ให้เกิดเจตคติที่ดีต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นมากขึ้นหลังจากใช้วิธีการจัดการเรียนรู้โดยการทำให้โครงการ

3. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยมีดังต่อไปนี้

3.1 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะจากการวิจัย เรื่อง ผลของการจัดการเรียนรู้โดยวิธีโครงการ เรื่องระยองของเราที่มีต่อเจตคติในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชำนาญสามัคคีวิทยา จังหวัดระยอง ดังนี้

3.1.1 ครูผู้สอนสามารถใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยการทำให้โครงการทั้ง 6 ขั้นตอนมาบูรณาการเพื่อสร้างเจตคติที่ดีในสาระอื่นของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และบูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ ได้ โดยพิจารณาตามความเหมาะสมของบริบทวิชานั้นๆ

3.1.2 สำหรับสถานศึกษาอื่น ๆ สามารถนำรายวิชาเพิ่มเติม ส 32201 ระยองของเรา มาปรับและประยุกต์ใช้เพื่อสร้างรายวิชาที่เหมาะสมกับชุมชนและท้องถิ่นของตนเองได้ โดยการสร้างเป็นหลักสูตรท้องถิ่นของแต่ละสถานศึกษาตามบริบทของโรงเรียนสืบต่อไป

3.1.3 ครูผู้สอนควรพัฒนาหลักสูตรหรือรายวิชาในลักษณะการจัดการเรียนรู้โดยวิธีโครงการ ในรูปแบบการนำเสนอที่ทันสมัยนอกเหนือจากรูปเล่มเพียงอย่างเดียวเพื่อการบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ ต่อไป

3.1.4 ครูผู้สอนควรชี้แจงข้อตกลงร่วมกันกับนักเรียนให้เข้าใจรูปแบบการจัดการเรียนรู้อย่างชัดเจนก่อนทุกครั้งที่จะดำเนินการทดลอง เพื่อความเข้าใจที่ตรงกัน

3.1.5 รายวิชาเพิ่มเติม ส 32201 ระยองของเรา ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นเพื่อสถานศึกษาที่อยู่ในจังหวัดระยอง และจังหวัดใกล้เคียงในภาคตะวันออกเฉียงเหนือสามารถนำขั้นตอนและกระบวนการทำกิจกรรมโครงการไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาได้ โดยอาจจัดการเรียนรู้เป็นโครงการที่นักเรียนสนใจและเหมาะสมกับท้องถิ่นของตนเอง โดยครูเป็นผู้แนะนำเกี่ยวกับวัฒนธรรมในท้องถิ่นเพื่อให้นักเรียนได้คิดหัวข้อโครงการอย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาแต่ละแห่งในจังหวัดระยองและจังหวัดใกล้เคียงในภาคตะวันออกเฉียงเหนือสืบต่อไป

3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้

3.2.1 กระทรวงศึกษาธิการ ควรพัฒนาเป็นหลักสูตรหรือควรนำไปขยายผลการดำเนินการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการทำให้โครงการต่อไป

3.2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาและกรรมการสถานศึกษาควรมีส่วนร่วมสนับสนุนให้ครูมีการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการทำให้โครงการเพื่อให้นักเรียนและชุมชนได้มีความสัมพันธ์กันมากขึ้น

3.2.3 องค์กรทุกภาคส่วนในชุมชนควรมีส่วนร่วมในการให้ความร่วมมือและสนับสนุนเพื่อให้ชุมชนและท้องถิ่นของตนได้รับการพัฒนาเป็นแหล่งการเรียนรู้และคงไว้ซึ่งวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน

3.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการทำการวิจัยครั้งต่อไป

3.3.1 ควรมีการพัฒนารูปแบบการวิจัยอื่นๆ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้กับการพัฒนาเจตคติต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น ได้อย่างเหมาะสมกับในแต่ละระดับชั้น

3.3.2 ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่น นอกเหนือจากเจตคติต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น การคิดแก้ปัญหา การคิดสร้างสรรค์

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สภามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2551) *คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2545). *สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- ไขแสง สุขวัฒน์. (2540). *การอนุรักษ์โบราณสถานและงานสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรม*. ใน *เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการ การอนุรักษ์สถาปัตยกรรมและชุมชน* เนื่องในวาระครบรอบสถาปนา 80 ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: ภาควิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คณะกรรมการดำเนินงานและประสานงานวันอนุรักษ์มรดกไทย. (2541). *แผนแม่บทวันอนุรักษ์มรดกไทย*. ม.ป.พ.
- คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2555). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559*. กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.
- คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2545). *แผนวัฒนธรรมแห่งชาติในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549)*. กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.
- ศีกฤทธิ ปราโมช ม.ร.ว. (2525). *การศึกษากับการสืบทอด และการเสริมสร้างวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- จิราภรณ์ ศิริทวี (2542). การสร้างทางเลือกใหม่ของการสร้างปัญญาชน. *วารสารวิชาการ 2, 5* (สิงหาคม) : 33-38.
- ฉลา เวชเดช. (2539). *บทบาทในการอนุรักษ์ ส่งเสริม และเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทยของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร: ตามการรับรู้ของครูฝ่ายกิจกรรม*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ณัฐภรณ์ หลาวทอง. (2551). *การวัดและประเมินผลทางการศึกษา เอกสารคำสอนรายวิชา 2757305*. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดุขฎี โยเหลา และคณะ. (2557). *การจัดการจัดการเรียนรู้แบบ PBL ที่ได้จากโครงการสร้างชุดความรู้เพื่อสร้างเสริมทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของเด็กและเยาวชน จากประสบการณ์ความสำเร็จของโรงเรียนไทย*. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดทิพย์วิสุทธิ์.

- นันทกาญจน์ อาจิณจารย์. (2543). *หนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชุดมรดกทางวัฒนธรรมจังหวัดระยอง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เล่มที่ 6*. สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดระยอง.
- นิคม มุสิกคามะ. (2542). *แนวทางการบำรุงรักษามรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.
- ปิยะโรจน์ เลี้ยวไพโรจน์. (2546). *โครงการสังคมศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์พัฒนาศึกษา.
- ปริศนา พงษ์ทัดศิริกุล. (2555). *ก่อนบุกอาเซียน ต้องรู้วัฒนธรรมเพื่อนบ้าน ก่อนอันดับแรก*. Retrieved. 26 กุมภาพันธ์ 2556, from คมชัดลึก.
- มณี พะยอมยงค์. (2525). *การอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย. ใน ทองอยู่ แก้วไทรอะ บรรณาธิการ การศึกษานอกโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: ครูสภา ลาดพร้าว.
- มาลัย สิงหะ. (2544). *ร่วมกระบวนการปฏิรูปการเรียนรู้กับครูต้นแบบ. การจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การสอนแบบโครงการ*. กรุงเทพฯ: ดับบลิว.เจ พร็อพเพอร์ตี้.
- เยาวเรศ ตามธรรม. (2550). *ผลของการสอนแบบโครงการที่มีต่อผลสัมฤทธิ์และเจตคติทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเซนต์หลุยส์ศึกษา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).* มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- รัตนะ บัวสนธ์ และคณะ. (2538). *เอกสารการศึกษาและพัฒนากระบวนการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมท้องถิ่น เล่ม 1 วัฒนธรรมและวัฒนธรรมท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: สถาบันวัฒนธรรมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- รัตนา ชัยเศรษฐศิริ. (2542). *บทบาทของครูสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย ตามการรับรู้ของตนเอง. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).* จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- รุ่งนภา นุตรวางศ์. (2553). *องค์ประกอบของหลักสูตร. ใน ประมวลสาระชุดวิชาสัมมนาหลักสูตรและการสอน. หน่วยที่ 5 หน้า 5-7* นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ลัดดา ศิลาน้อย. (2547). *การพัฒนาการเรียนรู้โครงการสังคมศึกษา. วารสารศึกษาศาสตร์ ม.ช* 28, 1 (กันยายน-พฤศจิกายน): 27-33.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2542). *การวัดด้านจิตพิสัย*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาสน์.
- วลัย พานิช. (2549). *กิจกรรมโครงการสังคมศึกษา ใน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสู่มาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2545). *การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟิก.
- วิชัย ภูโยธิน. (2552). *หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม ม.4-ม.6*. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- วีรณูช ไม้ไทย. (2541). *การศึกษาวัฒนธรรมท้องถิ่นกับการเพิ่มประสิทธิภาพของสถาบันส่งเสริม ศิลปวัฒนธรรมของกรมศิลปากรและการท่องเที่ยวเกี่ยวกับการพัฒนาทางวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: ประชาชน
- สมจิตรา เรืองศรี. (ม.ป.ป). *การสร้างแบบวัดจิตพิสัย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2537). *สืบสานวัฒนธรรมไทย บนฐานแห่ง การศึกษาที่แท้จริง*. กรุงเทพฯ: สหธรรมิก.
- सार สาระทศนานันท์. (2540). *พิธีสู่ขวัญและคำสู่ขวัญโบราณอีสานฉบับสมบูรณ์*. กรุงเทพฯ: การศาสนา.
- सार สาระทศนานันท์. (2543). *การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาชาวบ้าน. วารสาร วัฒนธรรมไทย ปีที่ 38, (ธันวาคม2543-มกราคม2544)*.
- สิริมา วัชรากร. (2546). *ผลของการเรียนแบบโครงการเรื่อง ปัญหาสังคมในวิถีชีวิต ในกลุ่มสาระ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาม ร้อยยอดวิทยาคม จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.*
- โสภา นามไว. (2552). *ผลการสอนแบบโครงการที่มีต่อผลสัมฤทธิ์และเจตคติทางการเรียน กลุ่ม สาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียน บ้านน้ำทรัพย์ จังหวัดเพชรบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.*
- สำนักงานโครงการสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. (2554). *พระราชดำรัส สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่น ทุรกันดาร พุทธศักราช 2524-2553*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- สุชา จันท์เอม และสุรางค์ จันท์เอม. (2520). *จิตวิทยาเด็ก*. กรุงเทพฯ: แพร่พิทยา.
- สุชาติ วงศ์สุวรรณ. (2542). *การเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ 21*. กองทุนรางวัลครูเกียรติยศแห่ง วิชาชีพครู (กรศ) สำนักงานการศึกษาแห่งชาติ (สกศ) กรุงเทพฯ: สำนักงาน นายกรัฐมนตรี.
- สุธิวศ์ พงศ์ไพบูลย์. (2525). *วัฒนธรรมพื้นบ้าน แนวปฏิบัติภาคใต้*. สงขลา: สถาบันทักษิณคดี ศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิไลฒ วิทยาเขตสงขลา.

- อมรวิชัย นาคทรพรพ และคณะ. (2554). *เด็กไทยในมิติวัฒนธรรม 2*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรนนท์ นิ่มนุช. (2550). ความคิดเห็นการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของครูปฐมวัยโรงเรียน. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- อุดม สมพร. (2538). การอนุรักษ์ศิลปะผ้าจกราชบุรี ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน. ใน *ราชบุรี รุ่งอรุณแห่งปี สืบสานวัฒนธรรมไทย*. ราชบุรี: ธรรมรักษ์การพิมพ์.
- โรงเรียนชำนาญสามัคคีวิทยา. (2559). *หลักสูตรสถานศึกษา 2553*. ระยอง: กลุ่มงานบริหารวิชาการ.
- Katz Daniel. (1960). *The Functional Approach to the Study of Attitudes* Princeton University.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สืบราชสันตติวงศ์

ภาคผนวก ก

- ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย
- หนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือ

ที่ ศธ ๐๕๒๒.๑๖ (บ)/๑๗๗

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๘ พฤษภาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน อาจารย์ปฎิมา บุญล้อม

สิ่งที่ส่งมาด้วยโครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนางสาวกวิณทิพย์ บุญท้อ นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน วิชาเอกสังคมศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง ผลของการจัดการเรียนรู้โดยการทำโครงการ เรื่องระยองของเราที่มีต่อเจตคติในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ โรงเรียนชำนาญสามัคคีวิทยา ตามโครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลและได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระไว้ชิ้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้าน ความตรงตามเนื้อหา, ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการศึกษาค้นคว้าอิสระของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. ๐-๒๕๐๔-๘๕๐๕

โทรสาร. ๐-๒๕๐๓-๓๕๖๖-๗

เบอร์โทรศัพท์นักศึกษา ๐๘ ๙๖๐๐ ๗๙๑๐

ที่ ศธ ๐๕๒๒.๑๖ (บ)/๑๗๗

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๘ พฤษภาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย
เรียน อาจารย์จันทร์ฉาย ศรีขวัญ
สิ่งที่ส่งมาด้วยโครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนางสาวกวิณทิพย์ บุญท้อ นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน วิชาเอกสังคมศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง ผลของการจัดการเรียนรู้โดยการทำโครงการ เรื่องระยองของเราที่มีต่อเจตคติในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ โรงเรียนชำนาญสามัคคีวิทยา ตามโครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลและได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านความตรงตามเนื้อหา, ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการศึกษาค้นคว้าอิสระของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวิวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา
โทร. ๐-๒๕๐๔-๘๕๐๕
โทรสาร. ๐-๒๕๐๓-๓๕๖๖-๗
เบอร์โทรศัพท์นักศึกษา ๐๘ ๙๖๐๐ ๗๙๑๐

ที่ ศธ ๐๕๒๒.๑๖ (ป)/๑๗๗

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๘ พฤษภาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน อาจารย์สุภาพร แจ่มกระจ่าง

สิ่งที่ส่งมาด้วยโครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนางสาวกวิณทิพย์ บุญห่อ นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน วิชาเอกสังคมศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง ผลของการจัดการเรียนรู้โดยการทำโครงการ เรื่องระยองของเราที่มีต่อเจตคติในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ โรงเรียนชำนาญสามัคคีวิทยา ตามโครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลและได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระไว้ชิ้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้าน ความตรงตามเนื้อหา, ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการศึกษาค้นคว้าอิสระของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. ๐-๒๕๐๔-๘๕๐๕

โทรสาร. ๐-๒๕๐๓-๓๕๖๖-๗

เบอร์โทรศัพท์นักศึกษา ๐๘ ๙๖๐๐ ๗๙๑๐

ภาคผนวก ข

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
แบบวัดเจตคติในการการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น

แบบวัดเจตคติในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น

คำอธิบาย

1. ให้นักเรียนเขียนชื่อ-นามสกุล และเลขที่ ของตนเองไว้ส่วนบนของแบบวัดให้เรียบร้อย
2. แบบวัดเจตคตินี้มีทั้งหมด 2 ตอน

ตอนที่ 1 แบบมาตรประมาณวัด จำนวน 25 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบคำถามปลายเปิด จำนวน 1 ข้อ

คำชี้แจง

ตอนที่ 1 แบบมาตรประมาณวัด

1. ให้นักเรียนเลือกค่าน้ำหนักโดยทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องค่าน้ำหนักตรงกับเจตคติของนักเรียนมากที่สุด จาก 4-1 โดยค่า 4 คือค่าน้ำหนักมากที่สุด และ 1 คือค่าน้ำหนักน้อยที่สุด
2. เลือกค่าน้ำหนักที่ตรงกับเจตคติของนักเรียนมากที่สุดได้เพียง 1 ค่า

มากที่สุด	ค่าน้ำหนัก	4
มาก	ค่าน้ำหนัก	3
น้อย	ค่าน้ำหนัก	2
น้อยที่สุด	ค่าน้ำหนัก	1

ตอนที่ 2 แบบคำถามปลายเปิด

ให้นักเรียนเขียนคำตอบเป็นความเรียง

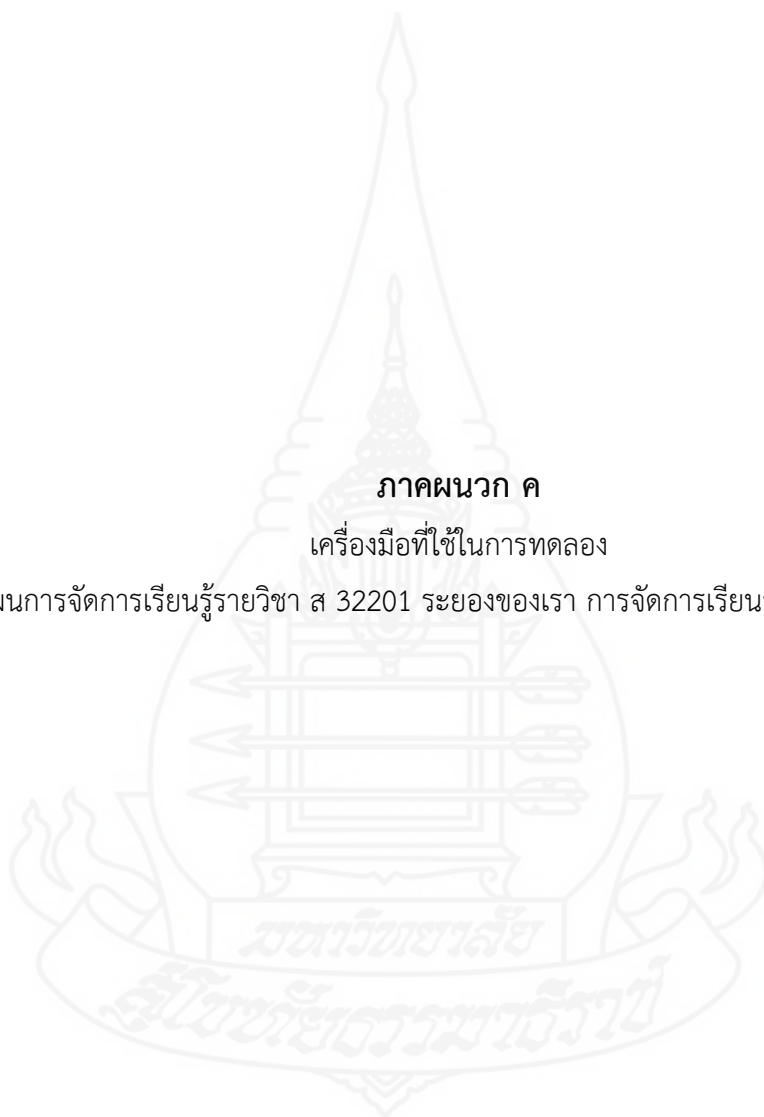
ชื่อ-นามสกุล..... ชั้น..... เลขที่.....

แบบวัดเจตคติในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น

ตอนที่ 1 แบบมาตราประมาณวัด จำนวน 25 ข้อ

ข้อ	คำถาม	ค่าน้ำหนัก			
		4	3	2	1
1.	การอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นหน้าที่ของนักเรียนทุกคน				
2.	ฉันเต็มใจเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น				
3.	การอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นต้องอาศัยความร่วมมือจากหลาย ๆ ฝ่ายในชุมชน				
4.	การอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นไม่ใช่หน้าที่ของฉันโดยตรง				
5.	ฉันต้องการมีส่วนร่วมในการเชิญชวนให้คนในชุมชนเกิดความรักและหวงแหนวัฒนธรรมท้องถิ่นของตนเอง				
6.	การอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นไม่จำเป็นต้องเป็นหน้าที่ของทุกคนในชุมชน				
7.	ฉันพอใจที่จะได้ร่วมอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น				
8.	ฉันมีความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นของชุมชน				
9.	ฉันภูมิใจที่มีส่วนร่วมในการเผยแพร่วัฒนธรรมท้องถิ่นให้นักท่องเที่ยว				
10.	วัฒนธรรมดั้งเดิมเป็นส่วนหนึ่งที่แสดงความเป็นท้องถิ่นของเรา				
11.	ฉันคิดว่าการรักษาเอกลักษณ์ของชาติไม่ใช่การอนุรักษ์วัฒนธรรม				
12.	ฉันคิดว่าไม่ว่าจะในท้องถิ่นใดก็ตามจะมีลักษณะของวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกันเสมอ				
13.	วัฒนธรรมท้องถิ่นที่งดงามมีคุณค่าต่อชาติไทย				
14.	ฉันคิดว่าทุกคนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ท้องถิ่นเป็นบุคคลที่นำชื่นชมทั้งสิ้น				
15.	ฉันชื่นชมชุมชนต้นแบบที่มีแนวทางในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น				
16.	ผู้นำชุมชนที่มีแนวทางในการอนุรักษ์สอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นผู้นำที่น่ายกย่อง				
17.	ฉันคิดว่าการปลูกฝังจิตสำนึกกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นควรที่จะกระทำควบคู่กันไป				
18.	ฉันต้องการเป็นส่วนหนึ่งในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น				
19.	ฉันเต็มใจที่จะร่วมอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นให้คงอยู่ต่อไป				
20.	การอนุรักษ์วัฒนธรรมดั้งเดิมมีส่วนทำให้ชุมชนล้ำหลังได้				
21.	การอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นยังคงต้องมีทั้งการรักษา การพัฒนาและปรับปรุงเปลี่ยนแปลง				
22.	ฉันคิดว่าการที่วัฒนธรรมยังคงอยู่นั้นไม่เกี่ยวข้องกับการยอมรับและรู้เท่าทันทางวัฒนธรรมท้องถิ่น				
23.	ฉันต้องการพัฒนาวัฒนธรรมท้องถิ่นของตนเองให้มีคุณค่าและน่าสนใจมากขึ้น				
24.	คนในชุมชนทุกคนควรมีความรู้ เห็นคุณค่า และสืบทอดวัฒนธรรมให้กับลูกหลาน				
25.	ฉันคิดว่าคนในชุมชนต้องสร้างจิตสำนึกที่ดีในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นให้ลูกหลาน				

ภาคผนวก ค
เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง
แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชา ส 32201 ระยองของเรา การจัดการเรียนรู้โดยวิธีโครงการ

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง วัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นของจังหวัดระยอง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ขั้นตอนการกำหนดปัญหา
วิชา ระยองของเรา ส 32201
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 เวลา 2 คาบ

สาระสำคัญ

การจัดการเรียนรู้โดยการวิเคราะห์โครงงานเป็นการสอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ได้ลงมือปฏิบัติจริงในลักษณะของการศึกษา สำรวจ ค้นคว้า สืบเสาะหาความรู้ โดยมีครูเป็นผู้คอยกระตุ้นแนะนำและให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด อาจจะทำเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่มก็ได้ แต่จะเน้นที่กระบวนการและความรู้ที่ผู้เรียนได้รับตามจุดประสงค์ที่กำหนดแล้วนำเสนอผลงาน ซึ่งการกำหนดปัญหาหรือชื่อโครงงานนั้นเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจในปัญหาและเป็นจุดดึงดูดความสนใจของผู้อ่านโครงงาน จึงจำเป็นต้องตั้งชื่อให้เหมาะสมชัดเจนและเข้าใจง่าย

จุดประสงค์การเรียนรู้

นักเรียนสามารถ

ด้านความรู้

1. อธิบายถึงวัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่น
2. อธิบายขั้นตอนและกระบวนการจัดทำโครงงานได้
3. นักเรียนสามารถกำหนดชื่อโครงงานและวัตถุประสงค์โครงงานได้

ด้านทักษะ

4. วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นของจังหวัดระยองได้
5. การนำเสนอผลงานอย่างสร้างสรรค์

ด้านเจตคติ

6. เห็นความสำคัญของวัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นในจังหวัดระยอง

ด้านคุณลักษณะ

7. ทำงานร่วมกับผู้อื่น
8. ยอมรับฟังความคิดเห็น

สาระการเรียนรู้

1. ความหมายและความสำคัญของวัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่น
2. ความหมายและประเภทของโครงการ
3. การกำหนดปัญหาโครงการและวัตถุประสงค์ของโครงการ

หลักฐานการเรียนรู้

ชิ้นงาน

1. ใบงาน เรื่องการตั้งชื่อโครงการและการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ

ภาระงาน

1. การนำเสนอใบงาน เรื่องการตั้งชื่อโครงการและการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำ (20 นาที)

1. ครูให้นักเรียนดูวีดิทัศน์เรื่อง วัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นของจังหวัดระยอง
2. นักเรียนและครูร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นในจังหวัดระยอง โดยครูใช้คำถามกับนักเรียนดังนี้
 - นักเรียนรู้จักวัฒนธรรมท้องถิ่น และภูมิปัญญาท้องถิ่นใดบ้างในจังหวัดระยอง
 - นักเรียนคิดว่าวัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นมีความสำคัญและมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร พร้อมเสนอแนวทางในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่หลากหลาย
3. นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นถึงความสำคัญของวัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นในระยอง
4. นักเรียนและครูร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับโครงการ โดยครูใช้คำถามกับนักเรียนดังนี้
 - โครงการหมายถึงอะไร
 - ประเภทของโครงการมีอะไรบ้าง
 - การกำหนดปัญหาของโครงการและการตั้งชื่อโครงการเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นของจังหวัดระยอง
5. นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคำถามที่ครูใช้ถามเกี่ยวกับโครงการ
6. ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบร่วมกัน
7. นักเรียนทำแบบวัดเจตคติในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นก่อนเรียน

ขั้นสอน (60 นาที)

8. แบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม ๆ ละเท่า ๆ กัน ในลักษณะความสามารถทั้งเก่ง ปานกลางและอ่อน

9. แต่ละกลุ่มเลือกประธานและเลขานุการ

10. ครูบรรยายขั้นตอนการจัดทำโครงการประกอบสื่อ POWER POINT เรื่องขั้นตอนการจัดทำโครงการ โดยใช้คำถามกระตุ้นความสนใจพร้อมยกตัวอย่างกระบวนการจัดทำโครงการในแต่ละขั้นตอน เพื่อให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์

11. นักเรียนแต่ละกลุ่มและครูร่วมกันสนทนาในการกำหนดปัญหาเพื่อตั้งชื่อโครงการตามที่สมาชิกในกลุ่มของตนสนใจและกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยมีครูคอยอธิบายเพิ่มเติมในส่วนที่นักเรียนยังไม่เข้าใจ โดยครูเน้นย้ำในเรื่องวัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นในจังหวัดระยอง รวมถึงการเปลี่ยนแปลงของสังคมและวัฒนธรรม เพื่อที่จะได้นำไปใช้ในการจัดทำโครงการต่อไป

12. นักเรียนแต่ละกลุ่มรับใบงาน เรื่องการตั้งชื่อโครงการและการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการและร่วมกันระดมสมองเพื่อสรุปปัญหาของโครงการและการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยกำหนดชื่อของโครงการและวัตถุประสงค์ของโครงการลงในใบงานของแต่ละกลุ่ม

13. นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนนำเสนอผลงานกลุ่มหน้าชั้นเรียน

14. นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งใบงานให้ครูประเมิน

ขั้นสรุป (20 นาที)

15. นักเรียนและครูร่วมกันสรุปความรู้ โดยการแลกเปลี่ยนกันถาม-ตอบ ถึงที่มาและความสำคัญในการตั้งชื่อโครงการของแต่ละกลุ่มพร้อมเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

สื่อ

1. สื่อ POWER POINT เรื่องขั้นตอนการจัดทำโครงการ
2. ตัวอย่างโครงการเกี่ยวกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น

แหล่งการเรียนรู้

1. ห้องสมุดโรงเรียนชำนาญสามัคคีวิทยา
2. ห้องคอมพิวเตอร์โรงเรียนชำนาญสามัคคีวิทยา
3. แหล่งเรียนรู้ในชุมชนจังหวัดระยอง

การวัดและประเมินผล

1. ด้านความรู้		
กิจกรรม/พฤติกรรมผลงาน ที่ต้องการประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ
1. อธิบายถึงวัฒนธรรมท้องถิ่นและ ภูมิปัญญาท้องถิ่น	- การตอบคำถาม	- ข้อคำถาม
2. อธิบายขั้นตอนและกระบวนการ จัดทำโครงการได้		
3. นักเรียนสามารถกำหนดชื่อ โครงการและวัตถุประสงค์โครงการ ได้	- การตรวจการกำหนดชื่อ และวัตถุประสงค์โครงการ	- ใบงานเรื่อง การตั้งชื่อ โครงการและการกำหนด วัตถุประสงค์ของโครงการ
2. ด้านทักษะ		
กิจกรรม/พฤติกรรมผลงาน ที่ต้องการประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ
4. วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงทาง วัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิปัญญา ท้องถิ่นของจังหวัดระยองได้	- การตรวจการวิเคราะห์	- ใบงานเรื่อง การตั้งชื่อ โครงการและการกำหนด วัตถุประสงค์ของโครงการ
5. การนำเสนอผลงานอย่าง สร้างสรรค์	- การตรวจผลงาน	
3. ด้านเจตคติ		
กิจกรรม/พฤติกรรมผลงาน ที่ต้องการประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ
6. เห็นความสำคัญของวัฒนธรรม ท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นใน จังหวัดระยอง	- การสังเกตพฤติกรรม นักเรียน	- แบบบันทึกการสังเกต
4. ด้านคุณลักษณะ		
กิจกรรม/พฤติกรรมผลงาน ที่ต้องการประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ
7. การทำงานร่วมกับผู้อื่น	- การสังเกตพฤติกรรม นักเรียน	- แบบบันทึกการสังเกต
8. ยอมรับฟังความคิดเห็น		

เกณฑ์การวัดและประเมิน

เกณฑ์/ประเมิน	ดี	พอใช้	ปรับปรุง
- การตอบคำถาม	นักเรียนมากกว่าร้อยละ 70 ตอบคำถามถูกต้อง	นักเรียนร้อยละ 40-70 ตอบคำถามถูกต้อง	นักเรียนน้อยกว่าร้อยละ 40 ตอบคำถามถูกต้อง
- การทำงานที่ได้รับมอบหมาย	ทำงานที่ได้รับมอบหมายครบถ้วนภายในคาบ	ทำงานที่ได้รับมอบหมายครบถ้วนภายใน 1 สัปดาห์	ทำงานที่ได้รับมอบหมายครบถ้วนเกิน 1 สัปดาห์
- การทำงานกลุ่ม	สมาชิกทุกคนทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายมากกว่าร้อยละ 70	สมาชิกบางคนทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายร้อยละ 50-70	สมาชิกบางคนทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายน้อยกว่าร้อยละ 50
- การเขียนสะท้อนคิด	วิเคราะห์สาเหตุของการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่น มีเหตุผลมากกว่าร้อยละ 70	วิเคราะห์สาเหตุของการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่น มีเหตุผลร้อยละ 40 - 70	วิเคราะห์สาเหตุของการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่น มีเหตุผลน้อยกว่าร้อยละ 40
- การทำใบงาน	เนื้อหา ภาษา ความคิดสร้างสรรค์และการนำเสนอถูกต้องเหมาะสม	เนื้อหา ภาษา ความคิดสร้างสรรค์เหมาะสมแต่การนำเสนอพอใช้	เนื้อหา ภาษา เหมาะสมแต่ความคิดสร้างสรรค์การนำเสนอยังต้องปรับปรุง

บันทึกหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แนวทางแก้ไขปัญหา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ใบงานที่ 1

เรื่อง การตั้งชื่อโครงการและการกำหนดวัตถุประสงค์

ผลการเรียนรู้ : นักเรียนสามารถตั้งชื่อโครงการและกำหนดวัตถุประสงค์โครงการได้

ชื่อกลุ่ม.....

สมาชิกในกลุ่ม

- 1..... 2.....
- 3..... 4.....
- 5..... 6.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันระดมความคิดโดยการสำรวจสภาพท้องถิ่นของตน เพื่อศึกษาหาหรือ
และร่วมลงความคิดเห็นในการตั้งชื่อโครงการ พร้อมเขียนบรรยายที่มาและความสำคัญของโครงการและ
วัตถุประสงค์ของโครงการ

- 1. ชื่อโครงการ.....
- 2. ที่มาและความสำคัญของโครงการ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- 3. วัตถุประสงค์ของโครงการ
-
-
-
-
-

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง วัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นของจังหวัดระยอง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องขั้นตอนการตั้งสมมติฐาน
วิชา ระยองของเรา ส 32201
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 เวลา 2 คาบ

สาระสำคัญ

สมมติฐาน คือ การเดาคำตอบหรือคาดเดาคำตอบไว้ล่วงหน้าก่อนการศึกษาและเก็บข้อมูลเพื่อจัดทำโครงการงาน

จุดประสงค์การเรียนรู้

นักเรียนสามารถ

ด้านความรู้

1. อธิบายความหมายของสมมติฐานของการศึกษาโครงการได้อย่างถูกต้อง
2. สามารถตั้งคำถามและเดาคำตอบได้
3. สามารถตั้งสมมติฐานได้

ด้านทักษะ

4. ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
5. การนำเสนอผลงานอย่างสร้างสรรค์

ด้านเจตคติ

6. บอกความตั้งใจในการทำโครงการเพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นได้

ด้านคุณลักษณะ

7. ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
8. ยอมรับฟังความคิดเห็น

สาระการเรียนรู้

1. ความหมายของสมมติฐาน
2. การตั้งสมมติฐาน

หลักการการเรียนรู้

ชิ้นงาน

1. ใบงานเรื่อง การตั้งสมมติฐานของโครงการงาน

ภาระงาน

1. การนำเสนอใบงานเรื่อง การตั้งสมมติฐานของโครงการงาน

กิจกรรมการเรียนรู้

ชั้นนำ (15 นาที)

1. นักเรียนและครูร่วมกันสนทนาทบทวนเกี่ยวกับการตั้งชื่อโครงการและวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยการถามตอบ จากตัวอย่างโครงการที่ครูนำเสนอ รวมถึงโครงการและวัตถุประสงค์ของโครงการในแต่ละกลุ่ม
2. นักเรียนและครูร่วมกันสนทนาในเรื่องสมมติฐานของโครงการ โดยครูใช้คำถามกับนักเรียนดังนี้

- ชุมชนปากน้ำประแสร์จัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมท้องถิ่นตลอดปี ได้แก่อะไรบ้าง

3. นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นอย่างหลากหลายและร่วมกันตอบคำถาม
4. ครูแนะนำว่าคำตอบที่นักเรียนช่วยกันตอบนั้น คือสมมติฐานนั่นเอง
5. ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนรับทราบร่วมกัน

ขั้นสอน (70 นาที)

6. นักเรียนแต่ละกลุ่มจำนวน 4 กลุ่ม จากการแบ่งกลุ่มในช่วงที่แล้ว ส่งตัวแทนออกมาอธิบายความรู้ เรื่องการตั้งสมมติฐาน
7. นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันศึกษาความรู้จากใบความรู้ ตามหัวข้อดังนี้
 - ความหมายของสมมติฐาน
 - การตั้งคำถามและเดาคำตอบ
8. ครูสังเกตพฤติกรรมและคอยชี้แนะพร้อมอธิบายเพิ่มเติมในส่วนที่นักเรียนแต่ละกลุ่มยังไม่เข้าใจ และควรเชื่อมโยงเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการในแต่ละกลุ่ม
9. นักเรียนแต่ละกลุ่มรับใบงาน เรื่องการตั้งสมมติฐานโครงการ
10. นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันระดมสมองและทำกิจกรรมตามใบงาน
11. นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานกลุ่ม เรื่องการตั้งสมมติฐานหน้าชั้นเรียน พร้อมส่งใบงานให้ครูจนครบทุกกลุ่ม

ขั้นสรุป (15 นาที)

12. นักเรียนและครูร่วมกันสรุปความรู้ โดยการแลกเปลี่ยนกันถาม-ตอบ ตามหัวข้อต่อไปนี้
 - ความหมายของสมมติฐาน
 - การตั้งคำถามและการเดาคำตอบ

สื่อ/แหล่งเรียนรู้

สื่อ

1. ใบความรู้เรื่อง การตั้งสมมติฐาน
2. ตัวอย่างโครงงานเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่น

แหล่งเรียนรู้

1. ห้องสมุดโรงเรียนชำนาญสามัคคีวิทยา
2. ห้องคอมพิวเตอร์โรงเรียนชำนาญสามัคคีวิทยา

การวัดและประเมินผล

1. ด้านความรู้		
กิจกรรม/พฤติกรรมผลงาน ที่ต้องการประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ
1. อธิบายความหมายของ สมมติฐานของการศึกษาโครงงาน ได้อย่างถูกต้อง	- การตอบคำถาม	- ข้อคำถาม
2. สามารถตั้งคำถามและเดา คำตอบได้		
3. สามารถตั้งสมมติฐานได้	- การตรวจผลงาน	- ใบงานเรื่อง การ ตั้งสมมติฐานโครงงาน
2. ด้านทักษะ		
กิจกรรม/พฤติกรรมผลงาน ที่ต้องการประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ
4. ทักษะการคิดอย่างมี วิจารณญาณ	- การตรวจผลงาน	- ใบงานเรื่อง การ ตั้งสมมติฐานโครงงาน
5. การนำเสนอผลงานอย่าง สร้างสรรค์		

3. ด้านเจตคติ		
กิจกรรม/พฤติกรรมผลงาน ที่ต้องการประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ
6. บอกความตั้งใจในการทำ โครงการเพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรม ท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นได้	- การตรวจผลงาน	- ใบงานเรื่อง การ ตั้งสมมติฐานโครงการ
3. ด้านคุณลักษณะ		
กิจกรรม/พฤติกรรมผลงาน ที่ต้องการประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ
7. ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ 8. ยอมรับฟังความคิดเห็น	- การสังเกตพฤติกรรม นักเรียน	- แบบบันทึกการสังเกต

เกณฑ์การวัดและประเมิน

เกณฑ์/ประเมิน	ดี	พอใช้	ปรับปรุง
- การตอบคำถาม	นักเรียนมากกว่าร้อยละ 70 ตอบคำถามถูกต้อง	นักเรียนร้อยละ 40-70 ตอบคำถามถูกต้อง	นักเรียนน้อยกว่าร้อยละ 40 ตอบคำถาม ถูกต้อง
- การทำงานที่ได้รับ มอบหมาย	ทำงานที่ได้รับมอบหมาย ครบถ้วนภายในคาบ	ทำงานที่ได้รับมอบหมาย ครบถ้วนภายใน 1 สัปดาห์	ทำงานที่ได้รับ มอบหมายครบถ้วน เกิน 1 สัปดาห์
- การทำงานกลุ่ม	สมาชิกทุกคนทำหน้าที่ที่ ได้รับมอบหมายมากกว่า ร้อยละ 70	สมาชิกบางคนทำหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมายร้อยละ 50-70	สมาชิกบางคนทำ หน้าที่ที่ได้รับ มอบหมายน้อยกว่า ร้อยละ 50
- การทำใบงาน	เนื้อหา ภาษา ความคิด สร้างสรรค์และการ นำเสนอถูกต้อง เหมาะสม	เนื้อหา ภาษา ความคิด สร้างสรรค์เหมาะสมแต่ การนำเสนอพอใช้	เนื้อหา ภาษา เหมาะสมแต่ความคิด สร้างสรรค์และการ นำเสนอยังต้อง ปรับปรุง

บันทึกหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แนวทางแก้ไขปัญหา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง วัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นของจังหวัดระยอง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องขั้นตอนการศึกษาข้อมูล
วิชา ระยองของเรา ส 32201
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 เวลา 2 คาบ

สาระสำคัญ

วิธีการศึกษาข้อมูลและแหล่งศึกษาข้อมูล เป็นการศึกษาขั้นตอนและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และวางแผนในการหาแหล่งข้อมูลเพื่อใช้ในการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูล

จุดประสงค์การเรียนรู้

นักเรียนสามารถ

ด้านความรู้

1. สามารถอธิบายวิธีการศึกษาข้อมูลและแหล่งศึกษาข้อมูลได้อย่างถูกต้อง
2. สามารถกำหนดขั้นตอนและวิธีการศึกษาข้อมูลและแหล่งศึกษาข้อมูลได้

ด้านทักษะ

3. สามารถเลือกแหล่งที่จะทำการศึกษาได้อย่างเหมาะสม
4. การนำเสนอผลงานอย่างสร้างสรรค์

ด้านเจตคติ

5. ภูมิใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนในการทำโครงการ

ด้านคุณลักษณะ

6. ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
7. ยอมรับฟังความคิดเห็น

สาระการเรียนรู้

1. ความหมายของวิธีการศึกษาข้อมูล
2. ขั้นตอนการศึกษาข้อมูล
3. แหล่งข้อมูลในการศึกษาและรวบรวมข้อมูล

หลักฐานการเรียนรู้

ชิ้นงาน

ใบงานเรื่อง ขั้นตอนการศึกษาข้อมูลและแหล่งศึกษาข้อมูล

ภาระงาน

การนำเสนอใบงานเรื่อง ขั้นตอนการศึกษาข้อมูลและแหล่งศึกษาข้อมูล

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำ (15 นาที)

1. นักเรียนและครูร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับการตั้งสมมติฐานของโครงการ โดยการตอบคำถามโดยครูแจกตัวอย่างโครงการแก่นักเรียน

2. นักเรียนและครูร่วมกันสนทนาโดยครูใช้คำถามเกี่ยวกับความสำคัญของโครงการแต่ละกลุ่ม และในเรื่องวิธีการขั้นตอนในการศึกษาข้อมูลและแหล่งศึกษาข้อมูล โดยศึกษาจากตัวอย่างโครงการ และนักเรียนร่วมกันตอบคำถามดังนี้

- นักเรียนมีความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ตนเลือกมาทำโครงการอย่างไรบ้าง

- วิธีการและขั้นตอนการศึกษาข้อมูลคืออะไร

- ถ้านักเรียนเลือกโครงการเรื่อง ประเพณีทอดผ้าป่ากลางน้ำ นักเรียนจะเลือกวิธีศึกษาด้วยวิธีการใดและมีขั้นตอนอย่างไรในการศึกษาข้อมูล พร้อมทั้งจะศึกษาจากแหล่งใด

3. นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นโดยการตอบคำถามในข้อที่ 2 อย่างหลากหลาย

4. ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนรับทราบร่วมกัน

ขั้นสอน (70 นาที)

5. นักเรียนแต่ละกลุ่มจำนวน 4 กลุ่ม ส่งตัวแทนออกมาจับใบความรู้ เรื่องวิธีการและขั้นตอนในการศึกษาข้อมูล

6. นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษาใบความรู้ ในหัวข้อดังนี้

- ความหมายของวิธีการศึกษาข้อมูล

- วิธีการและขั้นตอนในการศึกษาข้อมูล

7. ครูบรรยายประกอบสื่อวีดิทัศน์เรื่อง แหล่งศึกษาข้อมูลในจังหวัดระยองที่หลากหลายเพื่อให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ในการหาแหล่งศึกษาข้อมูลที่เหมาะสมมากที่สุด

8. นักเรียนแต่ละกลุ่มรับใบงานเรื่อง ขั้นตอนการศึกษาข้อมูลและแหล่งศึกษาข้อมูล

9. ครูคอยชี้แนะและอธิบายเพิ่มเติมในส่วนที่นักเรียนยังไม่เข้าใจ เพื่อให้นักเรียนเข้าใจวิธีการและขั้นตอนในการศึกษาข้อมูล พร้อมทั้งแหล่งในการศึกษาข้อมูลที่เหมาะสม

10. นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันระดมสมอง และทำกิจกรรมตามใบงาน

11. นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนกลุ่มมานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน และส่งใบงาน

ขั้นสรุป (15 นาที)

12. นักเรียนและครูสรุปร่วมกันสรุปความรู้โดยการแลกเปลี่ยนกันถาม-ตอบ ตามหัวข้อต่อไปนี้

- ความหมายของวิธีการศึกษาข้อมูล
- วิธีการและขั้นตอนในการศึกษาข้อมูล
- แหล่งศึกษาข้อมูล

สื่อ/แหล่งเรียนรู้

สื่อ

1. สื่อวีดิทัศน์ เรื่องแหล่งศึกษาข้อมูลในจังหวัดระยอง
2. ตัวอย่างโครงงาน

แหล่งเรียนรู้

1. ห้องสมุดโรงเรียนชำนาญสามัคคีวิทยา
2. ห้องสมุดคอมพิวเตอร์โรงเรียนชำนาญสามัคคีวิทยา
3. แหล่งเรียนรู้ในชุมชนจังหวัดระยอง

การวัดและประเมินผล

1. ด้านความรู้		
กิจกรรม/พฤติกรรมผลงาน ที่ต้องการประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ
1. สามารถอธิบายวิธีการศึกษา ข้อมูลและแหล่งศึกษาข้อมูลได้ อย่างถูกต้อง	- การตอบคำถาม	- ข้อคำถาม
2. สามารถกำหนดขั้นตอนและวิธี การศึกษาข้อมูลและแหล่งศึกษา ข้อมูลได้	- การตรวจผลงาน	- ใบงานเรื่อง ขั้นตอน การศึกษาข้อมูลและแหล่ง ศึกษาข้อมูล

2. ด้านทักษะ		
กิจกรรม/พฤติกรรมผลงาน ที่ต้องการประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ
3. สามารถเลือกแหล่งที่จะ ทำการศึกษาได้อย่างเหมาะสม 4. การนำเสนอผลงานอย่าง สร้างสรรค์	- การตรวจผลงาน	- ใบงานเรื่อง ขั้นตอน การศึกษาข้อมูลและแหล่ง ศึกษาข้อมูล
3. ด้านเจตคติ		
กิจกรรม/พฤติกรรมผลงาน ที่ต้องการประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ
5. ภูมิใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นและ ภูมิใจปัญหาท้องถิ่นของตนในการทำ โครงการ	- การตอบคำถาม	- ข้อคำถาม
4. ด้านคุณลักษณะ		
กิจกรรม/พฤติกรรมผลงาน ที่ต้องการประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ
6. ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ 7. ยอมรับฟังความคิดเห็น	- การสังเกตพฤติกรรม นักเรียน	- แบบบันทึกการสังเกต

เกณฑ์การวัดและประเมิน

เกณฑ์/ประเมิน	ดี	พอใช้	ปรับปรุง
- การตอบคำถาม	นักเรียนมากกว่าร้อยละ 70 ตอบคำถามถูกต้อง	นักเรียนร้อยละ 40-70 ตอบคำถามถูกต้อง	นักเรียนน้อยกว่าร้อยละ 40 ตอบคำถามถูกต้อง
- การทำงานที่ได้รับมอบหมาย	ทำงานที่ได้รับมอบหมายครบถ้วนภายในคาบ	ทำงานที่ได้รับมอบหมายครบถ้วนภายใน 1 สัปดาห์	ทำงานที่ได้รับมอบหมายครบถ้วนเกิน 1 สัปดาห์
- การทำงานกลุ่ม	สมาชิกทุกคนทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายมากกว่าร้อยละ 70	สมาชิกบางคนทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายร้อยละ 50-70	สมาชิกบางคนทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายน้อยกว่าร้อยละ 50
- การทำใบงาน	เนื้อหา ภาษา ความคิดสร้างสรรค์และการนำเสนอถูกต้องเหมาะสม	เนื้อหา ภาษา ความคิดสร้างสรรค์เหมาะสมแต่การนำเสนอพอใช้	เนื้อหา ภาษา เหมาะสมแต่ความคิดสร้างสรรค์และการนำเสนอยังต้องปรับปรุง

บันทึกหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แนวทางแก้ไขปัญหา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

.....

ใบงานที่ 3

เรื่อง ขั้นตอนการศึกษาข้อมูลและแหล่งศึกษาข้อมูล

ผลการเรียนรู้ : นักเรียนสามารถกำหนดขั้นตอนและวิธีการศึกษาข้อมูลและแหล่งศึกษาข้อมูลได้

ชื่อกลุ่ม.....

สมาชิกในกลุ่ม

1..... 2.....

3..... 4.....

5..... 6.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันระดมความคิดโดยการกำหนดขั้นตอนการศึกษาข้อมูลพร้อมกำหนดแหล่งศึกษาข้อมูลในชุมชนของตนเองตามความเหมาะสม และส่งตัวแทนมานำเสนอหน้าชั้นเรียน

1. ชื่อโครงการ.....
2. ขั้นตอนการศึกษาข้อมูล

...แหล่งศึกษาข้อมูลในชุมชน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง วัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นของจังหวัดระยอง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่องขั้นตอนการลงมือดำเนินการ(รวบรวมข้อมูล)

วิชา ระยองของเรา ส 32201

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 เวลา 2 คาบ

สาระสำคัญ

การลงมือดำเนินการ(รวบรวมข้อมูล) เป็นขั้นตอนสำคัญอีกขั้นตอนหนึ่งของการจัดทำโครงการ ถ้าหากผู้เรียนได้รู้จักวิธีดำเนินการ การเก็บรวบรวมข้อมูลที่ดีแล้วจะทำให้การปฏิบัติกิจกรรมโครงการสามารถดำเนินไปได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์และเกิดประโยชน์สูงสุด

จุดประสงค์การเรียนรู้

นักเรียนสามารถ

ด้านความรู้

1. สามารถอธิบายขั้นตอนการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

ด้านทักษะ

2. สามารถบันทึกผลข้อมูลจากการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลได้
3. การนำเสนอผลงานอย่างสร้างสรรค์

ด้านเจตคติ

4. เห็นคุณค่าของขั้นตอนการลงมือดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

ด้านคุณลักษณะ

5. ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
6. ยอมรับฟังความคิดเห็น

สาระการเรียนรู้

การลงมือดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

หลักฐานการเรียนรู้

ชิ้นงาน

ใบงานเรื่อง การลงมือดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

ภาระงาน

การนำเสนอใบงานเรื่อง การลงมือดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำ (15 นาที)

1. นักเรียนและครูร่วมกันสนทนาทบทวนความรู้ในช่วงที่ผ่านมาโดยการใช้คำถามกับนักเรียน ดังนี้

- การลงมือดำเนินการคืออะไร
- ขั้นตอนการลงมือดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีความสำคัญและคุณค่าต่อการศึกษ

โครงการอย่างไร

- ถ้านักเรียนเลือกโครงการเรื่อง ประเพณีทอดผ้าป่ากลางน้ำ นักเรียนจะเลือกวิธีการลงมือดำเนินการด้วยวิธีการใดและนักเรียนจะศึกษาจากแหล่งศึกษาใด

2. นักเรียนและครูร่วมกันสรุปทบทวนเพื่อเชื่อมโยงเข้าสู่บทเรียนใหม่ จากตัวอย่างโครงการที่ศึกษา

3. ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนรับทราบร่วมกัน

ขั้นสอน (70 นาที)

4. นักเรียนแต่ละกลุ่มรับใบความรู้เรื่อง การลงมือดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

5. นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันศึกษาความรู้จากใบความรู้ ตามหัวข้อดังต่อไปนี้

- การลงมือดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

6. ครูคอยชี้แนะให้กำลังใจและอธิบายเพิ่มเติมในส่วนที่นักเรียนยังไม่เข้าใจ

7. นักเรียนแต่ละกลุ่มรับใบงานเรื่อง การลงมือดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

8. นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันลงพื้นที่เพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในชุมชนที่สอดคล้องกับโครงการของกลุ่มตนเอง และบันทึกข้อมูลลงในใบงานดังกล่าว โดยใช้ช่วงเวลาหลังจากการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน (ในวันเสาร์-วันอาทิตย์) โดยครูจะชี้แจงรายละเอียดในเวลาที่เหมาะสมให้กับนักเรียนก่อนการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูล

9. นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนมานำเสนอผลงานกลุ่มหน้าชั้นเรียน และส่งใบงานทุกกลุ่ม

ขั้นสรุป (15 นาที)

10. นักเรียนและครูร่วมกันสรุปความรู้ที่ได้จากการลงพื้นที่ศึกษาและเก็บข้อมูลในชุมชน โดยการแลกเปลี่ยนกันถาม-ตอบ ในหัวข้อการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลของแต่ละกลุ่ม

สื่อ/แหล่งเรียนรู้

สื่อ

1. ตัวอย่างโครงการ
2. ใบความรู้เรื่อง การลงมือดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

แหล่งเรียนรู้

1. ห้องสมุดโรงเรียนชำนาญสามัคคีวิทยา
2. ห้องคอมพิวเตอร์โรงเรียนชำนาญสามัคคีวิทยา
3. แหล่งเรียนรู้ในชุมชนจังหวัดระยอง

การวัดและประเมินผล

1. ด้านความรู้		
กิจกรรม/พฤติกรรมผลงาน ที่ต้องการประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ
1. สามารถอธิบายขั้นตอนการ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล	- การตอบคำถาม	- ข้อคำถาม
2. ด้านทักษะ		
กิจกรรม/พฤติกรรมผลงาน ที่ต้องการประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ
2. สามารถบันทึกผลข้อมูลจากการ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ 3. การนำเสนอผลงานอย่าง สร้างสรรค์	- การตรวจผลงาน	- ใบงานเรื่อง การลงมือ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ด้านเจตคติ		
กิจกรรม/พฤติกรรมผลงาน ที่ต้องการประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ
4. เห็นคุณค่าของขั้นตอนการลงมือ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล	- การตอบคำถาม	- ข้อคำถาม

4. ด้านคุณลักษณะ		
กิจกรรม/พฤติกรรมผลงาน ที่ต้องการประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ
5. ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ 6. ยอมรับฟังความคิดเห็น	- การสังเกตพฤติกรรม นักเรียน	- แบบบันทึกการสังเกต

เกณฑ์การวัดและประเมิน

เกณฑ์/ประเมิน	ดี	พอใช้	ปรับปรุง
- การตอบคำถาม	นักเรียนมากกว่าร้อยละ 70 ตอบคำถามถูกต้อง	นักเรียนร้อยละ 40-70 ตอบคำถามถูกต้อง	นักเรียนน้อยกว่าร้อยละ 40 ตอบคำถามถูกต้อง
- การทำใบงาน	การศึกษาหาความรู้ได้ อย่างถูกต้องเหมาะสม มี เหตุผลมากกว่าร้อยละ 70	การศึกษาหาความรู้ได้ อย่างถูกต้องเหมาะสม มี เหตุผลร้อยละ 40 - 70	การศึกษาหาความรู้ได้ อย่างถูกต้องเหมาะสม มีเหตุผลน้อยกว่าร้อยละ 40
- การทำงานที่ได้รับ มอบหมาย	ทำงานที่ได้รับมอบหมาย ครบถ้วนภายในคาบ	ทำงานที่ได้รับมอบหมาย ครบถ้วนภายใน 1 สัปดาห์	ทำงานที่ได้รับ มอบหมายครบถ้วน เกิน 1 สัปดาห์
- การทำงานกลุ่ม	สมาชิกทุกคนทำหน้าที่ที่ ได้รับมอบหมายมากกว่า ร้อยละ 70	สมาชิกบางคนทำหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมายร้อยละ 50-70	สมาชิกบางคนทำ หน้าที่ที่ได้รับ มอบหมายน้อยกว่า ร้อยละ 50
- ความก้าวหน้าใน การเก็บรวบรวม ข้อมูล	มีความก้าวหน้าในการ เก็บรวบรวมข้อมูล มากกว่าร้อยละ 70	มีความก้าวหน้าในการ เก็บรวบรวมข้อมูลร้อย ละ 40 - 70	มีความก้าวหน้าในการ เก็บรวบรวมข้อมูลน้อย กว่าร้อยละ 40

บันทึกหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แนวทางแก้ไขปัญหา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

.....

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง วัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นของจังหวัดระยอง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่องขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล
วิชา ระยองของเรา ส 32201
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 เวลา 2 คาบ

สาระสำคัญ

การเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นของจังหวัดระยอง เป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมา ความสำคัญ และการตระหนักถึงคุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงการศึกษาแนวคิดในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นในจังหวัดระยองให้อยู่คู่กับชุมชนของเราอย่างยั่งยืนและแสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ของชาวจังหวัดระยองต่อไป

จุดประสงค์การเรียนรู้

นักเรียนสามารถ

ด้านความรู้

1. อธิบายประวัติความเป็นมาของโครงการที่ศึกษาได้
2. ระบุที่มาและความสำคัญของโครงการที่ศึกษาได้

ด้านทักษะ

3. วิเคราะห์ข้อมูลความรู้ที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลในชุมชนได้
4. นำเสนออย่างสร้างสรรค์

ด้านเจตคติ

5. เห็นคุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นจากการทำโครงการของตน

ด้านคุณลักษณะ

6. ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
7. ยอมรับฟังความคิดเห็น

สาระการเรียนรู้

วัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นของจังหวัดระยอง

“วัฒนธรรมท้องถิ่น” แบ่งออกได้ดังนี้

1. ขนบธรรมเนียมประเพณีและความเชื่อ
2. ภาษา วรรณกรรม ศิลปกรรม และโบราณคดี
3. การละเล่น ดนตรี และการพักผ่อนหย่อนใจ
4. ชีวิต ความเป็นอยู่
5. วิทยาการ

ซึ่งเป็นวิถีชีวิตของคนในแต่ละชุมชน เป็นมรดกสืบทอดกันมาและทุกคนในท้องถิ่นให้ความชื่นชมเห็นคุณค่าและมีความภาคภูมิใจในการเป็นเจ้าของร่วมกัน โดยมีศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นตัวบ่งชี้ความสำคัญของคนในสังคมที่สืบทอดกันมาช้านาน

หลักฐานการเรียนรู้

ชิ้นงาน

รายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ภาระงาน

การนำเสนอรายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูล

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำ (10 นาที)

1. ครูสอบถามความก้าวหน้าในการรวบรวมข้อมูลของนักเรียนแต่ละกลุ่มแล้วเชื่อมโยงเข้าสู่การวิเคราะห์ข้อมูลที่นักเรียนได้ศึกษามา
2. ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบร่วมกัน

ขั้นสอน (60 นาที)

3. นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยการทำโครงการ
 - ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของโครงการ
 - ความภาคภูมิใจ การชื่นชมและเห็นคุณค่าของโครงการที่ทำ
 - แนวคิดในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นของจังหวัดระยอง

ขั้นสรุป (30 นาที)

4. นักเรียนรวบรวมข้อมูลเพื่อบันทึกลงในใบงานเรื่อง รายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูลโครงการ
5. นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอขั้นตอนและผลการวิเคราะห์ข้อมูลโครงการ จากใบงานดังกล่าวหน้าชั้นเรียน

6. นักเรียนและครูร่วมกันสรุป ขั้นตอนและผลการวิเคราะห์ข้อมูลโครงการของแต่ละกลุ่ม และเปิดโอกาสให้ถาม-ตอบเพื่อให้เกิดความเข้าใจได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

สื่อ/แหล่งเรียนรู้

-

การวัดและประเมินผล

1. ด้านความรู้		
กิจกรรม/พฤติกรรมผลงาน ที่ต้องการประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ
1. อธิบายประวัติความเป็นมาของ โครงการที่ศึกษาได้ 2. ระบุที่มาและความสำคัญของ โครงการที่ศึกษาได้	- การตรวจผลงาน	- รายงานผลการวิเคราะห์ ข้อมูล
2. ด้านทักษะ		
กิจกรรม/พฤติกรรมผลงาน ที่ต้องการประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ
3. วิเคราะห์ข้อมูลความรู้ที่ได้จาก การเก็บรวบรวมข้อมูลในชุมชนได้ 4. นำเสนออย่างสร้างสรรค์	- การตรวจผลงาน	- รายงานผลการวิเคราะห์ ข้อมูล
3. ด้านเจตคติ		
กิจกรรม/พฤติกรรมผลงาน ที่ต้องการประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ
5. เห็นคุณค่าของวัฒนธรรม ท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นจาก การทำโครงการของตน	- การตรวจผลงาน	- รายงานผลการวิเคราะห์ ข้อมูล
4. ด้านคุณลักษณะ		
กิจกรรม/พฤติกรรมผลงาน ที่ต้องการประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ
6. ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ 7. ยอมรับฟังความคิดเห็น	- การสังเกตพฤติกรรม นักเรียน	- แบบบันทึกการสังเกต

เกณฑ์การวัดและประเมิน

เกณฑ์/ประเมิน	ดี	พอใช้	ปรับปรุง
- การรายงานผล การวิเคราะห์ข้อมูล	การศึกษาหาความรู้ได้ อย่างถูกต้องเหมาะสม มี เหตุผลมากกว่าร้อยละ 70	การศึกษาหาความรู้ได้ อย่างถูกต้องเหมาะสม มี เหตุผลร้อยละ 40 - 70	การศึกษาหาความรู้ได้ อย่างถูกต้องเหมาะสม มีเหตุผลน้อยกว่าร้อย ละ 40
- การทำงานที่ได้รับ มอบหมาย	ทำงานที่ได้รับมอบหมาย ครบถ้วนภายในคาบ	ทำงานที่ได้รับมอบหมาย ครบถ้วนภายใน 1 สัปดาห์	ทำงานที่ได้รับ มอบหมายครบถ้วน เกิน 1 สัปดาห์
- การทำงานกลุ่ม	สมาชิกทุกคนทำหน้าที่ที่ ได้รับมอบหมายมากกว่า ร้อยละ 70	สมาชิกบางคนทำหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมายร้อยละ 50-70	สมาชิกบางคนทำ หน้าที่ที่ได้รับ มอบหมายน้อยกว่า ร้อยละ 50
- ความก้าวหน้าใน การเก็บรวบรวม ข้อมูล	มีความก้าวหน้าในการ เก็บรวบรวมข้อมูล มากกว่าร้อยละ 70	มีความก้าวหน้าในการ เก็บรวบรวมข้อมูลร้อย ละ 40 - 70	มีความก้าวหน้าในการ เก็บรวบรวมข้อมูลน้อย กว่าร้อยละ 40

บันทึกหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

.....

.....

.....

.....

.....

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

.....

แนวทางแก้ไขปัญหา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

.....

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง วัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นของจังหวัดระยอง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง ขั้นตอนการสรุปผลและรายงาน

วิชา ระยองของเรา ส 32201

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 เวลา 2 คาบ

สาระสำคัญ

การสรุปผลและการเขียนรายงานผลโครงการ คือการรวบรวมข้อค้นพบต่าง ๆ และผลการวิเคราะห์ข้อมูล และตีความหมายของข้อมูลเรียบร้อยแล้วนำมาสรุปผลเพื่อนำเสนอแก่เพื่อนักเรียนในชั้นเรียนหรือแก่สาธารณชนในรูปของการเขียนรายงาน การจัดนิทรรศการ หรือจัดการแสดงผลงานที่เรียกว่า museum display ป้ายนิเทศ วีดิทัศน์หรือสไลด์ เป็นต้น

จุดประสงค์การเรียนรู้

นักเรียนสามารถ

ด้านความรู้

1. สามารถสรุปผลการศึกษาโครงการได้

ด้านทักษะ

2. สามารถรายงานผลโครงการให้เพื่อนนักเรียนในชั้นเรียนและสาธารณชนในรูปแบบอื่น ๆ ได้

ด้านเจตคติ

3. ตระหนักและเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นในจังหวัดระยอง

ด้านคุณลักษณะ

4. ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
5. ยอมรับฟังความคิดเห็น
6. การส่งงานตรงเวลา

สาระการเรียนรู้

1. ผลการเก็บรวบรวมข้อค้นพบต่าง ๆ
2. การเขียนรายงานผลโครงการ
3. สรุปผลการศึกษาโครงการ

หลักฐานการเรียนรู้

ชิ้นงาน

1. ใบงานเรื่อง สรุปผลการศึกษาโครงการงาน
2. โครงการงาน

ภาระงาน

1. การนำเสนอใบงานเรื่อง สรุปผลการศึกษาโครงการงาน
2. การนำเสนอโครงการงาน

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำ (10 นาที)

1. นักเรียนทำสมาธิ 2 นาที เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนการเรียนรู้
2. นักเรียนและครูทบทวนความรู้โดยการถาม-ตอบจากตัวอย่างโครงการงานที่ครูเสนอ
3. ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบร่วมกัน

ขั้นสอน (70 นาที)

4. นักเรียนแต่ละกลุ่มรับใบความรู้ เรื่อง การสรุปผลการศึกษาโครงการงาน
5. นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันศึกษาความรู้จากใบความรู้ ตามหัวข้อดังนี้
 - ผลการรวบรวมข้อมูล
 - การสรุปผลการศึกษาโครงการงาน
6. นักเรียนแต่ละกลุ่มรับใบงานเรื่อง การสรุปผลการศึกษาโครงการงาน และช่วยกันระดมสมองทำ

กิจกรรมตามใบงาน

7. นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนมานำเสนอใบงานหน้าชั้นเรียน และส่งใบงานแก่ครูทุกกลุ่ม
8. ครูแจกคืนใบงานทุกใบงานตั้งแต่เริ่มต้นทำโครงการงานแก่นักเรียน และให้นักเรียนแต่ละกลุ่มรวบรวมเนื้อหาและจัดทำเป็นรูปเล่มโครงการงาน เพื่อนำเสนอหน้าชั้นเรียนต่อไป
9. นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนกลุ่มมานำเสนอโครงการงานของตนเองหน้าชั้นเรียน

ขั้นสรุป (20 นาที)

10. นักเรียนแต่ละกลุ่มและครูร่วมกันสรุปความรู้ที่ได้จากการนำเสนอโครงการงานของนักเรียน โดยการแลกเปลี่ยนกันถาม-ตอบเกี่ยวกับเนื้อหาความรู้จากการนำเสนอโครงการงาน และสรุปเป็นความรู้และประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษาโครงการงานแต่ละโครงการงาน เพื่อให้ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มเกิดแนวคิดและเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมและภูมิปัญญาในท้องถิ่นของตนเอง ตลอดจนเกิดเจตคติที่ดีในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น

11. ครูและนักเรียนร่วมกันวางแผนการจัดแสดงนิทรรศการโครงการ “ระยองของเรา” เพื่อจัดแสดงร่วมกับกิจกรรมอื่นภายในโรงเรียนต่อไป เช่น กิจกรรมเปิดบ้านชำนาญ ปีการศึกษา 2561

12. ครูแจกแบบวัดเจตคติในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นแก่นักเรียน และเก็บรวบรวมจนครบทุกฉบับ เพื่อนำไปสรุปผลการจัดการเรียนรู้โดยการทำให้โครงการต่อไป

สื่อ/แหล่งเรียนรู้

สื่อ

1. ตัวอย่างโครงการ
2. ใบความรู้เรื่อง การสรุปผลการศึกษาโครงการ

แหล่งเรียนรู้

1. ห้องสมุดโรงเรียนชำนาญสามัคคีวิทยา
2. ห้องคอมพิวเตอร์โรงเรียนชำนาญสามัคคีวิทยา

การวัดและประเมินผล

1. ด้านความรู้		
กิจกรรม/พฤติกรรมผลงานที่ต้องการประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ
1. สามารถสรุปผลการศึกษาโครงการได้	- การตรวจผลงาน	- ใบงานเรื่อง สรุปผลการศึกษาโครงการ
2. ด้านทักษะ		
กิจกรรม/พฤติกรรมผลงานที่ต้องการประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ
2. สามารถรายงานผลโครงการให้เพื่อนนักเรียนในชั้นเรียนและสาธารณชนในรูปแบบอื่น ๆ ได้	- การตรวจผลงาน	- โครงการ
3. ด้านเจตคติ		
กิจกรรม/พฤติกรรมผลงานที่ต้องการประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ
3. ตระหนักและเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นในจังหวัดระยอง	- การตอบคำถาม - การตรวจผลงาน	- ข้อคำถาม - รายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4. ด้านคุณลักษณะ		
กิจกรรม/พฤติกรรมผลงาน ที่ต้องการประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ
4. ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ 5. ยอมรับฟังความคิดเห็น 6. การส่งงานตรงเวลา	- การสังเกตพฤติกรรม นักเรียน	- แบบบันทึกการสังเกต

เกณฑ์การวัดและประเมิน

เกณฑ์/ประเมิน	ดี	พอใช้	ปรับปรุง
- การตอบคำถาม	นักเรียนมากกว่าร้อยละ 70 ตอบคำถามถูกต้อง	นักเรียนร้อยละ 40-70 ตอบคำถามถูกต้อง	นักเรียนน้อยกว่าร้อยละ 40 ตอบคำถามถูกต้อง
- การทำงานที่ได้รับมอบหมาย	ทำงานที่ได้รับมอบหมายครบถ้วนภายในคาบ	ทำงานที่ได้รับมอบหมายครบถ้วนภายใน 1 สัปดาห์	ทำงานที่ได้รับมอบหมายครบถ้วนเกิน 1 สัปดาห์
- การทำงานกลุ่ม	สมาชิกทุกคนทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายมากกว่าร้อยละ 70	สมาชิกบางคนทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายร้อยละ 50-70	สมาชิกบางคนทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายน้อยกว่าร้อยละ 50
- การเขียนรายงานผลโครงการ	เนื้อหา ภาษา ความคิดสร้างสรรค์และการนำเสนอถูกต้องเหมาะสมมากกว่าร้อยละ 70	เนื้อหา ภาษา ความคิดสร้างสรรค์และการนำเสนอถูกต้องเหมาะสมร้อยละ 40 - 70	เนื้อหา ภาษา ความคิดสร้างสรรค์และการนำเสนอถูกต้องเหมาะสมน้อยกว่าร้อยละ 40

บันทึกหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

.....

.....

.....

.....

.....

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

.....

.....

แนวทางแก้ไขปัญหา

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

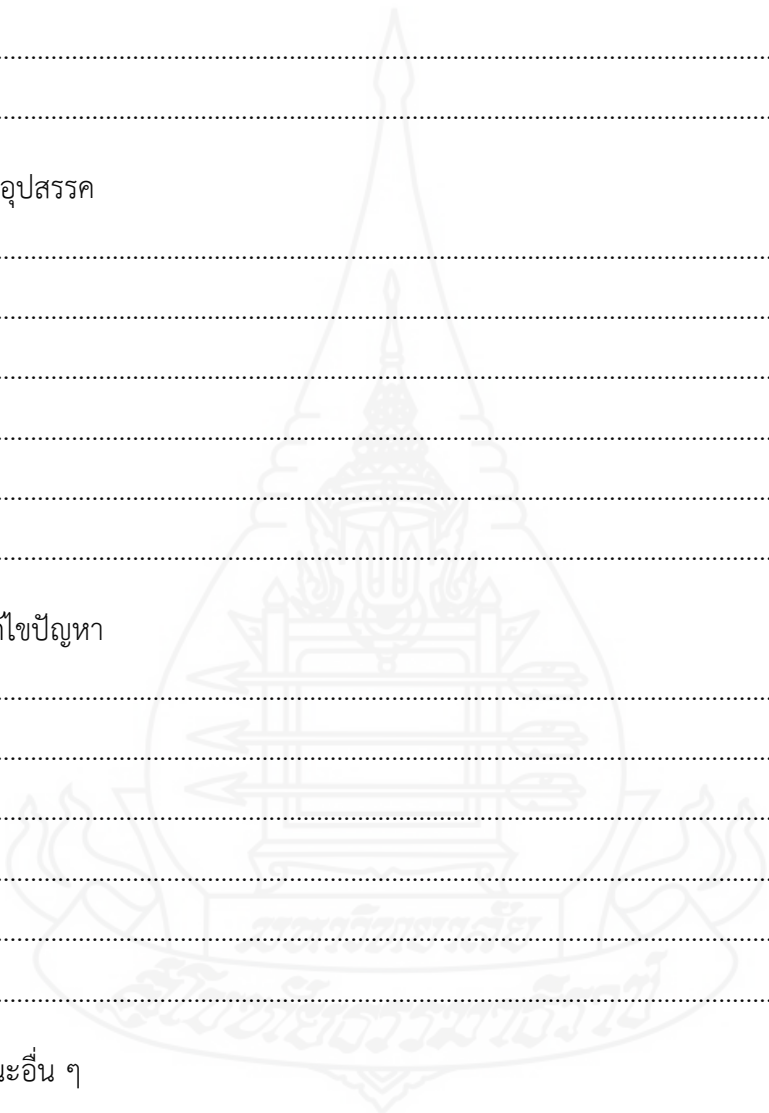
.....

.....

.....

.....

.....

ใบงานที่ 5

เรื่อง สรุปผลการศึกษาโครงการ

ผลการเรียนรู้ : นักเรียนสามารถบันทึกผลการศึกษาโครงการได้

ชื่อกลุ่ม.....

สมาชิกในกลุ่ม

- 1..... 2.....
3..... 4.....
5..... 6.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันสรุปผลอภิปรายและข้อเสนอแนะเพื่อจัดทำรูปเล่มโครงการต่อไป

1. ชื่อโครงการ.....
2. สรุปผล

.....
.....
.....

3. อภิปรายผล

.....
.....
.....
.....

4. ประโยชน์ที่ได้รับ

.....
.....

5. ข้อเสนอแนะ

.....
.....

ภาคผนวก ง
ตัวอย่างผลงานนักเรียน

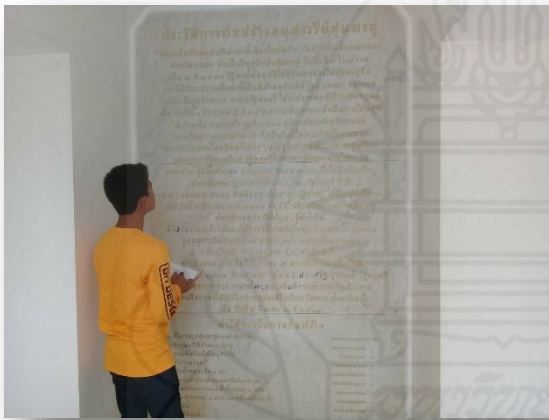
ผลงานนักเรียน

ชุมชนเมืองเก่าระยอง

การลงพื้นที่เก็บข้อมูลของนักเรียน

การลงพื้นที่เก็บข้อมูลของนักเรียน

ภาคผนวก จ

ข้อมูลเชิงคุณภาพ จากคำถามปลายเปิด

ข้อมูลเชิงคุณภาพ จากคำถามปลายเปิด

จากการจัดการเรียนรู้โดยวิธีโครงงาน เรื่องระยองของเราที่มีต่อเจตคติในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น นักเรียนได้ศึกษาโดยการทำโครงงานและนำเสนอเกี่ยวกับโครงงานที่ได้ทำ และหลังจากนั้นนักเรียนทุกคนจะได้บันทึกโดยการแสดงความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นจากการทำโครงงานในการศึกษาครั้งนี้มีนักเรียนทั้งหมด 16 คน มีรายละเอียดผลการบันทึก ดังนี้

ความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น

นักเรียนได้บันทึกความคิดเห็นในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น สามารถสรุปได้ 7 ประเด็น และมีจำนวนนักเรียนที่บันทึกความคิดตรงตามประเด็นต่าง ๆ สรุปได้ ดังนี้

ตารางแสดงประเด็นความคิดเห็นในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นของนักเรียน

ประเด็นที่	เรื่อง	จำนวนนักเรียน(คน)
1	การอนุรักษ์วัฒนธรรมเป็นหน้าที่ของคนในชุมชนทุกคน	8
2	ความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น	8
3	การอนุรักษ์วัฒนธรรมคือการรักษาเอกลักษณ์ของท้องถิ่นและชาติไทย	9
4	ชื่นชมชุมชน/บุคคลต้นแบบที่มีแนวทางการอนุรักษ์วัฒนธรรมที่ดี	6
5	เต็มใจสืบทอด สืบสานและอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น	15
6	ยอมรับและรู้เท่าทันในวัฒนธรรมร่วมสมัย	10
7	ตระหนักและเห็นคุณค่าการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น	10

ซึ่งมีรายละเอียดบันทึกความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 การอนุรักษ์วัฒนธรรมเป็นหน้าที่ของคนในชุมชนทุกคน

นักเรียนจำนวน 8 คน ได้บันทึกความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นประเด็นที่ 1 การอนุรักษ์วัฒนธรรมเป็นหน้าที่ของคนในชุมชนทุกคน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการรักษาวัฒนธรรมของเรา
- ผมประทับใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งในการสร้างทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับการอนุรักษ์วัฒนธรรม

ท้องถิ่นให้กับคนในชุมชน

- พวกเขาพร้อมใจกันในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นทำให้เกิดความสามัคคีกันในชุมชน
- ทุกคนมีความสามารถในการร่วมเป็นส่วนหนึ่งของการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น
- ถ้าทุกคนในชุมชนร่วมมือกันเพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นจะทำให้วัฒนธรรมท้องถิ่นคงอยู่ตลอดไป
- สำหรับการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นแล้ว คนเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น เพราะคนเป็นผู้ให้กำเนิดวัฒนธรรมท้องถิ่น
- เป็นหน้าที่ของเราทุกคนในชุมชนที่จะต้องช่วยกันอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น

ประเด็นที่ 2 ความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น

นักเรียนจำนวน 8 คน ได้บันทึกความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นประเด็นที่ 2 ความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- คนในชุมชนมีความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นของตนเอง
- ผมรู้สึกผูกพันและภูมิใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีในชุมชนของเรา
- สามารถอธิบายถึงวัฒนธรรมในท้องถิ่นที่ควรอนุรักษ์ไว้ให้คนต่างพื้นที่เข้าใจได้อย่างภาคภูมิใจ
- ถ้าเรามองไม่เห็นความสำคัญของวัฒนธรรมท้องถิ่น สักวันหนึ่งวัฒนธรรมเหล่านี้อาจสูญหายไป
- รู้สึกสนุกและมีความสุขในการได้เรียนรู้ถึงวัฒนธรรมท้องถิ่น
- วัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นสิ่งที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์และพัฒนาให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา

ประเด็นที่ 3 การอนุรักษ์วัฒนธรรมคือการรักษาเอกลักษณ์ของท้องถิ่น และชาติไทย

นักเรียนจำนวน 9 คน ได้บันทึกความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นประเด็นที่ 3 การอนุรักษ์วัฒนธรรมคือการรักษาเอกลักษณ์ของท้องถิ่น และชาติไทย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- ทุกคนในชุมชนให้การสนับสนุนในการสร้างความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น
- คนในสมัยก่อนสามารถใช้ชีวิตโดยที่ไม่พึ่งพาเทคโนโลยี แต่ยังคงความเข้มแข็งของเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมท้องถิ่นไว้ได้
- การรักษาเอกลักษณ์ของท้องถิ่นต้องพัฒนาให้เหมาะสมกับกาลสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป
- ชาวบ้านในชุมชนตระหนักถึงการสร้างจุดแข็งให้กับการใช้ภาษาถิ่นระยอง

ประเด็นที่ 4 ชื่นชมชุมชน/บุคคลต้นแบบที่มีแนวทางการอนุรักษ์วัฒนธรรมที่ดี

นักเรียนจำนวน 6 คน ได้บันทึกความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นประเด็นที่ 4 ชื่นชมชุมชน/บุคคลต้นแบบที่มีแนวทางการอนุรักษ์วัฒนธรรมที่ดี ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาพัฒนาเป็นสินค้า O-Top ได้
- มีการอนุรักษ์เอกลักษณ์ของชุมชนโดยการจัดถนนคนเดินประเพณีให้คนในชุมชนและนักท่องเที่ยวได้สัมผัสวัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่น

ประเด็นที่ 5 เต็มใจสืบทอด สืบสานและอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น

นักเรียนจำนวน 15 คน ได้บันทึกความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นประเด็นที่ 5 เต็มใจสืบทอด สืบสานและอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- วัฒนธรรมท้องถิ่นจะดำรงอยู่ต่อไปได้ก็ต่อเมื่อลูกหลานของคนในท้องถิ่นช่วยกันสืบทอดและพัฒนาให้คงอยู่ต่อไป
- อยากให้มีการเผยแพร่วัฒนธรรมท้องถิ่นหลากหลายช่องทาง เช่น Internet ฯลฯ
- ผมอยากจะเริ่มถ่ายทอดวัฒนธรรมท้องถิ่นจากในครัวเรือนไปสู่ชุมชนของเรา
- อยากแนะนำและสอนลูกหลานให้ได้ใช้ภาษาถิ่นระยองกันเป็นประจำและสามารถยอมรับกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านวัฒนธรรม พร้อมยอมรับและรักษาไว้ซึ่งภาษาถิ่นของเรา
- มีนิทรรศการที่อธิบายความเป็นชุมชนได้อย่างชัดเจน และให้ความรู้แก่ผู้มาเที่ยวชมได้อย่างน่าสนใจ
- มีการจัดทำแผ่นพับเชิญชวนท่องเที่ยวชมวัฒนธรรมท้องถิ่นในชุมชนของเราและพร้อมที่จะให้คำแนะนำและอธิบายถึงความสำคัญของวัฒนธรรมท้องถิ่นของเรา
- มีการบอกเล่าปากต่อปากถึงความงดงามของวัฒนธรรมในท้องถิ่นโดยการเล่าสู่กันฟัง

ประเด็นที่ 6 ยอมรับและรู้เท่าทันในวัฒนธรรมร่วมสมัย

นักเรียนจำนวน 10 คน ได้บันทึกความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นประเด็นที่ 6 ยอมรับและรู้เท่าทันในวัฒนธรรมร่วมสมัย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

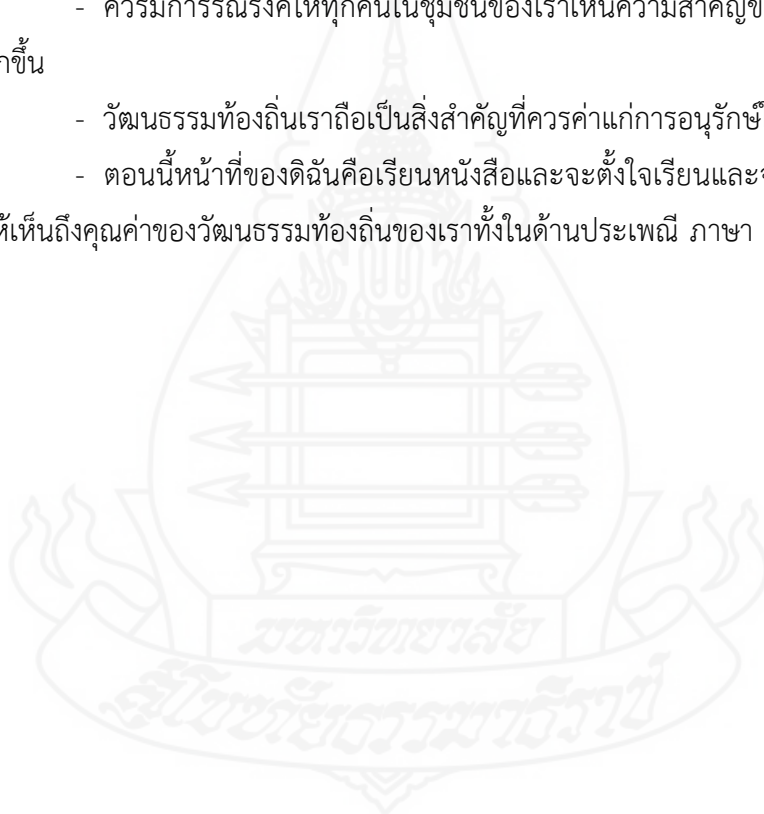
- ชาวบ้านรู้จักใช้วิธีการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นที่ยั่งยืน
- ชาวบ้านมีการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสมกับลักษณะท้องถิ่นของตน
- คนในท้องถิ่นส่วนใหญ่มีความเข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นของตนเองระดับปานกลาง
- คนในชุมชนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และส่งเสริมทางด้านวัฒนธรรมท้องถิ่นของตนเอง และท้องถิ่นใกล้เคียง

- ฉันทน์เป็นคนรุ่นใหม่ที่ยากจะรักษาวัฒนธรรมท้องถิ่นของตนเองไว้ โดยมีวิธีการใหม่ ๆ และจะวิธีการปรับให้เข้ากับยุคสมัย
- ปัจจุบันเทคโนโลยีเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญในการดำเนินชีวิต จึงจำเป็นต้องมีการเผยแพร่วัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นของเราให้ขยายวงกว้างโดยใช้โลกออนไลน์มากขึ้น

ประเด็นที่ 7 ตระหนักและเห็นคุณค่าการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น

นักเรียนจำนวน 10 คน ได้บันทึกความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นประเด็นที่ 7 ตระหนักและเห็นคุณค่าการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- วัฒนธรรมท้องถิ่นสมัยนี้ ค่อย ๆ เลือนรางและหายไปทุกวัน เพราะคนสมัยนี้สนใจด้านเทคโนโลยีมากขึ้นจนหลงลืมวัฒนธรรมท้องถิ่นของเรา
- ควรมีการรณรงค์ให้ทุกคนในชุมชนของเราเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นมากขึ้น
- วัฒนธรรมท้องถิ่นเราถือเป็นสิ่งสำคัญที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ให้คงอยู่ต่อไป
- ตอนนี้น้ำหนักของดิฉันคือเรียนหนังสือและจะตั้งใจเรียนและจะปลูกฝังครอบครัวและเพื่อน ๆ ให้เห็นถึงคุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่นของเราทั้งในด้านประเพณี ภาษา และอื่น ๆ

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางสาวกวิณทิพย์ บุญห่อ
วัน เดือน ปีเกิด	27 มกราคม 2531
สถานที่เกิด	จังหวัดนครนายก
ประวัติการศึกษา	
ระดับประถมศึกษา	โรงเรียนวัดพิบูลแก้ว จังหวัดนครนายก
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	โรงเรียน “บ้านนา” นายกพิทยากร จังหวัดนครนายก
ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ	วิทยาลัยเทคนิคนครนายก จังหวัดนครนายก
ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง	วิทยาลัยเทคนิคนครนายก จังหวัดนครนายก
ระดับปริญญาตรี	บริหารธุรกิจบัณฑิต(การบัญชี) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ระดับปริญญาบัณฑิตวิชาชีพครู	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
ระดับปริญญาโท	สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ แขนงวิชาหลักสูตร และการสอน วิชาเอกสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนชำนาญานุสามัคคีวิทยา
ตำแหน่งปัจจุบัน	ครู คศ. 1